

- EDEN: Božja prisotnost. GREH
 - Adam - **strah**
 - Očaki:
 - Abraham (4 posebna srečanja), - **PRIKLONITEV. V strahu. Služi. POSLUŠNOST**
 - Izak (2x),
 - Jakob (2 posebni srečanja)
 - Mojzes: sveta tla, strah
 - SINAJ

FIZIČNI vidik svetosti

- 2 Mz 19-20: priprava, možna smrt, svetost, DUHOVNIŠTVO VSEH VERNIKOV. Toda - strah, Mojzes posrednik
- 2 Mz 24: stopnje posvečenja: 3 skupine; majhno bogoslužje, 70 gledajo Božje noge, Mojzes vstopi v Božjo prisotnost, oblak
 - Metoda učenja = doživetje. Pozorni bodite na razliko: greh v nasprotju s svetostjo
 - Metoda učenja = navodila
 - 10 zapovedi
 - O življenju
 - Shodni šotor in sistem darovanja: skupno življenje LJUDSTVA (greh) s SVETIM Bogom
 - Vsakdanje shodnoštorsko življenje: zavedati se greha. Zato se očistite – čistost in daritev
 - Posebni prazniki
 - Šabat – sobotni dan
- 2 Mz 40: Božja slava vstopi v najsvetejše – SHODNI ŠOTOR se premika: Bog z nami
 - 3 Mz 8-9: Posvetitev DUHOVNIKOV (Božja slava)
 - SISTEM DAROVANJA:
 - Ohranjati odnos z Bogom s **SLUŽENJEM**
 - DUHOVNIKI – posebej ločeni za Boga in ljudi
 - Bog se sreča z Mojzesom, Aaronom, Mirjam, ljudstvom, Jozuetom
- 1 Kr 8: PRVI TEMPELJ (Salomon) zgradi (Božja slava)
 - Duhovniki in leviti porazdeljeni, dolžnosti
- Ezra-Nehemija: DRUGI TEMPELJ (5. stoletje pr. Kr.)
 - TEMPELJSKO ŽIVLJENJE
 - Sinagoga (shodnica) in Tora
 - Lk 1 (4 pr. Kr.) (soreq)

UBOGATI = LJUBITI

O SLAVLJENJU ...
Biblijska teologija
Zgodovina liturgije in cerkvene glasbe

Judita Paljević Kraljik
Ljubljana, 15.-16. november 2024

O SLAVLJENJU ...

Uvod

□ Biblijska teologija o slavljenju

- Stara zaveza
 - Idealno slavljenje/čaščenje
 - Nesprejemljivo slavljenje/čaščenje
- Nova zaveza: nov/star vidik slavljenja in čaščenja

□ Zgodovina liturgije (in glasbe)

- Svetopisemska bogoslužja (SZ in NZ)
- Sinagoga (shodnica) in tempeljski vpliv na bogoslužje prvih kristjanov
- Prve krščanske liturgije
- Zgodovina (krščanske) glasbe (in teološka vprašanja)

**»Definirati svetopisemsko slavljenje
pomeni omejevati ga.« (Daniel Block)**

- ☐ Zakaj je postala glasba najbolj pogost in celo najbolj priljubljen način izražanja slavljenja?
- ☐ Kaj je vodilo v definicijo »slavljenja = glasbe«?
- ☐ A je to narobe?

Zato ker danes: slavljenje = glasba

- Govoriti moramo o vlogi, ki jo ima glasba v slavljenju
- Govoriti moramo o nevarnostih glasbe v slavljenju
- Govoriti moramo o glasbi

IN

- Govoriti moramo o SVETOPISEMSKEM slavljenju

KRATKA ZGODOVINA GLASBE (krščanska - zahodna).

[Gregorian: Dies irae \(from 7.st\)](#)

[Trubadur \(11-13 cent.\)](#)

[Carmina burana: Swan](#)

[Palestrina: Kyrie eleison \(1554\)](#)

[Luther: Ein feste Burg \(1529\)](#)

[Allegri, Miserere \(1630\)](#)

Kaj od tega je slavljenje?

Kaj je še slavljenje?

[Handel: Hallelujah \(1741\)](#)

Kdo slavi?

[Mozart: Requiem \(1791\)](#)

[Nearer my God, 1841](#)

Koga se slavi?

[Aretha, 1972](#)

[In Hashem Lo Yivneh Bayis](#)

Ali je zvrst glasbe pomembna?

[Wilbur, Baruch Adonai](#)

O čem se poje?

Kaj imate vi rajši in ZAKAJ?

Kakšen motiv je v ozadju?

Skillet

[21.century: In Christ Alone](#)

[Samo tvoja ljubav](#)

[I Wonder, 2012](#)

[Glasba za tek](#)

[Glasba za spanje, sprostitev, meditacijo](#)

[Glasba za boj](#)

[Glasba za potovanje](#)

MOČ GLASBE

Reklame

Božična glasba

Nacionalne himne, pesmi ...

Čustveni sprožilci - spomini

[Island soccer - claping](#)

[Liverpool](#)

[Rugby](#)

Poklicni umetnik se nauči, kako doseči publiko

GLASBENI ALGORITEM! Spotify/YouTube glasba ...

VLOGA slavlne glasbe ...

Ali mora

- izobraževati,
- povzdigniti,
- dati več?

Ali narediti privlačno za širše občinstvo?

- Narediti preprosto
- Posredovati sporočilo
- Uporabiti kontekst in znan stil, ki je poznan večini

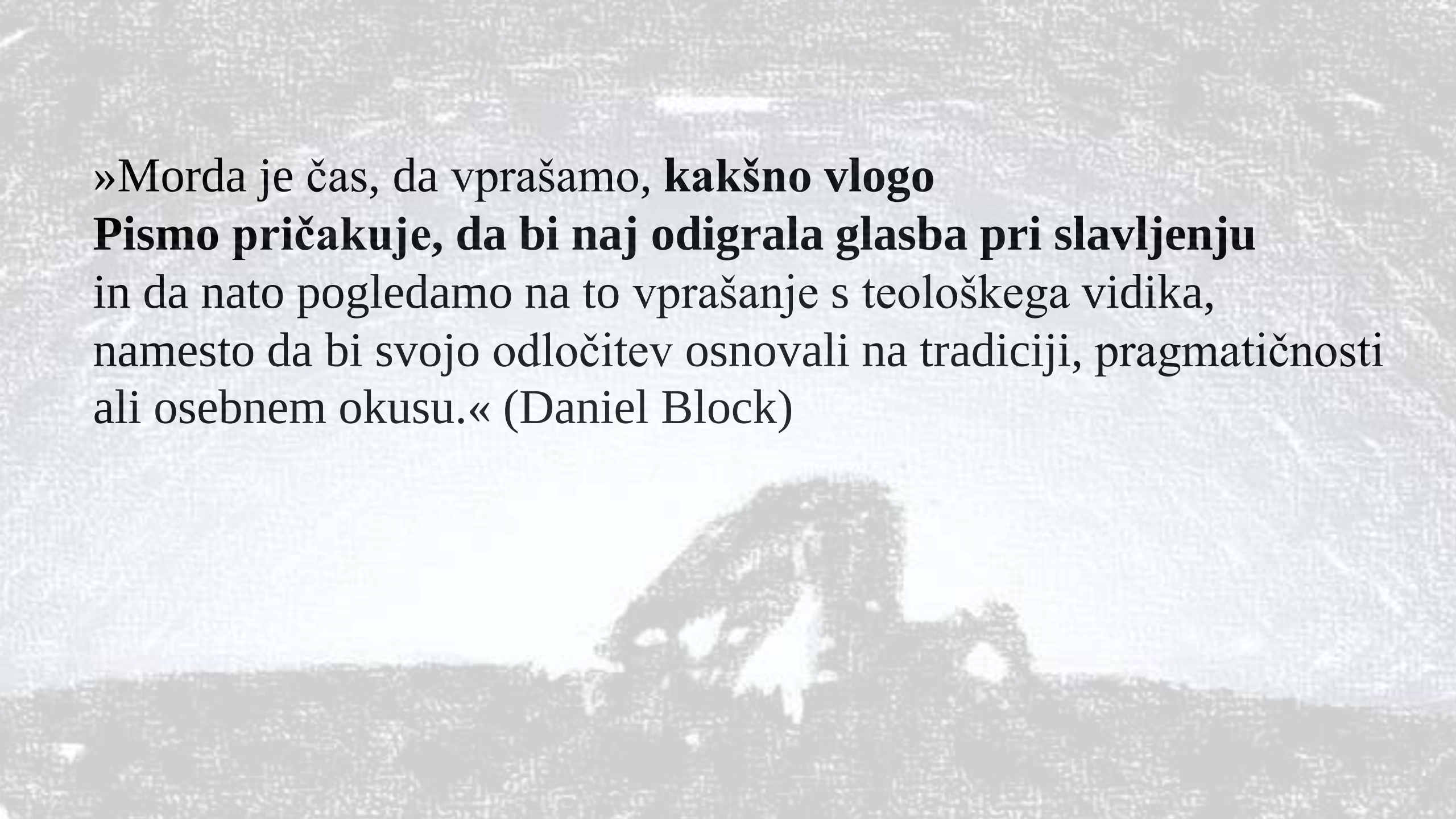
Ali bi morala biti pripomoček?

1. Spotify stil

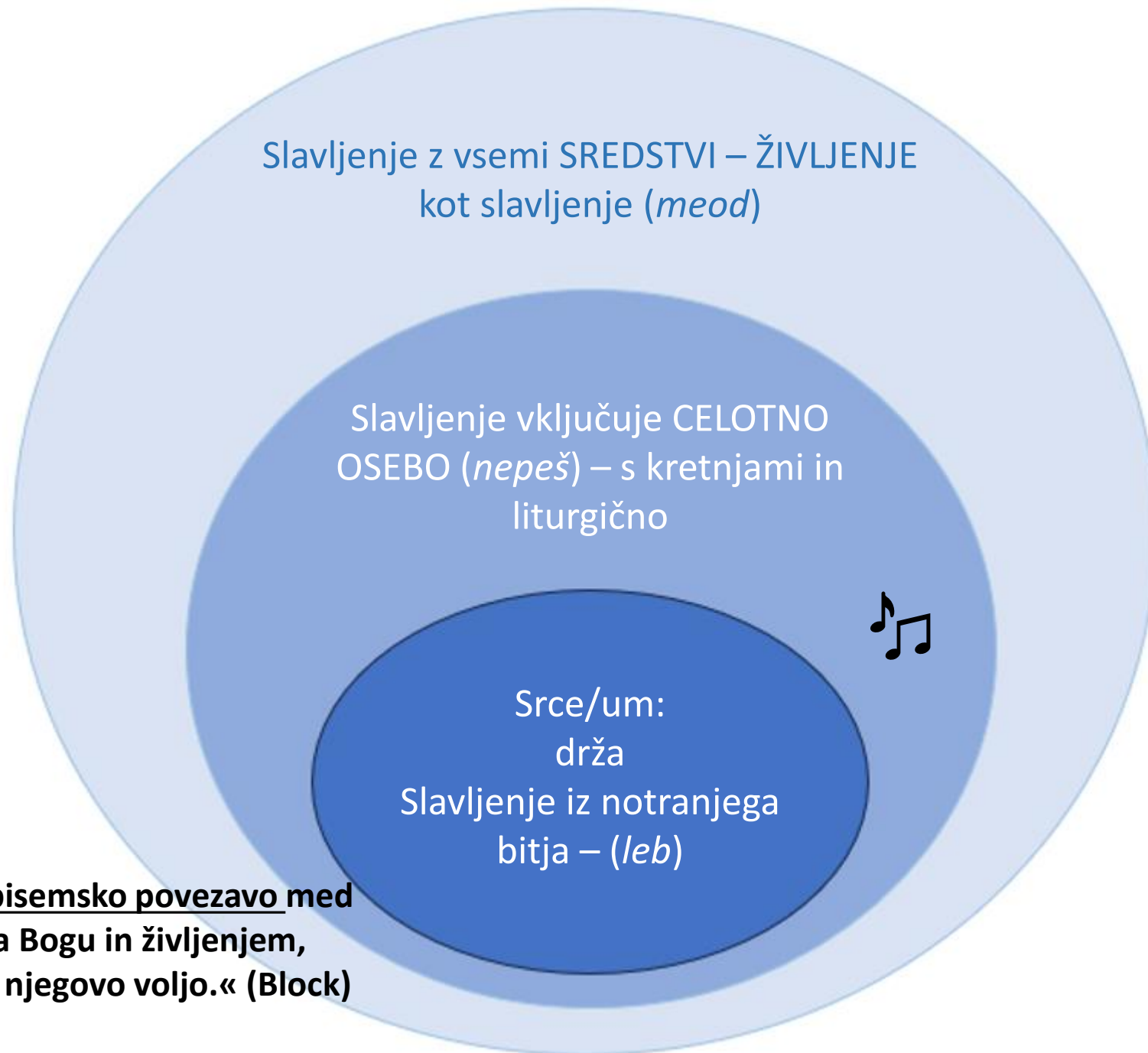
preprosta, znana, nekaj kar poznam (izmed ostale glasbe, ki jo poslušam)
v smislu, da posredujemo Kristusovo sporočilo?

1. Ali transcendentni stil

da te popelje nekam, kjer je malo drugače od padlega sveta?
da ti dá okus nebeškega slavljenja

»Morda je čas, da vprašamo, **kakšno vlogo**
Pismo pričakuje, da bi naj odigrala glasba pri slavljenju
in da nato pogledamo na to vprašanje s teološkega vidika,
namesto da bi svojo odločitev osnovali na tradiciji, pragmatičnosti
ali osebnem okusu.« (Daniel Block)

Mi moramo ...

**»ponovno odkriti svetopisemsko povezavo med
glasbo, ki ugaja Bogu in življenjem,
ki je v skladu z njegovo voljo.« (Block)**

SVETOPISEMSKA
ZGODBA
IDEALNEGA SLAVLJENJA

Zaslišala sta glas GOSPODA Boga, ki je ob dnevnem vetriču hodil po vrtu.
Človek in njegova žena sta se skrila **pred GOSPODOM Bogom**
sredi drevja v vrtu.

9 GOSPOD Bog je poklical človeka in mu rekel: »Kje si?«
10 Rekel je: »Slišal sem tvoj glas v vrtu,
pa sem se **zbal**, ker sem nag, in se skril.«

BOG SREČA = SLAVLJENJE

S preprostimi besedami, slavljenje je »človeški odziv na Boga«.

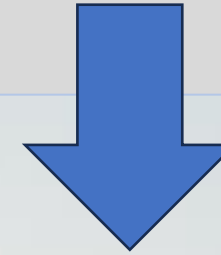
Slavljenje definirano kot NAŠ ODZIV na Boga

TODA

v Božjem SAMORAZODETJU = primerno slavljenje, kaj časti njega – moramo odkriti

TODA

NAJPREJ nas Bog mora PRITEGNITI v odnos in NATO se mi odzovemo!

1. NAJPREJ nas Bog mora PRITEGNITI v odnos.

2. NATO se odzovemo!

V Božjem SAMORAZODETJU moramo odkriti, kaj prinaša čast njemu.

6 ... je Abram prehodil deželo do kraja **Sihem**, do Moréjevega hrasta –
Kánaanci so takrat živeli v deželi.

7 GOSPOD se mu je prikazal in rekel: »Tvojemu potomstvu bom dal to deželo.«
Tam je **postavil oltar** Gospodu in klical Gospodovo ime.

8 Od tam je šel naprej na vzhodno gorovje do Betela in se ušotoril tako, da je imel **Betel** na zahodni, Aj pa na vzhodni strani. Tam je **postavil Gospodu oltar** in klical Gospodovo ime.

ABRAHAM (1 Mz 15)

Po teh dogodkih se je Abram v videnju zgodila Gospodova beseda, rekoč:
»**Ne boj se**, Abram! Jaz sem tvoj ščit, tvoje plačilo bo zelo veliko.«

ABRAHAM (1 Mz 17)

Ko pa je Abram imel devetindevetdeset let, se mu je prikazal GOSPOD in mu rekel: Sklenil bom svojo zavezo med seboj in teboj in silno te bom namnožil.«Jaz sem Bog Mogočni. Hodi pred menoj in bodi popoln!«

3 Abram **je padel na obraz** in Bog je govoril z njim ...

Potem je Bog rekel Abrahamu:

»Svoje žene Saráje ne imenuj več Sarája, temveč Sara bodi njeno ime!

16 Blagoslovil jo bom in ti dal sina tudi od nje

blagoslovil jo bom, da bodo iz nje nastali narodi in bodo kralji ljudstev izšli iz nje.«

17 Abraham je **padel na obraz** in se zasmel. Rekel si je ...

ABRAHAM (1 Mz 18)

Gospod se je prikazal Abrahamu pri **Mamrejevih hrastih**, ko je ob dnevni vročini sedel pred vhodom v šotor.
2 Povzdignil je oči, pogledal in glej, pred njim so stali trije možje. Ko jih je zagledal,
jim je stekel naproti od vhoda v šotor in **se jim priklonil do tal.**

ABRAHAM (1 Mz 22)

5 Rekel je hlapcema:

»Ostanita tukaj z oslom, jaz in deček pa greva tjakaj, da **pomoliva**. Potem se vrneva k vama.«

11 Tedaj mu je zaklical GOSPODOV angel iz nebes in rekel: »Abraham, Abraham!«

Rekel je: »Tukaj sem.«

12 In je rekel:

»Ne izteguj svoje roke nad dečka in ne stôri mu ničesar,
kajti zdaj vem, da **se bojiš Boga**,
saj mi nisi odrekel svojega sina, svojega edinca.«

Abraham je torej šel in vzel ovna in ga **daroval** v žgalno daritev namesto svojega sina.

IZAK (1 Mz 26)

23 Od tam je šel v Beeršébo.

24 GOSPOD se mu je prikazal tisto noč in rekel:

»Jaz sem Bog tvojega očeta Abrahama.

Nikar se ne boj, kajti jaz sem s teboj! Blagoslovil te bom in pomnožil tvoje potomstvo zaradi svojega služabnika Abrahama.«

25 Tam je Izak **postavil oltar** in klical GOSPODOVO ime. Razpel je svoj šotor in Izakovi hlapci so tam izkopali vodnjak.

JAKOB (1 Mz 28)

16 Ko se je Jakob prebudil, je rekel:

»Zares, GOSPOD je na tem kraju, pa nisem vedel.«

17 **Prevzel ga je strah** in je rekel:

»Kako strah vzbujač je ta kraj! To ni nič drugega kakor hiša Božja in vrata nebeška!«

18 Zjutraj je Jakob zgodaj vstal, vzel kamen, ki ga je imel za vzglavje,

in ga **postavil za spomenik ter na vrh izlil olje.**

19 Ta kraj je imenoval Betel ...

1 Mojzes ... je prišel k Božji gori Horeb (...)

4 Ko je GOSPOD videl, da prihaja gledat, ga je Bog poklical iz sredine grma in rekel: »Mojzes, Mojzes!«
Rekel je: »Tukaj sem.«

5 Bog je rekel:

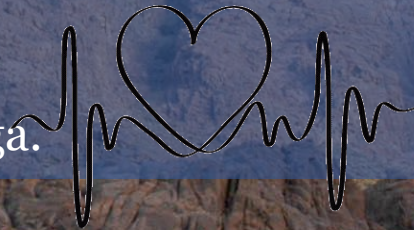
»Ne hodi sem!

Sezuj si sandale z nog,

kajti kraj, kjer stojiš, je sveta zemlja!«

6 Potem je rekel: »Jaz sem Bog tvojega očeta, Bog Abrahamov, Bog Izakov in Bog Jakobov.«

Tedaj si je Mojzes zakril obraz, kajti bal se je gledati v Boga.

12 Bog mu je rekel:

»Jaz bom s teboj. In to ti bodi znamenje, da sem te jaz poslal:
ko izpelješ ljudstvo iz Egipta, **boste častili Boga na tej gori.**«

IZRAEL (2 Mz 3-4)

3,18 Poslušali bodo tvoj glas in ti in Izraelovi starešine
pojdite k egiptovskemu kralju in mu recite: ›GOSPOD, Bog Hebrejcev, je prišel k nam. In zdaj, prosimo, naj
gremo **tri dni hoda v puščavo, da darujemo Gospodu, svojemu Bogu.**‹

4,22 Potem reci faraonu:

›Tako govori GOSPOD: Moj prvorojenec je Izrael, zato ti pravim:
Pústi mojega sina, naj gre, da mi bo **služil!**‹

SINAJ = SLAVLJENJE

SINAJ = VZPOSTAVLJEN MODEL SLAVLJENJA

- Izkustvo (2 Mojzes 19; 24 ... 32; 40)
- Navodilo (postava)

STOPNJE POSVEČENOSTI – VARNOSTNO OPOZORILO

2 MOJZES 19

... Tam se je Izrael utaboril nasproti gori, 3 Mojzes pa je stopil k Bogu.

... GOSPOD je rekel Mojzesu,

»Pojdi k ljudstvu in **posvečuj jih danes in jutri;**
naj **operejo svoja oblačila!** 11Naj bodo pripravljeni za tretji dan,

kajti tretji dan bo GOSPOD stopil pred očmi vsega ljudstva na Sinajsko goro.

12 Napravi **za ljudstvo mejo naokrog** in reci:

»Varujte se stopiti na goro ali se dotakniti njenega vznožja;
kdorkoli se dotakne gore, naj bo usmrčen.«

13 Naj se ga ne dotakne roka, temveč naj bo posut s kamenjem ali s strelicami,
najsi bo žival ali človek, naj ne ostane živ!

Ko zadoni ovnov rog, naj gredo na goro.«

☐ OPOZORILO!

☐ STRAH GOSPODOV (STRAHOSPOŠTOVANJE)

☐ PRIPRAVA – OČIŠČEVANJE

☐ da bi bili blizu Boga, ki je SVET

Ko BOG pride, ON GOVORI (10 zapovedi)
In ljudstvo ...

The background image depicts a powerful volcanic eruption. A massive, glowing plume of smoke and ash rises from a mountain, filling the sky with shades of orange, red, and blue. In the foreground, a vast crowd of people, dressed in traditional robes, stands on a sandy plain, looking towards the volcano. The scene is set during sunset or sunrise, with long shadows and a warm, golden light.

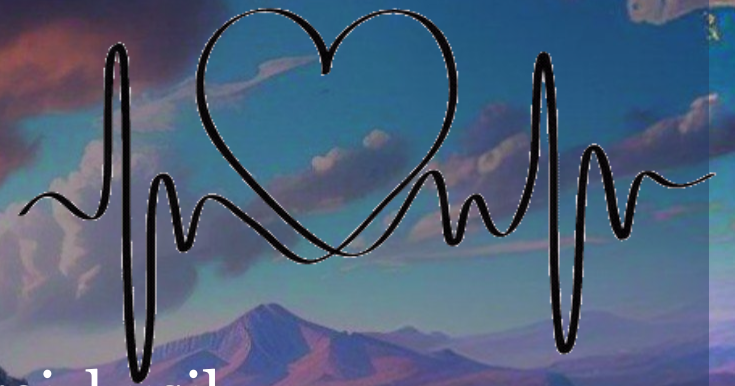
18 Vse ljudstvo je zaznavalo grmenje, bliskanje, glas roga in kadečo se goro;
ljudstvo je videlo in trepetalo in stalo od daleč.

19 Rekli so Mojzesu:

»Ti govôri z nami in poslušali bomo!
Bog pa naj ne govori z nami, da ne umremo!«

20 In Mojzes je rekel ljudstvu:

»**Nikar se ne bojte!** Kajti Bog je prišel, da bi vas preizkusil
in da bi bil njegov strah pri vas,
da ne bi grešili.«

KAKŠNA PESEM JE PRIMERNA ZA TOVRSTNO RESNIČNOST BOŽJE PRISOTNOSTI?

[Gregorian: Dies irae \(from 7.st\)](#)

[Trubadur \(11-13 cent.\)](#)

[Carmina burana: Swan](#)

[Palestrina: Kyrie eleison \(1554\)](#)

[Luther: Ein feste Burg \(1529\)](#)

[Allegri, Miserere \(1630\)](#)

Katere izmed teh so slavljenje?

Kaj je še slavljenje?

[Handel: Hallelujah \(1741\)](#)

Kdo so slavlilci?

[Mozart: Requiem \(1791\)](#)

[Nearer my God, 1841](#)

Koga se slavi?

[Aretha, 1972](#)

[In Hashem Lo Yivneh Bayis](#)

Ali je pomembna zvrst glasbe?

Kaj se poje?

[Wilbur, Baruch Adonai](#)

Kaj imate vi rajši in ZAKAJ?

Kakšen je motiv v ozadju?

Skillet

[21.century: In Christ Alone](#)

[Samo tvoja ljubav](#)

[I Wonder, 2012](#)

- ❑ STRAH – primeren odziv in drža
- ❑ Mojzes – POSREDNIK; s SLUŽENJEM Bogu in ljudem
 - pritegnjen bliže v trdo temo, kjer je bil Bog
 - 2 Mojzes 20-23 (10 zapovedi živetih)
 - 1 OLTAR (20,22)
 - Sobotni dan in prazniki (23)

»Stopite h GOSPODU,
ti in Aron, Nadáb in Abihú ter sedemdeset izmed Izraelovih starešin,
in od daleč **molite!**«

2 MOJZES 24

2 Mojzes naj se sam približa Gospodu.
18 Mojzes je šel v sredo oblaka in stopil na goro.
Štirideset dni in štirideset noči je ostal na gori.

»Oni pa naj se ne bližajo

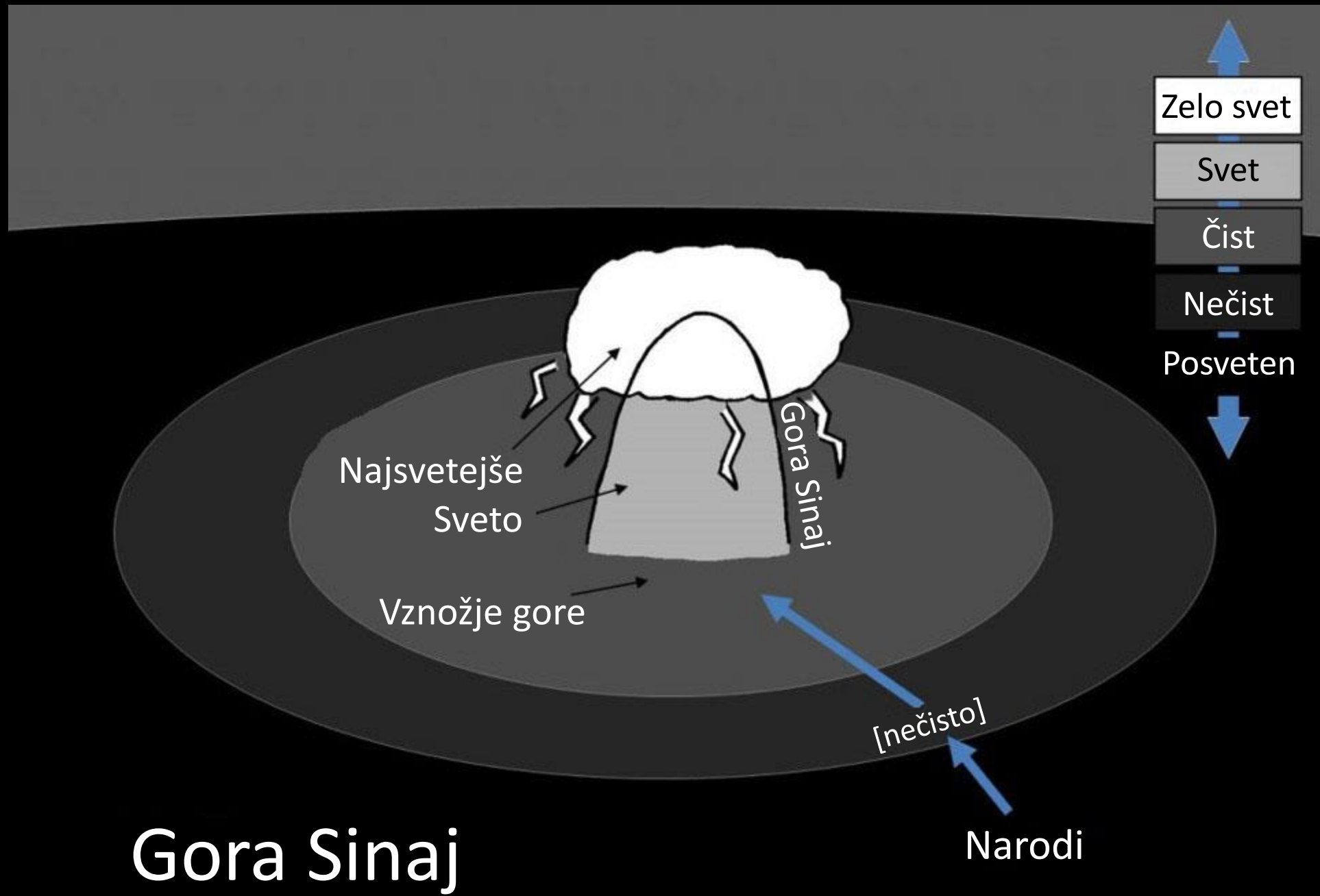
in ljudstvo ne sme iti gor z njim.«

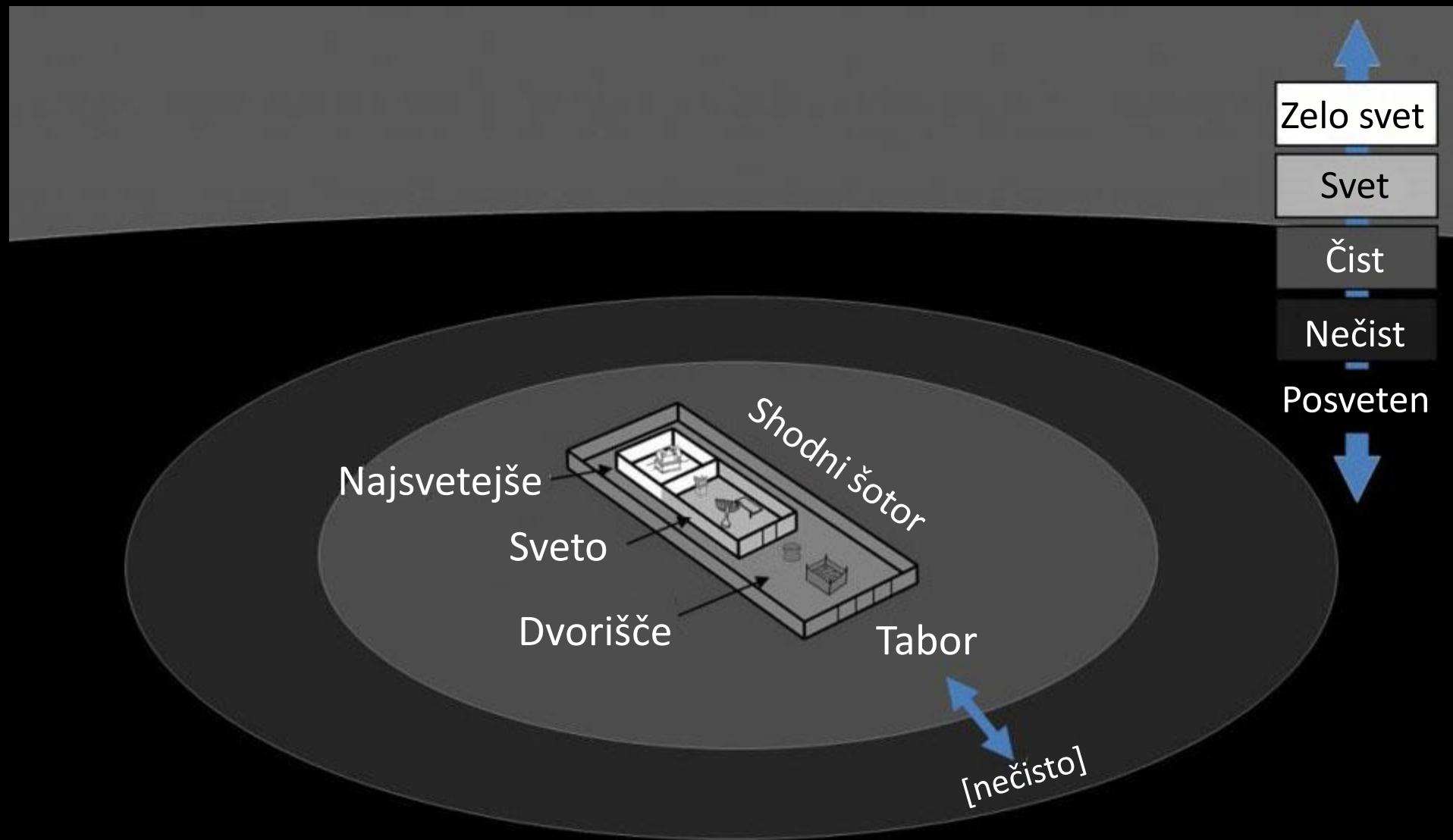

2 MOJZES 24

18 Mojzes je šel v sredo oblaka in stopil na goro.
Štirideset dni in štirideset noči je ostal na gori.

Shodni šotor

Narodi

Shodni šotor

Svetišče

Dvorišče

Notranje svetišče (NAJSVETEJŠE)

- Skrinja zaveze – Božja pristnost med dvema keruboma
- Sama skrinja zaveze kot podnožje = PRESTOLNA SOBA

2 MOJZES 40
- Božja SLAVA potrdi SHODNI ŠOTOR kot prenosni Sinaj

❑ IZKUSILI svetost Boga
IN

❑ POSTAVA: navodila, kako živeti v tej doživetji bližini Boga

- **STRAH**: BOŽJA SVETOST v nasprotju z GREHOM
- **PRIKLONITEV** = fizična gesta (tudi duhovna)
 - Živite v **POSLUŠNOSTI** POSTAVI = brez greha

TODA:

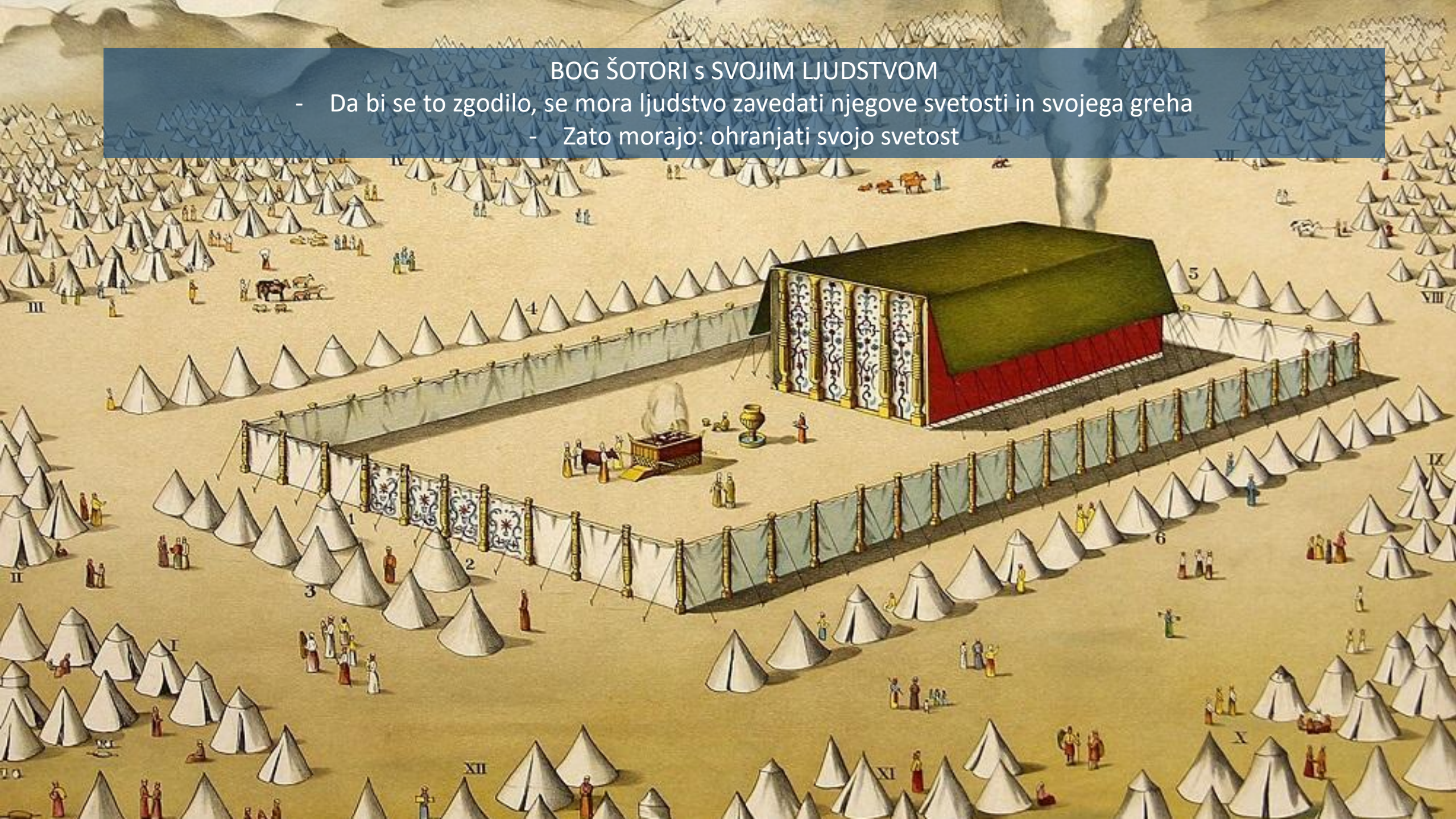
- Če GREŠITE: Očistite se, operite = SISTEM DAROVANJA
- Vsi grešijo: zato vsakodnevno darovanje
 - Posebni prazniki: spominjajte se

= **SLLUŽITE** = shodni šotor, tempeljsko služenje Bogu in za ljudi

BOG ŠOTORI s SVOJIM LJUDSTVOM

- Da bi se to zgodilo, se mora ljudstvo zavedati njegove svetosti in svojega greha
- Zato morajo: ohranяти svojo svetost

VSAK DAN

- 2 bogoslužji na dan
- Vsako vsebuje številne obrede
- Odvija se na 2 krajih:
 - V svetišču (samo duhovniki)
 - ZUNAJ svetišča (pred ljudstvom)

Vzorec darovanja/žrtvovanja:

- žgalna daritev (povsem posvečena Bogu),
- jedilna daritev (delno sežgana, delno za duhovnike) = vsak dan!
- mirovna daritev (en del sežgan za Boga, preostanek podeljen v skupnosti),
- daritev za greh = za nenamerne grehe, vključuje kesanje!
- daritev za krivdo = za nenamerne grehe, vključuje kesanje!

3 MOJZES 8-9

Posredniki POTRJENI

- ☐ LEVITI
- ☐ DUHOVNIKI
- ☐ ARON

- Posebna stopnja dostopanja
- Posebna čistost in zakoni posvečenja

- JAKOBOVI sinovi
 - Ruben
 - Juda
 - Simon
 - Zebulon
 - Naftali
 - Ašer
 - Dan
 - Gad
 - Manase
 - Efraim
 - Isakar
 - Benjamin
 - **LEVI**

LEVI

- Geršon
- Merari
- KOHAT
 - Hebron
 - Uziel
 - Izhar (Korah)
 - AMRAM
 - Mojzes
 - **ARON**

LEVIti

DUHOVNIKI

- Nadab (Lev 10)
- Abihu (Lev 10)
- Itamar (Eli, Abiatar)
- **ELEAZAR**

Rotation of Priestly and Levitical Courses

Example
From

Gregorian: March 4, 2 B.C.
Julian: March 6, 2 B.C.
Jewish: Nisan 1, 3759-3560

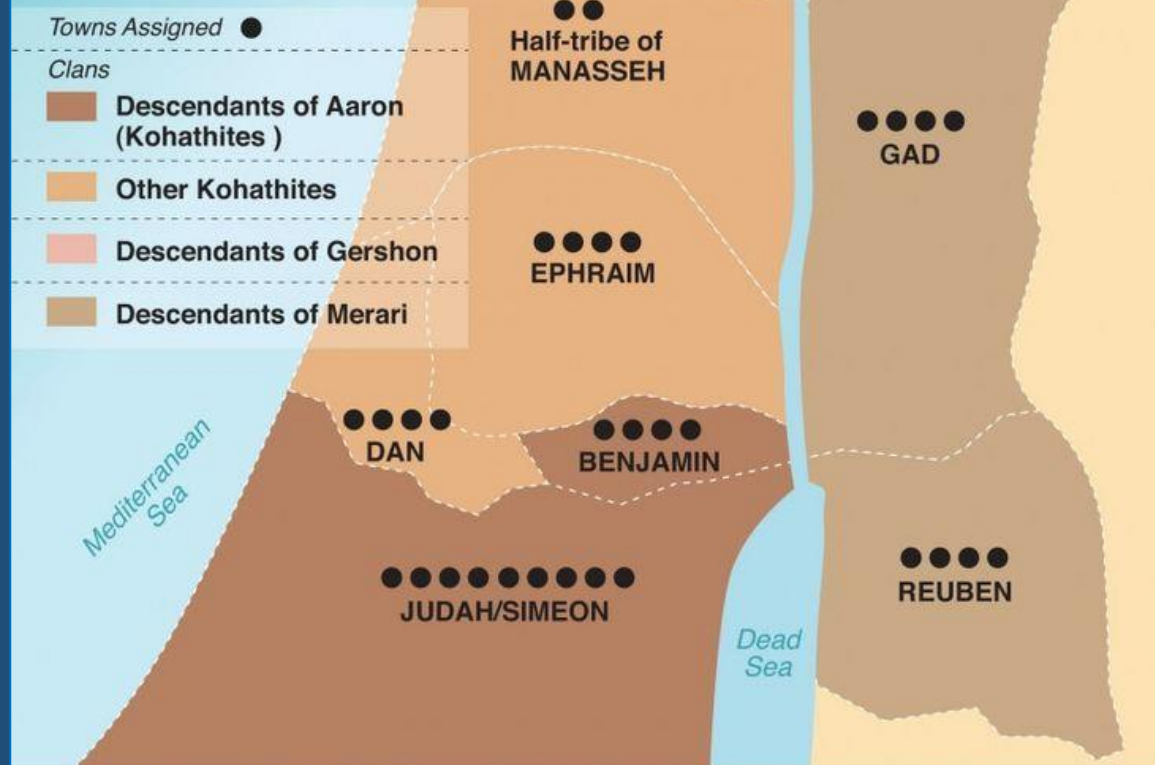
1st Cycle of 24 Courses			2nd Cycle of 24 Courses		
Course	Month	Week	Course	Month	Week
Nisan (30 days)			Tishri (30 days)		
1	Jehoiarib	1	1	Jehoiarib	27
—	Feast of Passover*	2	—	Feast of Tabernacles	28
2	Jedaiah	3	2	Jedaiah	29
3	Harim	4	3	Harim	30
Iyyar (29 days)			Heshvan (29 days)		
4	Seorim	5	4	Seorim	31
5	Malchijah	6	5	Malchijah	32
6	Mijamin	7	6	Mijamin	33
7	Hakkoz	8	7	Hakkoz	34
Sivan (30 days)			Kislev (30 days)		
—	Feast of Weeks	9	8	Abijah	35
8	Abijah	10	9	Jeshua	36
9	Jeshua	11	10	Shecaniah	37
10	Shecaniah	12	11	Eliashib	38
11	Eliashib	13	Tevet (30 days)		
Tammuz (29 days)			12	Jakim	39
12	Jakim	14	13	Huppah	40
13	Huppah	15	14	Jeshebeab	41
14	Jeshebeab	16	15	Bilgah	42
15	Bilgah	17	Shevat (30 days)		
Av (30 days)			16	Immer	43
16	Immer	18	17	Hezir	44
17	Hezir	19	18	Happizzaz	45
18	Happizzaz	20	19	Pethahiah	46
19	Pethahiah	21	20	Jehezkel	47
Elul (29 days)			Adar I (29 days)		
20	Jehezkel	22	21	Jachin	48
21	Jachin	23	22	Gamul	49
22	Gamul	24	23	Delaiah	50
23	Delaiah	25	24	Maaziah	51
Tishri (30 days)			Adar 2 (29 days)		
24	Maaziah	26			

*All Courses Serve

Towns for the Levites

Joshua 21

The Levites do not inherit a portion of the land of Israel; instead they receive cities throughout the other tribes' portions

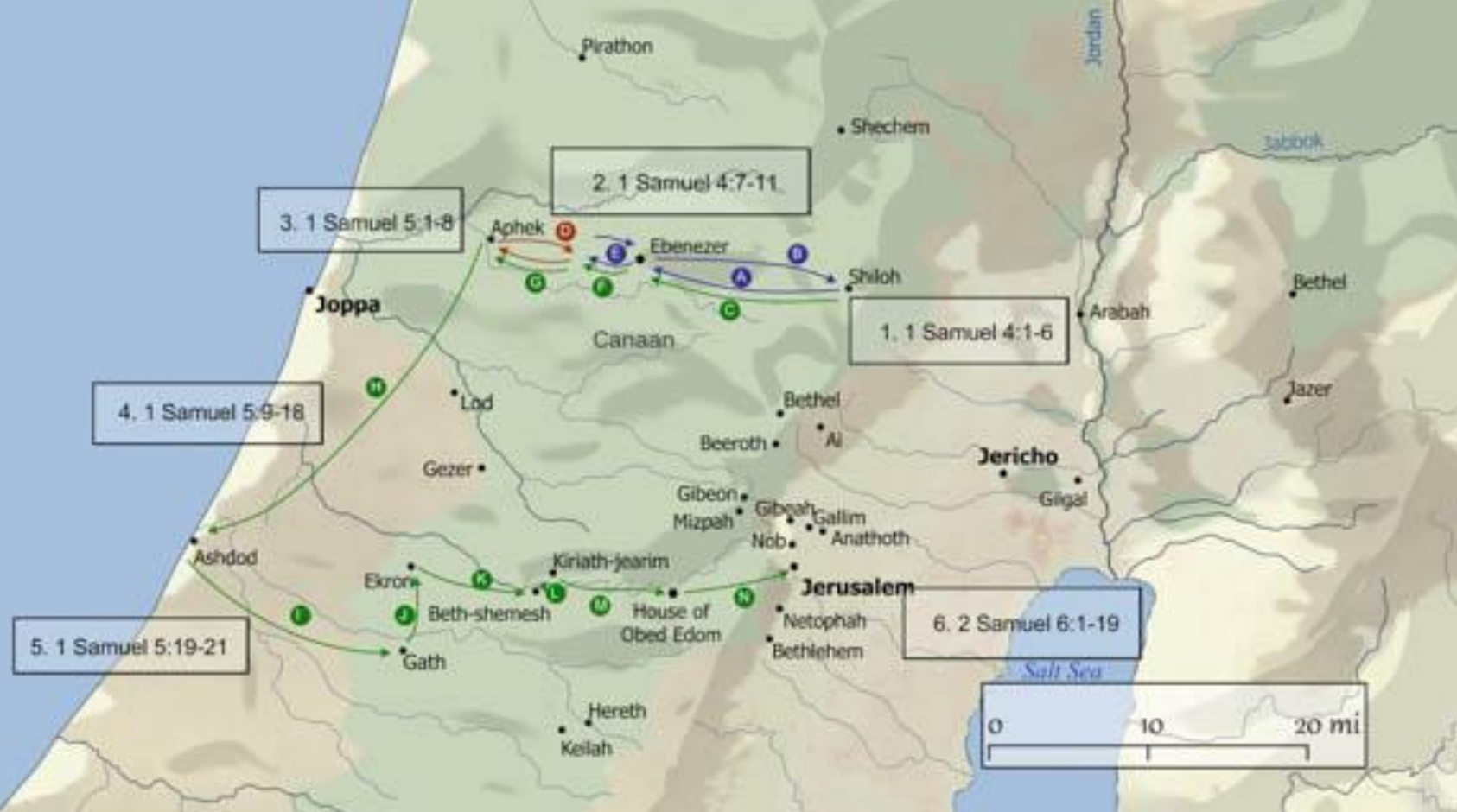
Source: The NIV Quickview Bible – www.thequickviewbible.com

Po 40-ih letih ...

The Journey of the Ark

Potovanje skrinje zaveze

An aerial photograph of Jerusalem, Israel, showing the Temple Mount and surrounding city. The Temple Mount is a large, flat, rocky area in the center-right of the image, featuring the Dome of the Rock with its prominent golden dome. To the left of the Temple Mount, the city of Jerusalem is densely packed with buildings, and a large, open area, likely a market or public square, is visible. The surrounding landscape is hilly and green, with some roads and infrastructure visible. Two blue text boxes are overlaid on the image: one on the left side with the text "Davidovo mesto" and one on the right side with the text "TEMPELJSKA GORA".

TEMPELJSKA GORA

Davidovo mesto

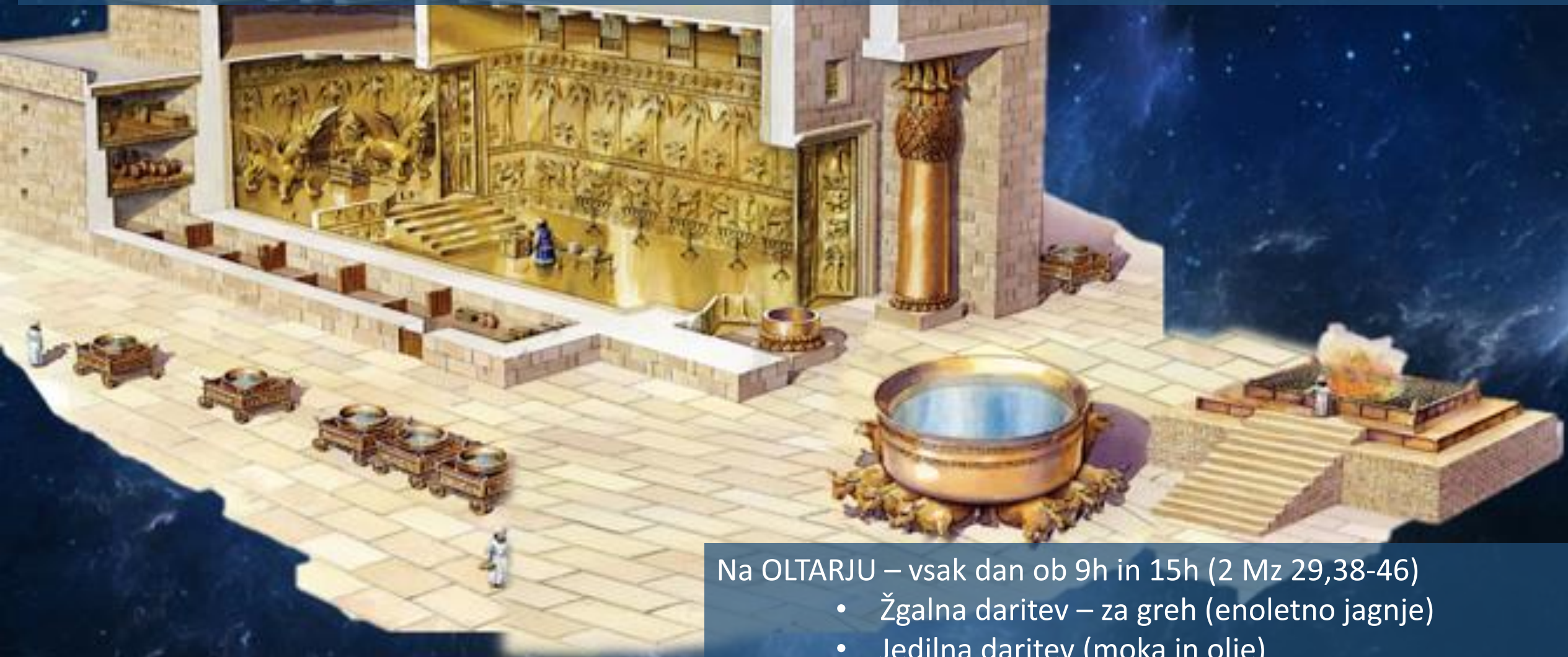
Prvi tempelj (Salomonov)
- Potrjen z Božjo slavo (1 Kr 8)

Stopnje posvečenosti

- V svetišču:

- MENORAH zvečer (očiščevanje zjutraj) – 2 Mz 27,20-21
- Ob 9h in 15h – kadilo (11 začimb) – 2 Mz 30,1-9

Na OLTARJU – vsak dan ob 9h in 15h (2 Mz 29,38-46)

- Žgalna daritev – za greh (enoletno jagnje)
- Jedilna daritev (moka in olje)
- Pitna daritev (vino)

Preskočimo IZGNANSTVO ...

Model Drugega templja (Ezra, Nehemija, Herod Veliki)

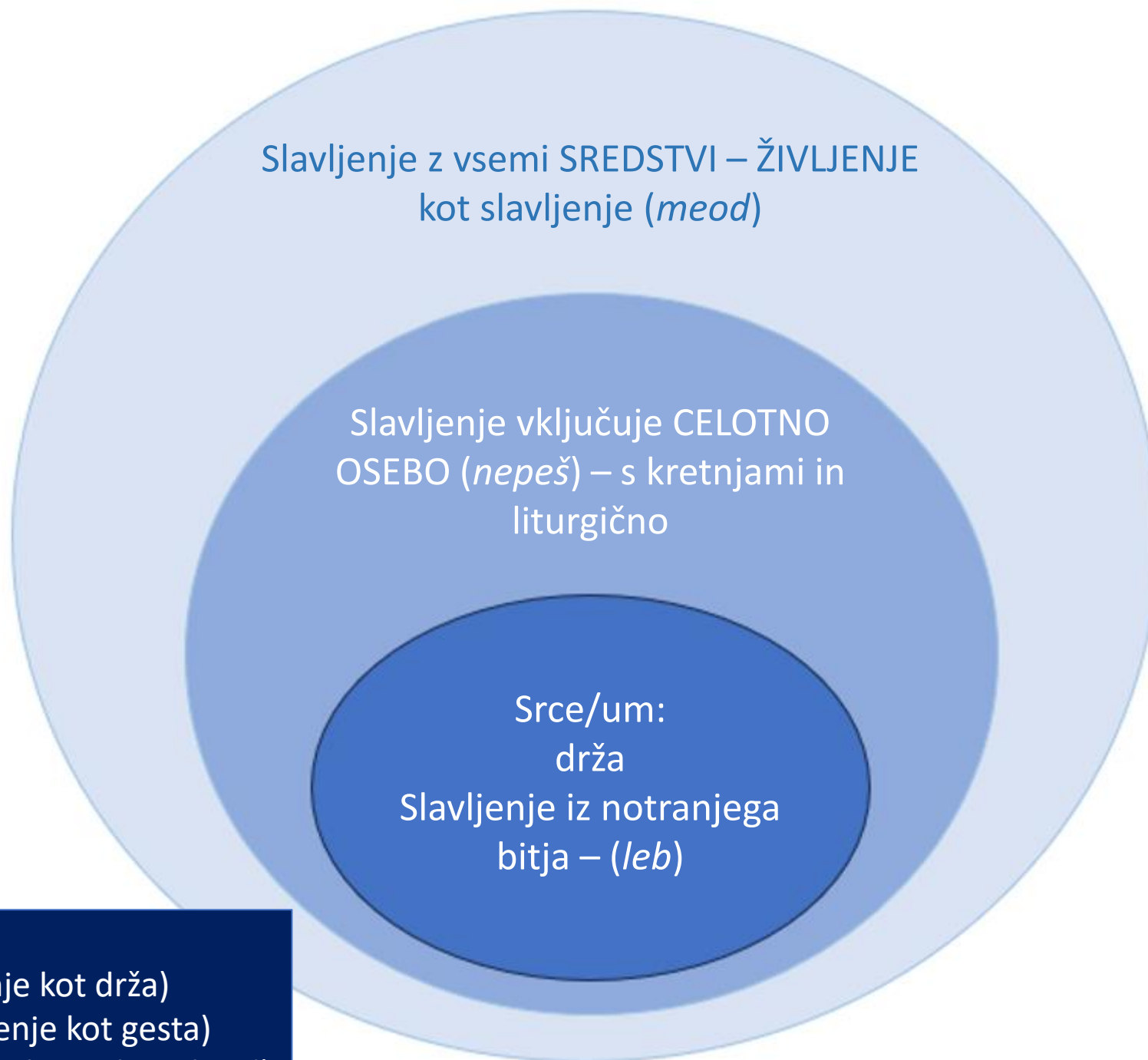

CELOTNO ŽIVLJENJE SLAVLJENJA

VSAK DAN in ob posebnih priložnostih

- Sobotni dan
- Prazniki in posebni dnevi (3 Mz 23)
- Sobotno leto
- Jubilej

- Središče Izraelskega življenja = ohranjanje odnos z BOGOM preko SISTEMA DAROVANJA (= SLAVLJENJE/ČAŠČENJE)
 - s stopnjami posvečenosti in z različnimi stopnjami dostopa

3 široke kategorije:

1. Izraz drža (slavljenje kot drža)
2. Fizični izraz (slavljenje kot gesta)
3. Liturgijski izraz (slavljenje kot obred)

En dan v življenju duhovnika ...

Okrog leta 4 pr. Kr. v Jeruzalemu ...

En dan v življenju duhovnika

Drugi tempelj

- Zelo zgodnje vstajanje
- Mikveh – očiščevanje

Prvi žreb (očiščevanje in priprava)

- Straža ob zori (93 pripomočkov)
- Soba za priprave za daritev velikega duhovnika

Prva naloga: Odstranitev pepela z oltarja

- še vedno tema, opozorila

- Umivanje, odnašanje pepela
- Drugi se pridružijo

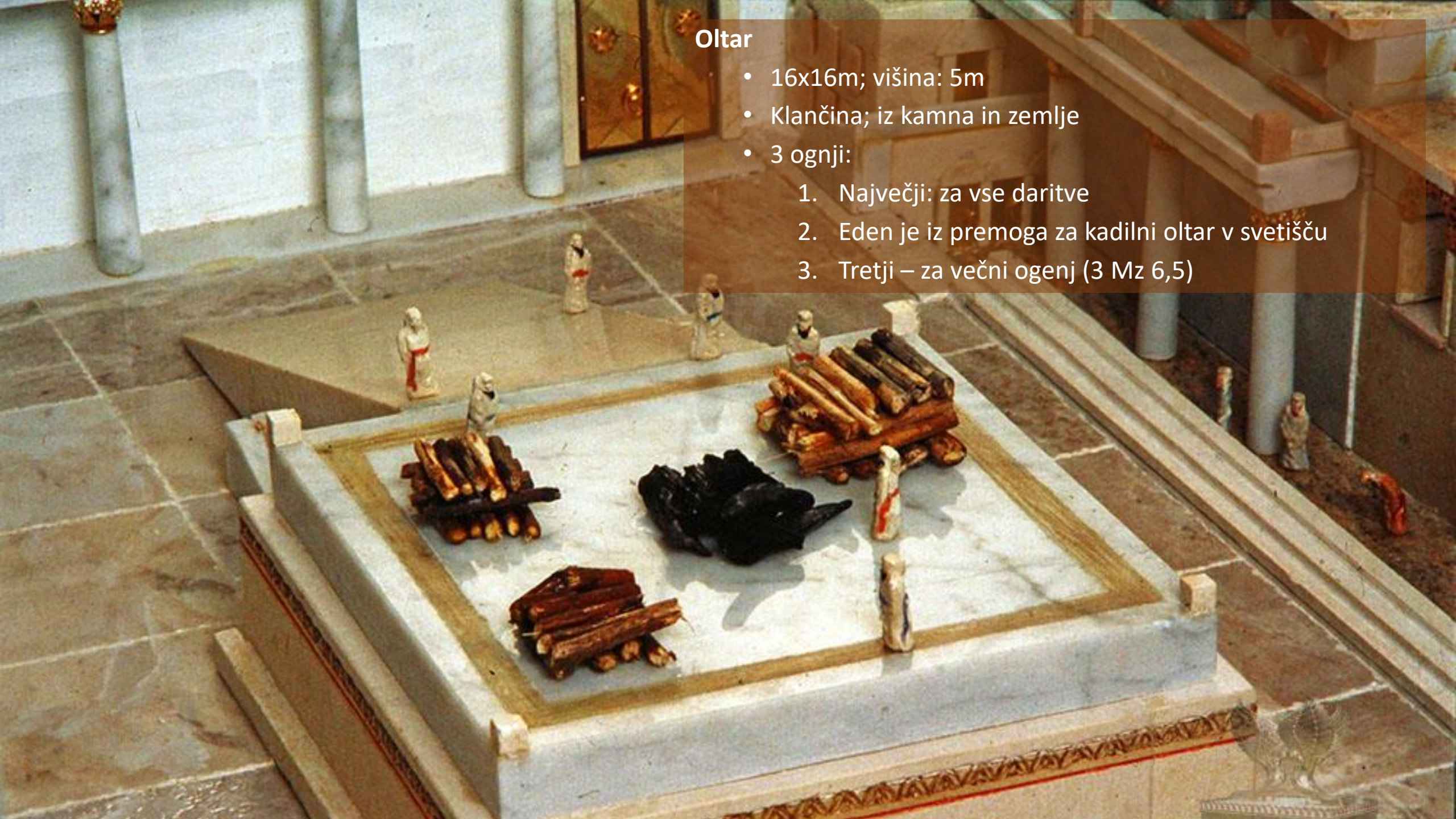
Druga naloga:

- drva za oltar

Oltar

- 16x16m; višina: 5m
- Klančina; iz kamna in zemlje
- 3 ognji:
 1. Največji: za vse daritve
 2. Eden je iz premoga za kadilni oltar v svetišču
 3. Tretji – za večni ogenj (3 Mz 6,5)

Drugi žreb

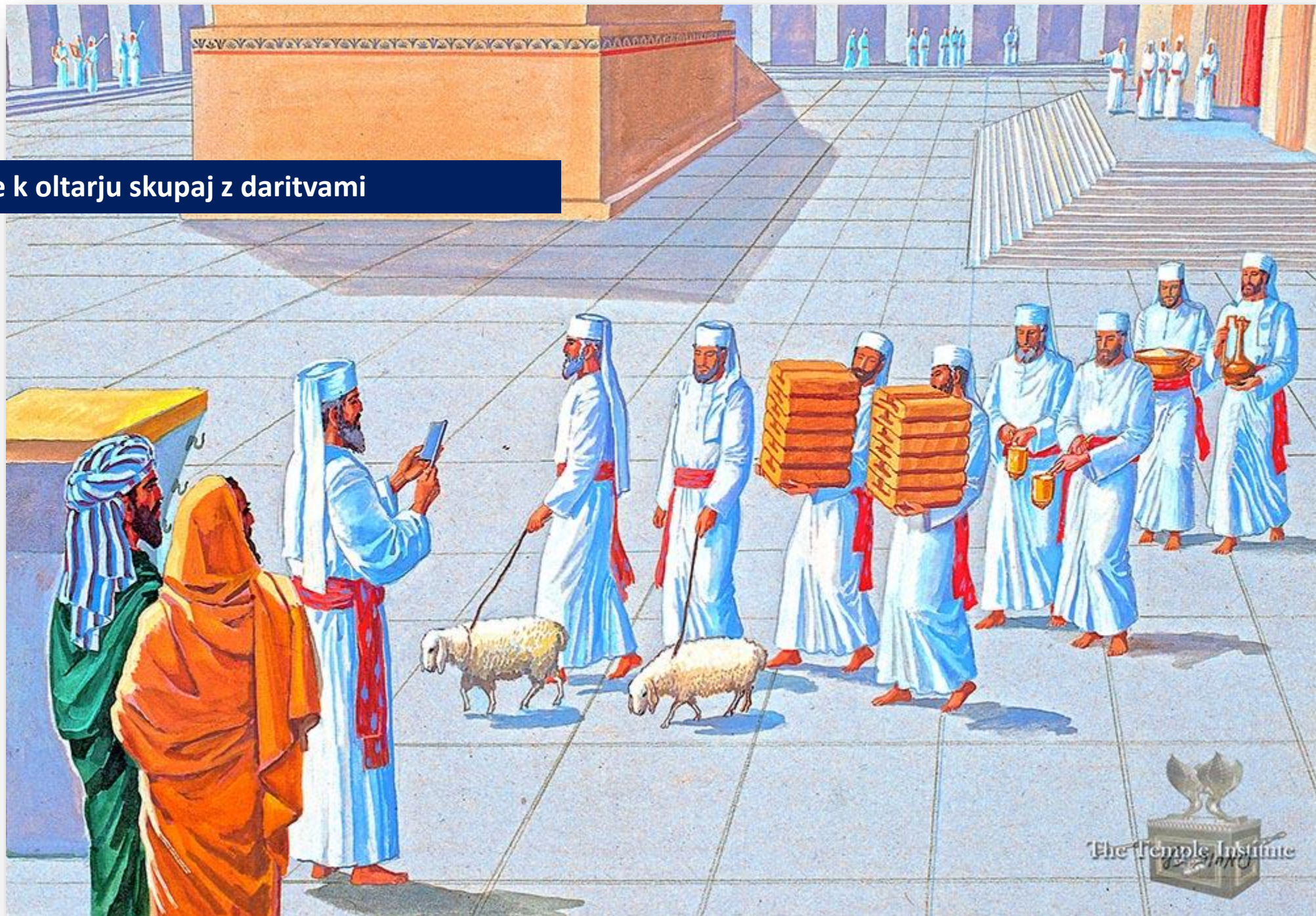
1. Ubijejo žrtev daritve
2. Izlijejo kri na oltar
3. Odstranijo pepel iz zlatega kadila
4. Menorah (svečnik)
5. Prinesejo kos daritve na oltar
6. Prinesejo kos daritve na oltar
7. Prinesejo kos daritve na oltar
8. Prinesejo kos daritve na oltar
9. Prinesejo kos daritve na oltar
10. Prinesejo kos daritve na oltar
11. Prinesejo moko za daritev
12. Darujejo hrano za velikega duhovnika
13. Izlijejo vino

Zora: dnevno darovanje se lahko prične ...

Jagnje k oltarju skupaj z daritvami

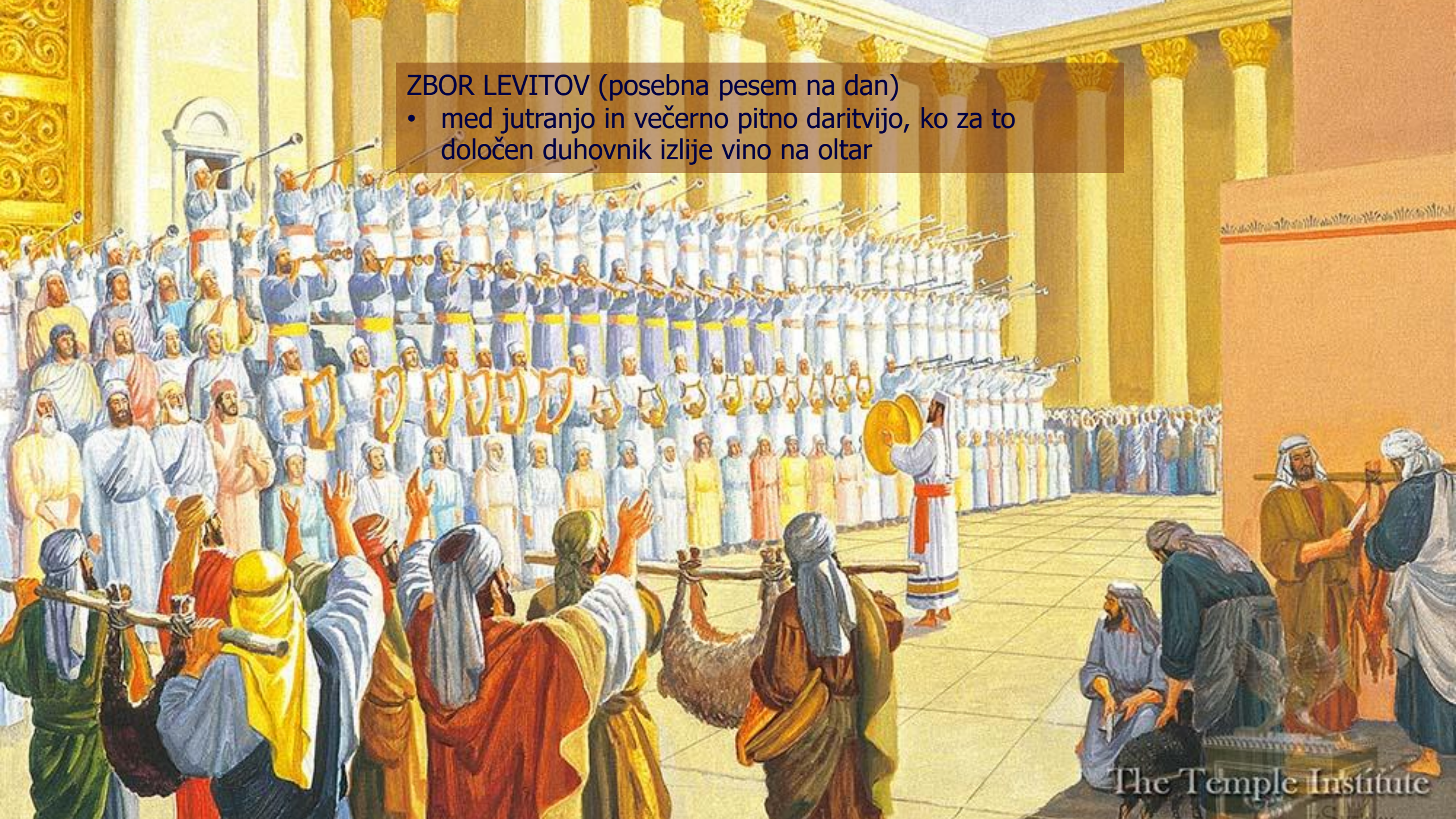
- ❖ Ob istem času
 - duhovnik 3 odstrani pepel iz zlatega kadila
 - duhovnik 4 pride k Menorah (svečnik)

- Duhovnik 1 zakolje jagnje
- 6 duhovnikov prinese kos do oltarja
- Duhovnik 2 izlije kri na oltar
- Duhovnik 11 prinese moko
- Duhovnik 12 prinese jedilno daritev za VD
- Duhovnik 13 izilije vino kot pitno daritev

ZBOR LEVITOV (posebna pesem na dan)

- med jutranjo in večerno pitno daritvijo, ko za to določen duhovnik izlije vino na oltar

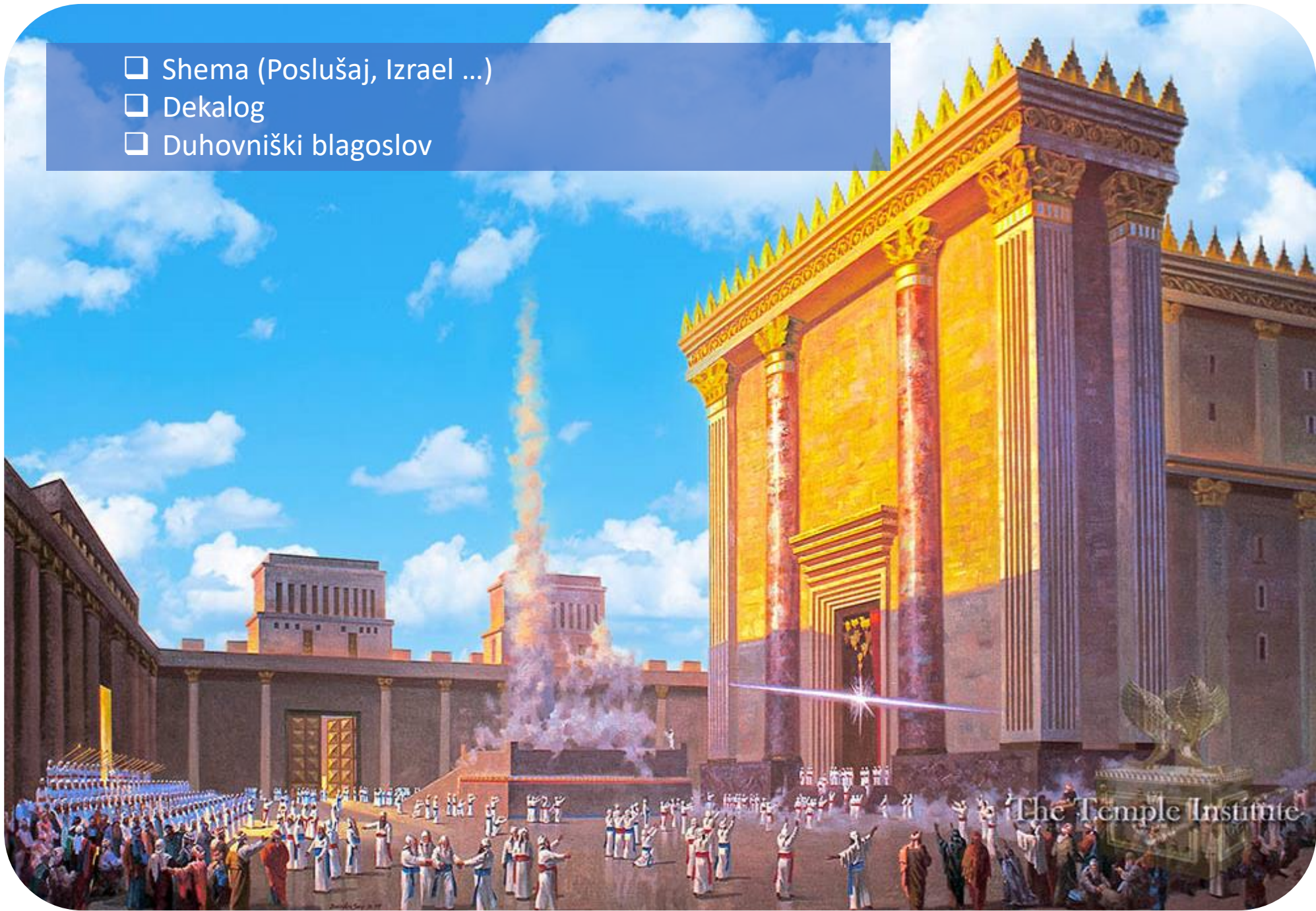
TRETJI žreb

- Edinstveno – enkrat v življenju
- Naklonjenost v Božjih očeh
- NAVODILA:
 - Molitev za Izrael
 - V ležečem položaju naprej
 - Sam
 - Opravi hitro

- ☐ Shema (Poslušaj, Izrael ...)
- ☐ Dekalog
- ☐ Duhovniški blagoslov

5 V dneh Heroda, kralja v Judeji, je živel **duhovnik** ki mu je bilo ime Zaharija. Bil je iz **Abijeve duhovniške skupine**, njegova žena pa je bila izmed **Aronovih hčera**; ime ji je bilo Elizabeta.

6 Oba sta bila **pravična pred Bogom**. Živela sta brez graje, po vseh Gospodovih zapovedih in navodilih.

7 Otrok nista imela, ker Elizabeta ni bila rodovitna, in sta bila že zelo v letih.

8 Ko je bila na vrsti Zaharijeva skupina in je **opravljal duhovniško službo pred Bogom**, ga je po običaju duhovniške službe zadel žreb, da je **šel v Gospodovo svetišče zažigat kadilo**;

10 vsa **množica pa je ob uri kadilne daritve molila zunaj**.

11 In prikazal se mu je Gospodov angel, ki je stal na desni strani kadilnega oltarja. 12 Ko ga je Zaharija zagledal, se je vznemiril in **obšel ga je strah**.

13 Angel pa mu je rekel:

»**Ne boj se**, Zaharija, **kajti uslišana je tvoja molitev**,

Tvoja žena Elizabeta ti bo rodila sina. Daj mu ime Janez

14 V veselje in radost ti bo in mnogi se bodo veselili njegovega rojstva, 15 ker bo velik pred Gospodom. *Vina in opojne pijače ne bo pil* in že v materinem telesu bo napolnjen s Svetim Duhom.

16 Veliko Izraelovih sinov bo spreobrnil h Gospodu, njihovemu Bogu.

17 In on sam bo hodil pred njim z Elijevim duhom in močjo, *da obrne srca očetov k otrokom*, nepokorne k modrosti pravičnih in ustvari za Gospoda pripravljeno ljudstvo.«

18 Zaharija je nato rekel angelu: »Po čem bom to spoznal? Jaz sem namreč star in moja žena je v letih.«

19 Angel mu je odgovoril: »Jaz sem Gabriel, ki stojim pred Bogom. Poslan sem, da spregovorim s teboj in ti sporočim to veselo novico. 20 Ker pa nisi verjel mojim besedam, ki se bodo izpolnile ob svojem času, boš onemel in ne boš mogel govoriti do dne, ko se bo to zgodilo.«

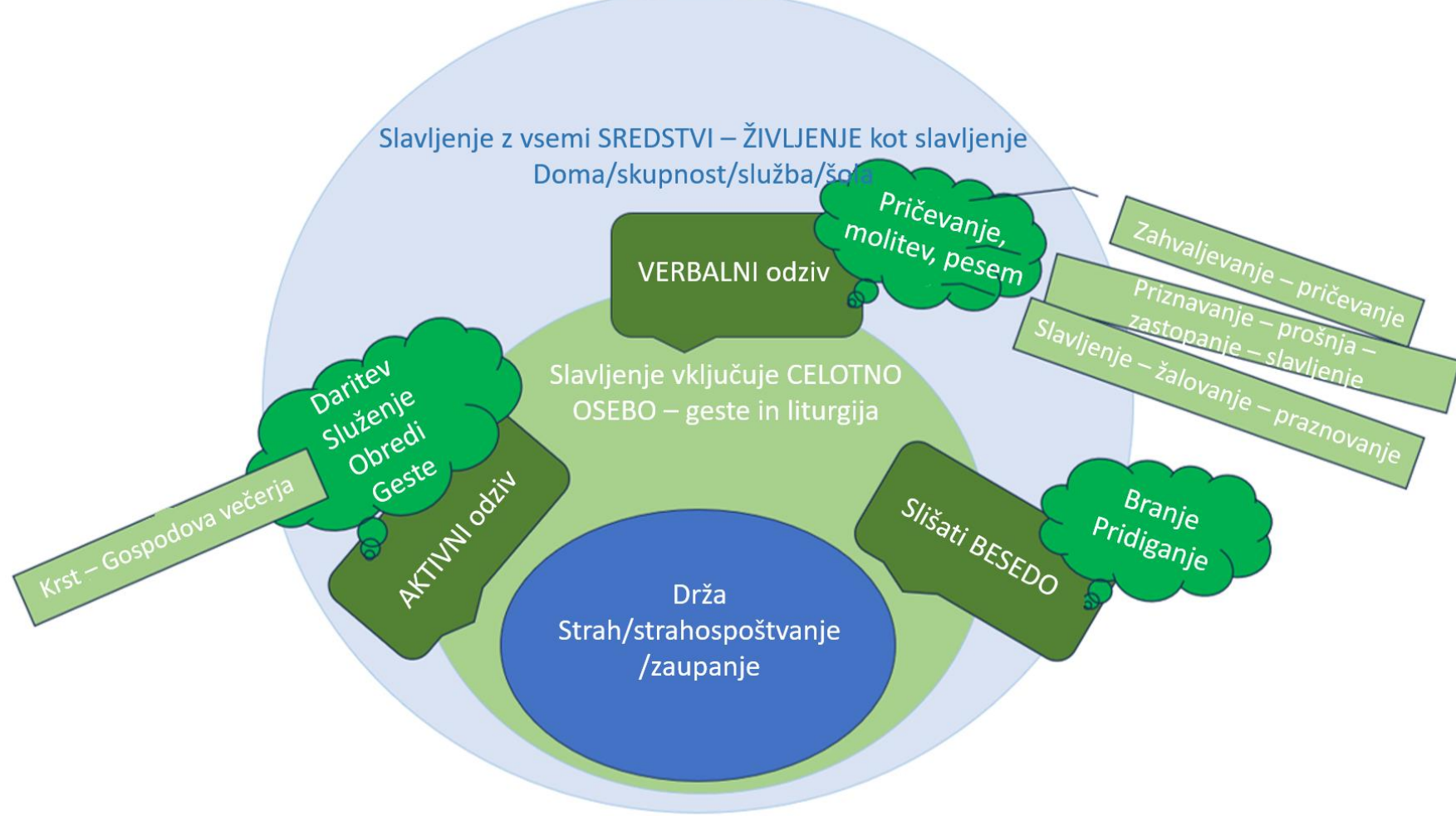
21 **Ljudje so medtem čakali na Zaharija in se čudili, da se tako dolgo mudi v svetišču**.

22 Ko pa je prišel ven, **jim ni mogel nič povedati**, tedaj **so spoznali, da je imel v svetišču videnje**. Dajal jim je sicer znamenja, vendar je ostal nem.

23 In ko so se dopolnili dnevi njegove službe, je šel domov.

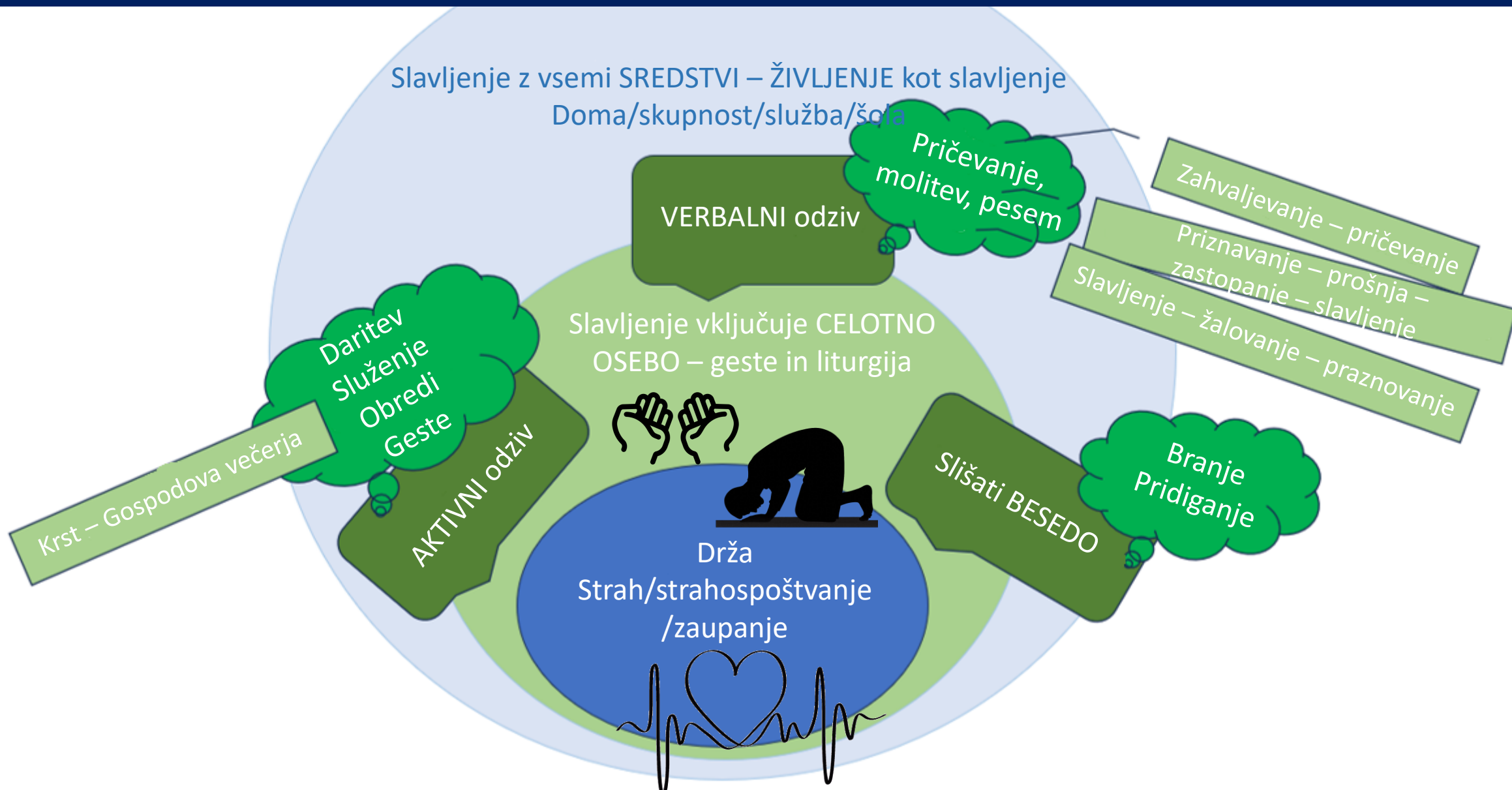
IDEALNO SLAVLJENJE kot PREDSTAVLJENO na SINAJU
BOG sredi svojega ljudstva

Slavljenje v Stari zavezi

- **Življenje:** Delo, skupnost (SINAGOGA oz. SHODNICA), dom (PASHA), prazniki, sobotni dan
- **Geste:**
 - Beseda brana, pridigana (doma / **shodnica**);
 - Pričevanje – molitev – pesem;
 - daritev-služenje-obredi (dan sprave)
- **Notranje bitje:** motiv, srce, poslušnost (ljubezen), postava

ŽIVLJENJE v SZ je SLAVLJENJE (idealno)

O SLAVLJENJU ...

Uvod

□ Biblijska teologija o slavljenju

- Stara zaveza
 - Idealno slavljenje/čaščenje
 - Nesprejemljivo slavljenje/čaščenje
- Nova zaveza: nov/star vidik slavljenja in čaščenja

□ Zgodovina liturgije (in glasbe)

- Svetopisemska bogoslužja (SZ in NZ)
- Sinagoga (shodnica) in tempeljski vpliv na bogoslužje prvih kristjanov
- Prve krščanske liturgije
- Zgodovina (krščanske) glasbe (in teološka vprašanja)

Kar je primerno za nas, NI nujno primerno ZANJ!

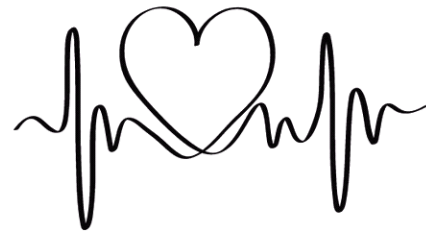
NESPREJEMLJIVO SLAVLJENJE

Bog se odzove na človeško slavljenje preko darovanja

Kaj je bila žalitev?

KAJN in ABEL (1 Mz 4)

GOSPOD se je ozrl na Abela in njegovo daritev, 5 na Kajna in njegovo daritev pa se ni ozrl.

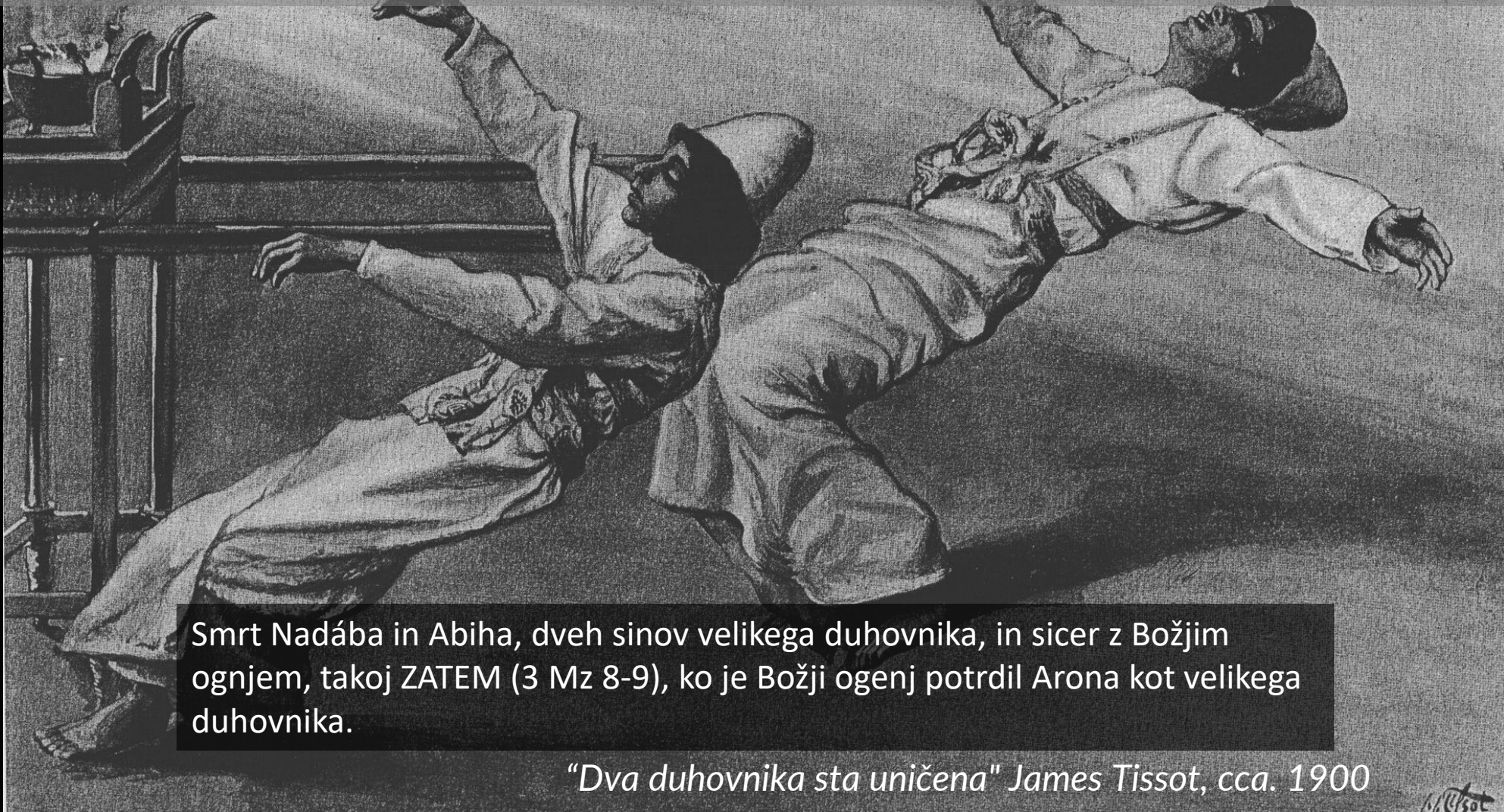

Obsojen preden je bila dana postava!

Mariotto Albertinelli (Firence, Italija, 15. stoletje)

(3 Mz 10)

Tedaj sta Aronova sinova Nadáb in Abihú vzela vsak svojo kadilnico, dala vanjo ogenj in nanj položila kadila in pred GOSPODOM darovala nedovoljen ogenj, kakršnega jim ni zapovedal. In ogenj je šinil izpred GOSPODA in ju použil; umrla sta pred GOSPODOM.

Smrt Nadába in Abiha, dveh sinov velikega duhovnika, in sicer z Božjim ognjem, takoj ZATEM (3 Mz 8-9), ko je Božji ogenj potrdil Arona kot velikega duhovnika.

"Dva duhovnika sta uničena" James Tissot, cca. 1900

James Tissot

Korov upor (4 Mz 16)

Tedaj so vzeli vsak svojo kadilnico in vanjo dali ogenj, nanj pa naložili kadila in se z Mojzesom in Aronom vred postavili k vhodu v shodni šotor. (...)

(...) so se tla pod njimi razklala. Zemlja je odprla svoja usta in pogoltnila nje, njihove hiše in vse ljudi, ki so bili Korahovi privrženci, z vsem imetjem vred.

Levijski sinovi želijo duhovništvo

SAVEL (1 Sam 13)

Tedaj je Savel rekel: »Prinesite mi žgalno in mirovne daritve!« In daroval je žgalno daritev. (...)

Samuel pa je rekel Savlu:

»Nespametno si ravnal, da nisi ohranil zapovedi GOSPODA, svojega Boga,
ki ti jo je bil zapovedal.«

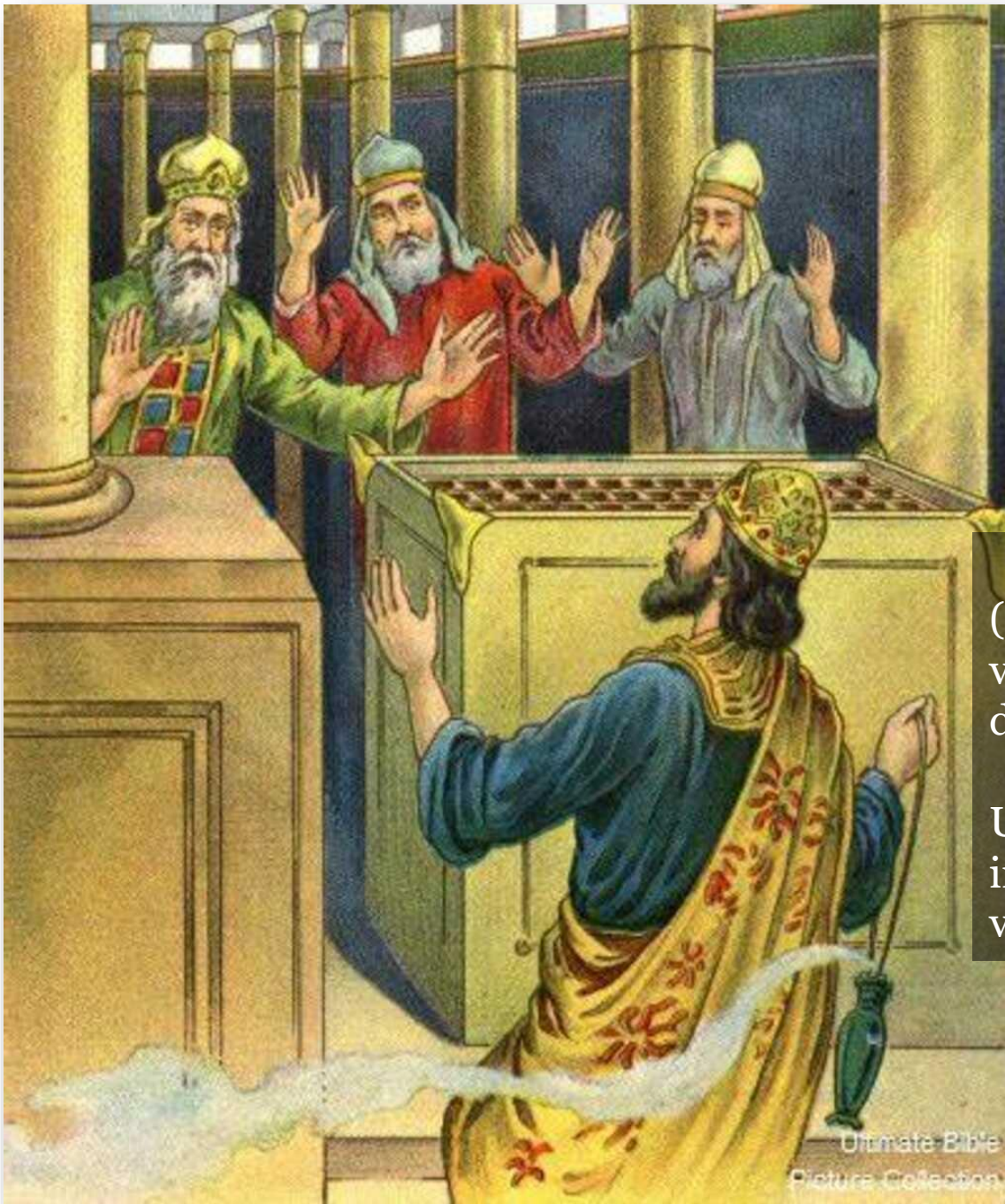

DAVID (2 Sam 6)

5 David in vsa Izraelova hiša sta rajala pred GOSPODOM ob vseh glasbilih iz cipresovine, ob citrah, harfah, bobnih, kraguljčkih in ob cimbalah.

6 Ko so prišli k Nahónovemu mlatišču, je Uzá iztegnil roko k Božji skrinji in jo podprl, ker sta jo vola nagnila. 7 Tedaj se je vnela GOSPODOVA jeza nad Uzájem in Bog ga je tam udaril zaradi nepremišljenega dejanja; umrl je tam poleg skrinje Božje.

Kralj Uzija (2 Kroniška 26)
(Kralj Uzija) Izneveril se je GOSPODU, svojemu Bogu, in je šel
v GOSPODOV tempelj, da bi na kadilnem oltarju opravil kadilno
daritev (...)

Uzija se je razsrdil; ko pa je držal v roki kadilnico, da bi kadil,
in bil poln jeze na duhovnike, so se mu vpričo duhovnikov
v GOSPODOVI hiši poleg kadilnega oltarja pokazale gobe na čelu.

TRADICIJA (Mishnah)
Veliki duhovnik na Jom kipur vstopa v najsvetejše (zvončki na gležnju)

(APOSTOLSKA DELA 5)

Toda mož po imenu Hananija je z ženo Safiro prodal posestvo in si pridržal nekaj izkupička in njegova žena je vedela za to; drugi del pa je prinesel in položil k nogam apostolov. (...) »Zakaj si v srcu sklenil takšno dejanje? Ne ljudem, temveč Bogu si lagal!« Ko je Hananija slišal te besede, se je zgrudil in izdihnil. In velika groza je navdala vse, ki so to slišali.

La mort de Saphire (1653), Nicolas Poussin

PROBLEM MALIKOVALSTVA

Jaz sem GOSPOD, tvoj Bog, ki sem te izpeljal iz egiptovske dežele, iz hiše sužnosti.

3 **Ne** imej drugih bogov poleg mene.

4 **Ne** delaj si rezane podobe, in ničesar, kar bi imelo obliko tega, kar je zgoraj na nebu, spodaj na zemlji ali v vodah pod zemljo

5 **Ne** priklanjaj se jim in jim ne služi,

kajti **jaz, GOSPOD, tvoj Bog**, sem ljubosumen Bog, ki obiskujem krivdo očetov na sinovih, na tretjih in na četrtih, tistih, ki me sovražijo, toda izkazujem dobroto tisočem, tistim, ki me ljubijo in izpolnjujejo moje zapovedi.

GOSPOD mu je zaklical z gore in rekel: »Tako reci Jakobovi hiši in povej Izraelovim sinovom:

4 Sami ste videli, kaj sem **storil** Egipčanom,
in kako sem vas **nosil** na orljih perutih in vas pripeljal k sebi.

5 Zdaj pa, če boste res poslušali moj glas in izpolnjevali mojo zavezo,
mi boste posebna lastnina izmed vseh ljudstev, kajti moja je vsa zemlja.

6 **V mi boste kraljestvo duhovnikov in svet narod.**<

To so besede, ki jih povej Izraelovim sinovom!«

MALIKOVANJE: KDO je PREDMET čaščenja?
- Ali je subjekt dejanski problem?

Nicolas Poussin, 17. stoletje

Malik = nezakonit predmet čaščenja. **Glede na predmet čaščenja** je religijski sistem razdeljen na štiri širše kategorije:

- Animizem (predmete nastanijo poosebljena nadnaravna bitja)
- Politeizem (številni bogovi vladajo človeškemu obstoju, bivajo v teh področjih)
- Henoteizem (številni bogovi vladajo človeškemu obstoju, toda eden je patron skupnosti)
- Monoteizem
- Humanizem (sam človek ali stvar je merilo stvari).

Vidik malikovalca:

Proces, v katerem je bil običajen kos lesa ali kamna predelan v malika in ob nastanitvi duha boga je oživel: izdelovalci so bili skrbno izbrani in obredno posvečeni, da so oblikovali podobo; nato so izbrali dan za »rojstvo boga«.

Skozi obred je bil bog rojen; fizični predmet je bil preobražen v živo podobo oz. predstavitev božanstva.

Izdelovalci so pod prisego zanikali, da so to podobo izdelali – odrezali so jim roke. Bogove so postavili v tempelj, določili so duhovnike, ki so skrbeli za materialne potrebe božanstev (hrana, kopel, oblačila, postelja, umetniško zabavanje).

TEMNI svet malikovalca:

Molitev, ki so jo odkrili v ruševinah Ashurbanipalske knjižnice (668–633 pr. Kr.)

Častilec izrazi gotovost glede treh dejstev: bogovi so jezni nanj, to jezo je povzročil njegov greh in mora nekaj storiti, da pomiri njihovo jezo.

Toda tudi njegova nevednost je trojna: ne ve, kateri bog je jezen; ne ve, kakšen zločin je povzročil srd boga in ne ve, s čim lahko pomiri jezo boga.

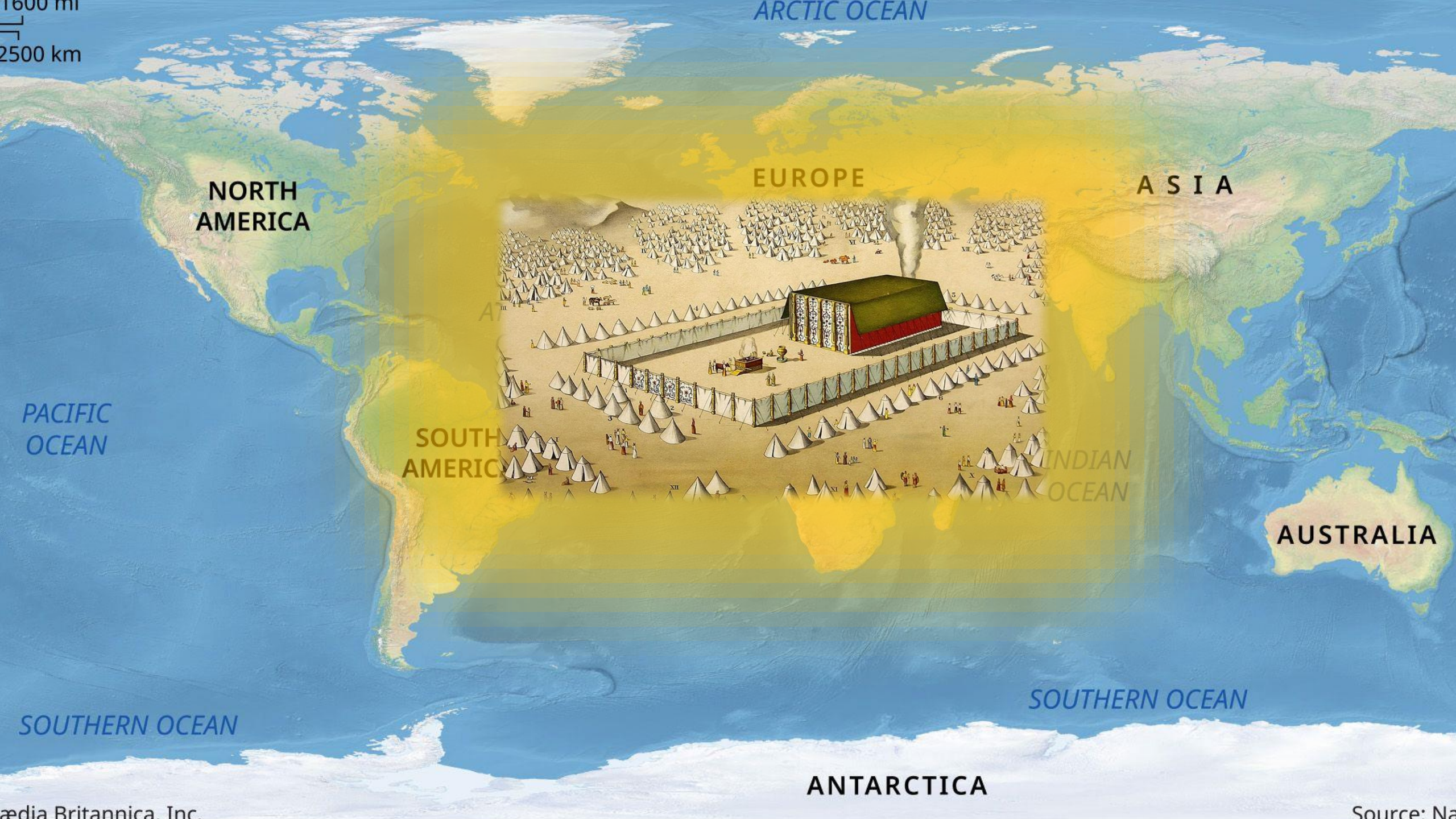
IZRAEL: YHWH je predmet Izraelskega slavljenja.

V animizmu : neki bogovi – teritorialni (bog določenega področja), glede na funkcijo (bog vojne), toda vsi **TOLERANTNI!**

JAZ SEM ...
in
TI SI ...

1000 mi
2500 km

NORTH
AMERICA

EUROPE

ASIA

PACIFIC
OCEAN

SOUTH
AMERICA

INDIAN
OCEAN

AUSTRALIA

SOUTHERN OCEAN

SOUTHERN OCEAN

ANTARCTICA

Bog se odzove na ljudske žalitve

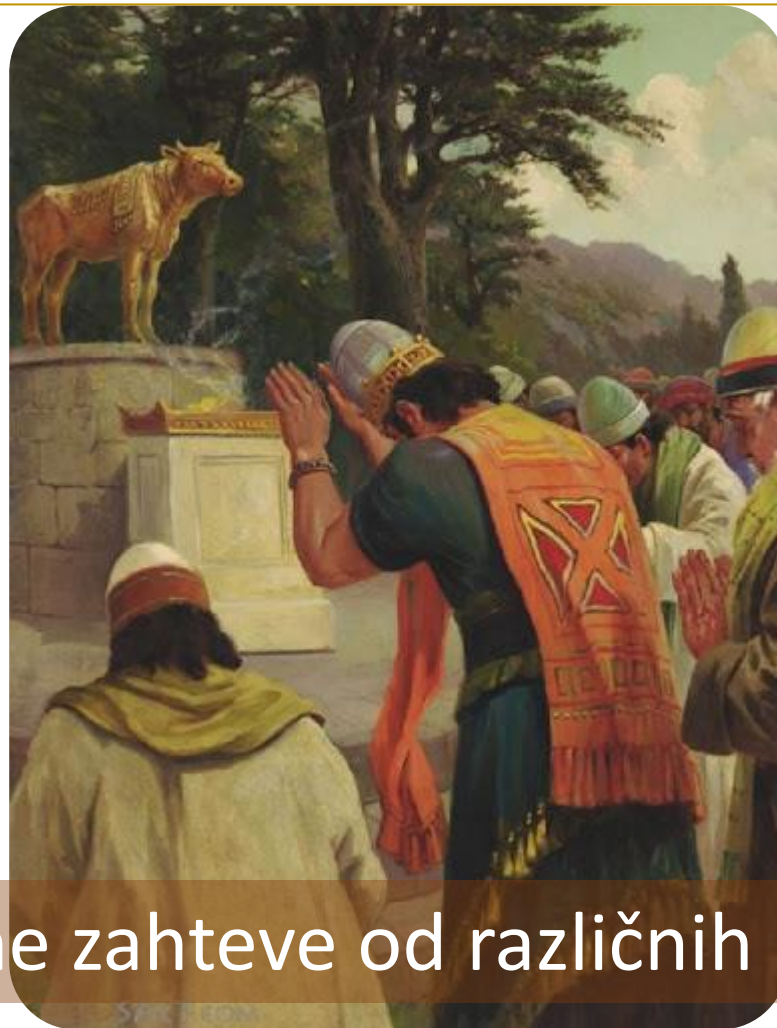

- Malikovalstvo
- Sobotni dan
- Življenje (brezbrižno)
- Srce

KRALJI = LJUDJE

... in njegovo srce ni bilo v celoti z GOSPODOM, njegovim Bogom, kakor srce njegovega očeta Davida.
... je delal, kar je bilo prav v GOSPODOVIH očeh, tako kot njegov oče David.
... delal je, kar je hudo v GOSPODOVIH očeh.

Drugačne zahteve od različnih bogov ...

PADEC JERUZALEMA (586 pr. Kr.)

☐ Nesprejemljiva DARITEV BOGU – BOG OBSODI TAKOJ

☐ Ker so storili nekaj, kar ni bilo v skladu z Božjim navodilom

☐ Vprašanje SRCA – MOTIV – STRAH

☐ Nesprejemljiva DARITEV BOGU – BOG OBSODI SČASOMA

☐ Malikovalstvo

☐ Celoživljenjsko slavljenje s skrbjo za druge (vdove, sirote, tujce)

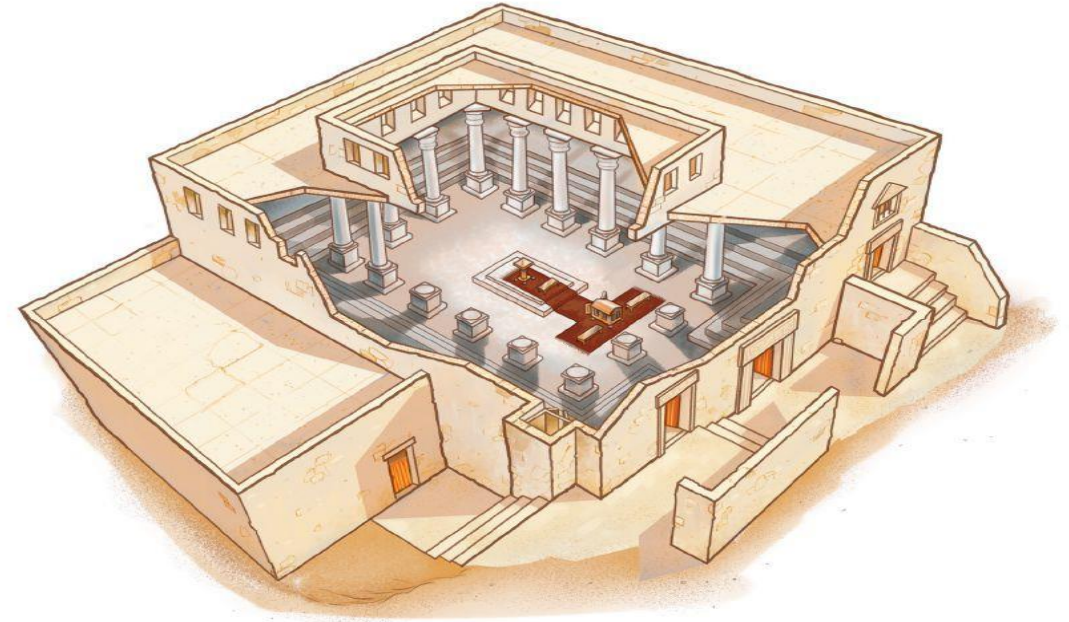
☐ Sobotni dnevi ...

Od izgnanstva do Jezusovega časa

- Božja prisotnost?
- Skrinja zaveze?
- Nobene velike potrditve Božje slave
- DUHOVNIŠTVO – politični položaji (saduceji)
- Tempelj – denar (romarji, daritve)
- Razočaranje: pod pogansko vladavino
- Eseni odidejo
- Pravo slavljenje obnovi Mesija

- V času izgnanstva:
 - Kraj zbiranja, molitve
- V vsakem mestu v Izraelu in še dlje ...
 - Osredotočenost na PISMO in postavo (rabini)
 - TAKO, DA SE NE BI VEČ ZGODILO
- Preprosta sobotna liturgija: osredotočena na tekst
 - farizeji

NOVA ZAVEZA:
NOVA/STARA PERSPEKTIVA
na SLAVLJENJE

Slavljenje v treh NZ stopnjah ...

- PREDVSTALI JEZUS
- VSTALI JEZUS
- Obdobje SVETEGA DUHA

- Predmet slavljenja?
- Subjekt slavljenja?
- KAKO slaviti?

- PREDVSTALI JEZUS

- ❑ JEZUS je popoln slavilec/častilec – MODEL

- ❑ UČITELJ slavljenja/čaščenja
 - ❑ JEZUSA slavijo/častijo
 - ❑ JEZUS je BOŽJA PRISOTNOST

- ❑ Jezus je pravi Jud – vzor resničnega slavlca
 - gre v tempelj, shodnico, praznuje praznike
 - moli
 - pozna Pismo
 - išče Očetovo voljo
 - POSLUŠEN do križa

ČIŠČENJE TEMPLJA

- Mt 21,1-26,30 (+ sinoptični ev.) = Iz 56,7
- tempelj sam ni težava, toda ...
- 15 po Kr. – saduceji in politika

UNIČENJE TEMPLJA

- Jezus napove, toda ne samo zgradbo, temveč zavezo?!

- ❑ Jezus in shodnica (sinagoga)
 - Jezus obišče veliko shodnic
 - Uporabi NOVO institucijo, da razodene Boga

- PREDVSTALI JEZUS

- ☐ JEZUS je popoln slavilec /častilec – VZOR
- ☐ UČITELJ slavljenja/čaščenja
- ☐ JEZUSA slavijo
- ☐ JEZUS je BOŽJA PRISOTNOST

- ☐ JEZUS IN MOJZESOVA POSTAVA – PISMO

- Jezus praznuje (pasha in učenci) in izpolni sistem darovanja, **vendar govori več o etiki** kakor o obrednih zadevah.

- **Kritizira obredne prakse** (tako kot preroki), toda ne postave!

- Čist/nečist – (Mk 7)
- Tradicionalno umivanje pred jedjo: resnična oskrnitev / čistost pride od znotraj (Mt 15)
- Zakoni hrane se več ne upoštevajo
- Krši sobotni dan – farizejska pravila (ne pravila SZ)
- Moliti, postiti se, dajati – v tišini/ na skrivnem = MOTIV

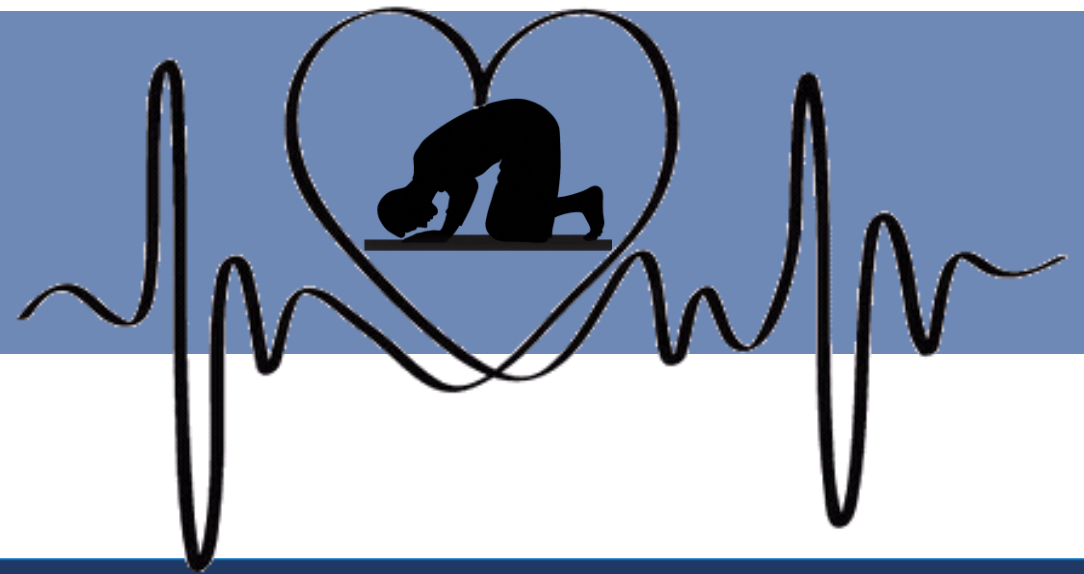

- Postava v srcu in nova sredstva očiščevanja
- Zapoved LJUBEZNI (Bog in bližnji)
- Častiti Očeta v DUHU in RESNICI = lokacija srca!

- PREDVSTALI JEZUS

- ☐ JEZUS je popoln slavilec /častilec – VZOR
- ☐ UČITELJ slavljenja/čaščenja
- ☐ JEZUSA slavijo
- ☐ JEZUS je BOŽJA PRISOTNOST

Spet ga je hudič vzel s seboj na zelo visoko goro. Pokazal mu je vsa kraljestva sveta in njihovo slavo
9 ter mu rekel: »Vse to ti bom dal, če padeš predme in me **moliš** (προσκυνέω).«

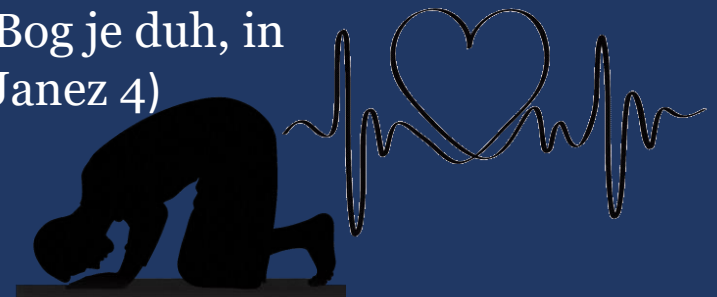
10 Jezus mu je tedaj dejal: »Poberi se, satan, kajti pisano je:

*Gospoda, svojega Boga, **moli** (προσκυνέω) in njemu samemu **služi** (λατρεύω)!« (Mt 4)*

Pride pa ura in je že zdaj, ko bodo pravi **častilci** (προσκυνέω) **častili** (προσκυνέω)

Očeta **v duhu in resnici**. Prav takih **častilcev** (προσκυνέω) si namreč želi Oče. 24 Bog je duh, in kateri ga **častijo** (προσκυνέω) ga morajo **častiti** (προσκυνέω) **v duhu in resnici**.« (Janez 4)

- PREDVSTALI JEZUS

- ☐ JEZUS je popoln slavilec /častilec – VZOR
- ☐ UČITELJ slavljenja
- ☐ **JEZUSA slavijo/častijo!! TO JE VELIKA STVAR!**
- ☐ JEZUS je BOŽJA PRISOTNOST

POČASTITEV JEZUSA

- Proskynein (προσκυνέω) Jezusa 10x
 - MODRI so padli in počastili JK (2,2; 8, 11)
 - OSEBE V POTREBI so pristopile k JK (8,2; 9,18; 15,25; 20,20)
 - UČENCI po viharju (14,33)

STRAH pred JEZUSOM

Prevzel jih je velik strah in spraševali so se:

»Kdo neki je ta, da sta mu pokorna celo veter in jezero?« (Mk 4)

Ko so prišli k Jezusu in videli tega, ki je bil prej obseden z legijo, kako sedi oblečen in je pri zdravi pameti, so se ustrašili. (Mk 5)

Ko so učenci to zaslišali, so padli na obraz in se zelo prestrašili. (Mt 17)

- PREDVSTALI JEZUS

- ☐ JEZUS je popoln slavilec /častilec – VZOR
- ☐ UČITELJ slavljenja
- ☐ JEZUSA slavijo/častijo
- ☐ **JEZUS je BOŽJA PRISOTNOST**

- Bog z nami - EMANUEL

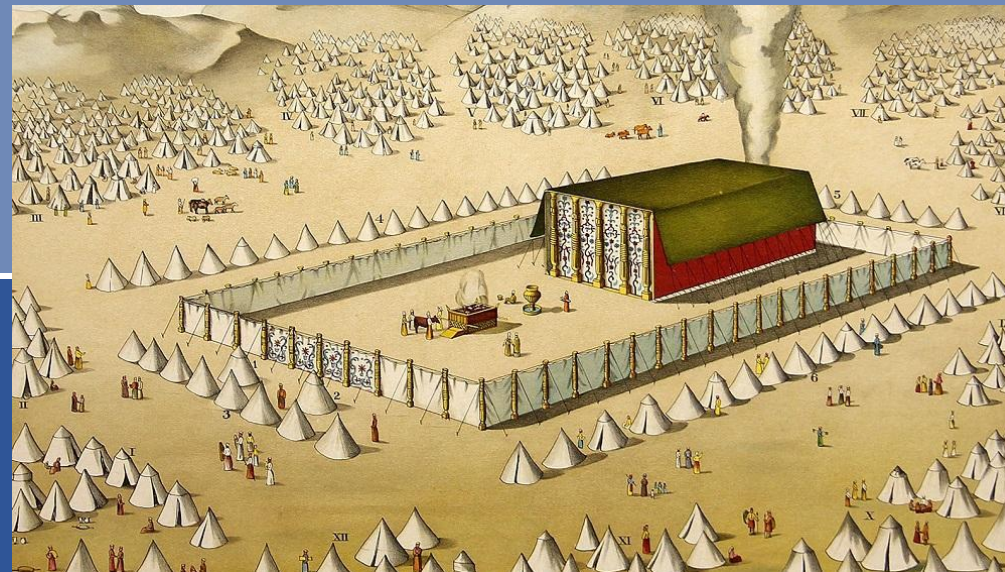
- Davidov sin (rodovnik) = je tudi Božji sin
- Izpolnitev obljube: Božja nadaljujoča se prisotnost (tempelj)
 - Izpolnjena v EMANUELU (Bog z nami)
 - Prihodnja obljuba: On bo prisoten vse do konca (Mt 28)

- Jezus ŠOTORI med svojim ljudstvom

- Bog je postavil svoj šotor – on šotori – med nami! (Janez 1,14)
- Božja slava, enkrat povezana s Sinajem in shodnim šotorom, je sedaj VIDNA s pričevanjem v Kristusu
- Rojstvo Jezusa
- Tempeljska služba je večja od sobotnega dne (vidno v duhovniških opravilih) = in Jezus: Gospod sobote – je večji od templja
- Jezus sam postane resnični tempelj = hiša molitve za vse narode (Janez)

- Janez se premakne od ideje o

- Jezusu kot resničnem shodnem šotoru (1,14) in
- resničnem templju (2,19),
- k idealu o sveti gori, kjer se oseba sreča z Bogom (4,20) = Jezus je kraj, kjer oseba slavi in časti Očeta.

- **VSTALI JEZUS**
 - **Častijo ga ... (BOŽANSKA SREČANJA!)**

PO VSTAJENJU (Mt 28,9; 17)

- In glej, naproti jima je prišel Jezus in rekel: »Pozdravljeni!« Oni dve sta pristopili, mu objeli noge in se mu **poklonili**. 10 Tedaj jima je Jezus rekel:
 - »**Ne bojta se!** Pojdita in sporočita mojim bratom, naj gredo v Galilejo; tam me bodo videli.«
- Enajst učencev se je odpravilo v Galilejo na goro, kamor jim je Jezus naročil.
17 Ko so ga zagledali, so se mu **do tal priklonili**, nekateri pa so dvomili.

Nova zaveza

- V večji meri identificira Boga kot Očeta Jezusa Kristusa (2 Kor 1,3)
- Predmet slavljenja je prva oseba Trojice, Oče »našega Gospoda [kyrios] Jezusa Mesija«.
- Nekaj izrekov blagoslova prepoznajo Jezusa kot vrednega slavljenja oz. čaščenja, torej enakost z Očetom.
Njemu, ki nas ljubi in nas je s svojo krvjo osvobodil naših grehov 6 ter napravil iz nas kraljestvo in duhovnike za svojega Boga in Očeta, njemu slava in oblast na veke vekov. Amen. (Raz 1,5-6)

MOLITEV

- Jezus je povabil v molitev k njemu: »Če me boste prosili kaj v mojem imenu, bom storil.« (Jn 14,14)
- Številni so molili k Jezusu: Pavel, Štefan, Ananija ... nekega dne bomo slavili Jezusa (Filipljanom 2)

**Jezus Kristus je postal predmet pobožne pozornosti,
ki je bila do takrat rezervirana za Boga!!**

JEZUS viden kot izpolnitev praznikov (KULTNIH AKTIVNOSTI)

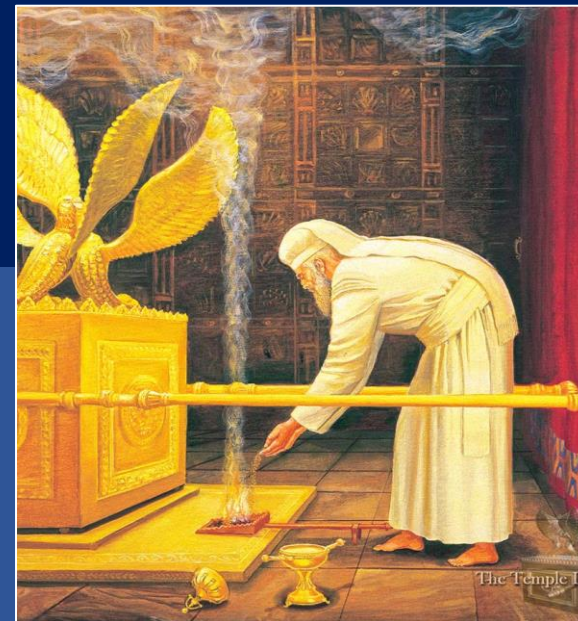
- Jezus kot Božje jagnje – Janez Krstnik
- Ubit v času pashe – pashalno jagnje (1 Kor 5; 1 Pt 1)
- Darovan, pokopan, vstal po 3 dneh – praznik nekvašenega kruha
- On je prvi sad (Pavel eksplicitno; prazniki implicitno)
- Peljan ven iz mesta in je nosil grehe ljudstva – grešni kozel na Jom kipur (Hebrejci)
- Vstopil v najsvetejše kot veliki duhovnik na Jom kipur – Heb 9,11-14
- Vstopil v najsvetejše s svojo lastno krvjo (Heb 9,6)
- Končal vsakdanje daritve – opravil z duhovništvom (Heb 7,27; 10,5-22)
- Dal sam sebe kot daritev (Ef 5,2)
- Zagrinjalo pretrgano!!

Obredne slike: Pojasni, kaj smo dobili po JK in da smo sedaj osvobojeni teh zadolžitev (Hebrejcem)

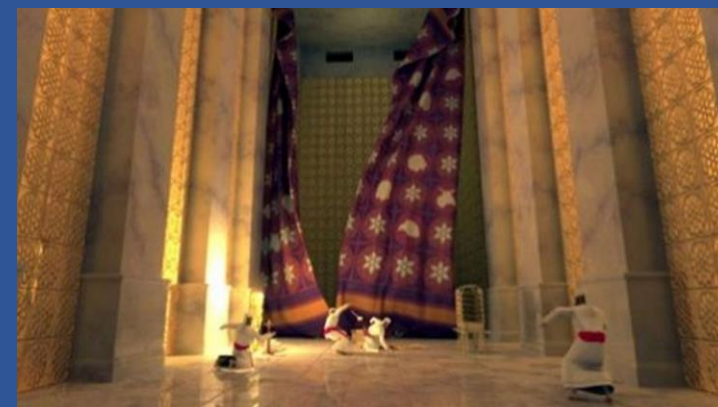
SLAVLJENJE JEZUSA: KDO je Jezus, kaj je storil in kaj on dela zdaj

- JK = Veliki duhovnik (Jom kipur) – vse daritve zaključene
- Eshatološki duhovnik – vlada in posreduje SEDAJ (Heb 7)
- On je pravi služabnik (leitourgos) –
 - ker daruje sam sebe, pravo svetišče, ki ga je postavil Bog (8,2)
 - po svoji krvi – odprl je vrata v najsvetejše, očiščuje in omogoči uresničitev resničnega slavljenja/čaščenja
 - vzpostavi Novo zavezo (8,6)
 - = NOV temelj odnosa z Bogom
 - ni več potrebe po sistemu darovanja

JEZUS je ta, ki daruje OČETU POPOLNO SLAVLJENJE/ČAŠČENJE!

- VERNIKI:
 - se lahko bližajo Bogu (najsvetejše je odprto);
 - duhovništvo vseh vernih;
 - usmerjajo svoje slavljenje in življenje k svetišču = nebeški Jeruzalem
 - medtem ko živijo življenje ljubezni, molitve, slavljenja, izpovedovanja ... gledajo na popolnega slavlilca Kristusa (imago Dei)

PREDMET: Jezus Kristus je postal predmet pobožne pozornosti, ki je bila do tedaj rezervirana za Boga!!

SUBEKT?

KAKO?

Slavljenje v treh NZ stopnjah ...

- PREDVSTALI JEZUS
- VSTALI JEZUS
- **Obdobje SVETEGA DUHA**

Tempelj še naprej ostaja kraj, kamor učenci zahajajo po vznešenju, da bi

- pridigali,
- prejeli razodetje (Pavel),
- kraj javne molitve za kristjane,
- še naprej opravljajo tempeljske obrede (ob 9h in ob 15h)

Do leta 70 po Kr. se premik že začne dogajati ...

TODA: Apostolska dela 2-3 se odvija na tempeljskem dvorišču

Hanuka – Praznik svetilk

Sukot – Šotorski praznik

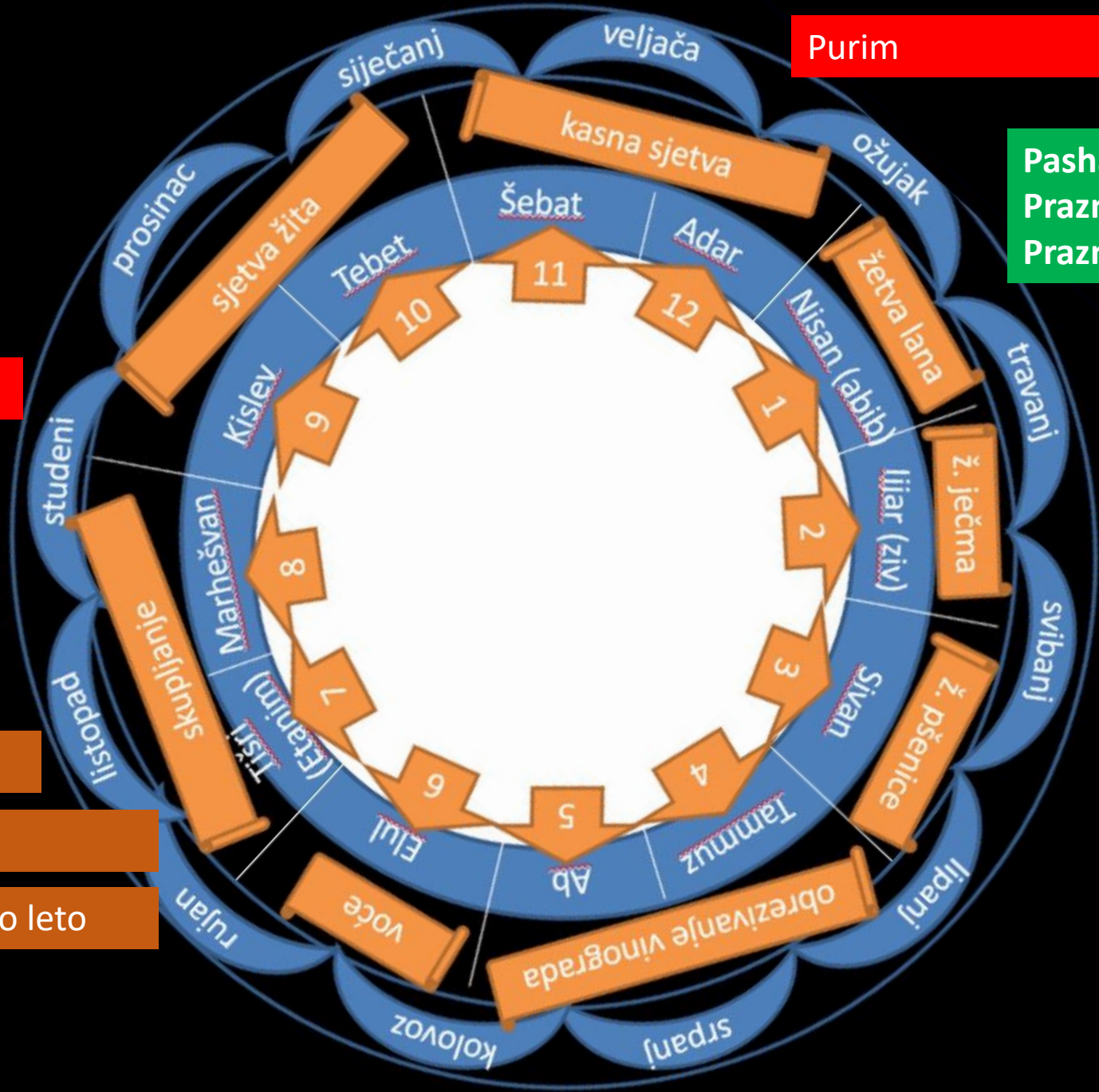
Jom kipur – Spravni dan

Roš hasana – Novo leto

Purim

Pasha
Praznik nekvašenega kruha
Praznik prvih sadov

Binkošti / Praznik tednov

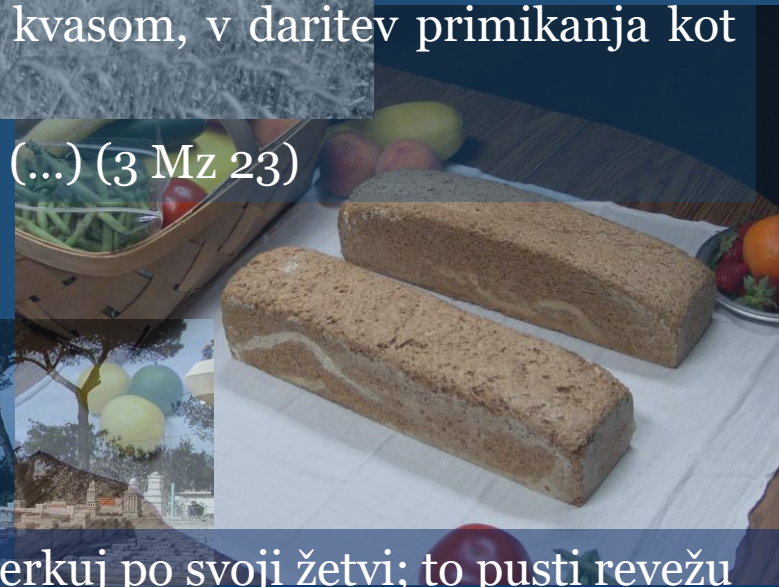
□ BINKOŠTI

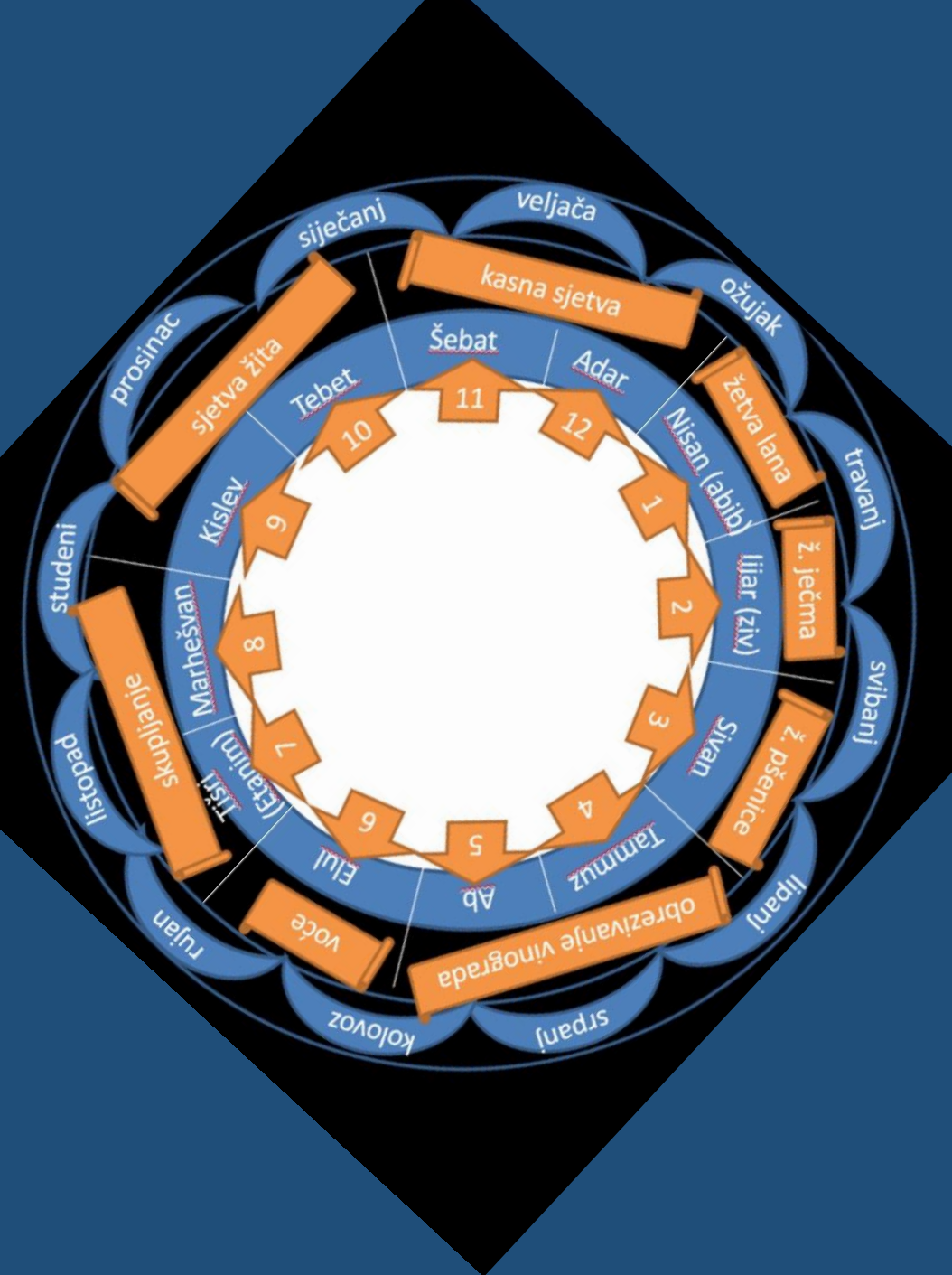
15 In od dneva po soboti, od dneva, ko ste prinesli snop primikanja, si štejte sedem tednov; naj bodo popolni; 16 štejte do dneva po sedmi soboti **petdeset dni** in darujte GOSPODU **ново jedilno daritev!**

17 Iz svojih prebivališč prinesite dva hleba, spečena iz dveh desetink moke s kvasom, v daritev primikanja kot prvine za GOSPODA.

18 Poleg kruha darujte sedem enoletnih neoporečnih jagnjet, junca in dva ovna (...) (3 Mz 23)

22 »Kadar spravljate žetev svoje dežele, ne požanji čisto do roba polja in ne paberkuj po svoji žetvi; to pusti revežu in tujcu; jaz sem GOSPOD, vaš Bog.« (3 Mz 23,22)

BINKOŠTI

KDAJ?

- 50 dni po pashi: vedno na nedeljo
- Traja ves teden
- Možje se morajo obvezno udeležiti

DARITEV?

- Pšenica (2 hleba)
- Daritve
- Košara s 7 plodovi iz obljubljene dežele

SLUŽENJE v TEMPLJU in v SHODNICI: BRANJA

- Ruta – paberkovanje
- Ezekiel 1-3 – Božja prisotnost
- Habakuk 3
- 2 Mojzes 19,20 – dajanje postave

❑ RUTA je ... siromašna, vdova, tujka, sirota

❑ Pride v Betlehem v času pashe in paberkuje do binkošti

2 Moábka Ruta je rekla Naomí: »Naj grem, prosim, na polje **paberkovat** med klasjem za tistim, v čigar očeh najdem milost.« Rekla ji je: »Pojdi, moja hči.« 3 Šla je tedaj in prišla ter **paberkovala na polju** za žanjci. Primerilo pa se je, da je bila to njiva, ki je pripadala Boazu iz Elimélehove rodbine. (Ruta 2)

Videl sem: glej, nevihtni veter je prihajal s severa, velik oblak in plapolajoč ogenj in okrog njega sijaj; iz njegove srede nekakšno iskrenje iz srede ognja. (Ezk 1,4)

☐ 2 MOJZES 19-20

18 Vsa Sinajska gora se je kadila, ker je GOSPOD v ognju stopil nanjo; njen dim se je vzdigoval kakor dim topilne peči. Vsa gora se je silno tresla. 19 In glas roga je donel vedno močnejše. Mojzes je govoril in Bog mu je odgovarjal z gromom.

BINKOŠTI, cca. 33 po Kr.

- 3 000 000 Judov v Jeruzalemu v času praznika
- 9h – jutranje bogoslužje v templju (branja ...)

BINKOŠTI, cca. 33 po Kr.

☐ Praznik žetve pšenice in obletnica Tore

☐ RUTA – pšenica, paberkovanje

☐ 2 MOJZES 19-20 – po 40 dneh prihod do Sinaja in prejetje Tore (postave)

- Božji glas razdeljen v 7 glasov, kot plamenov
- 7 glasov, 7 jezikov za 70 narodov = VSI LAHKO SLIŠIJO

☐ EZEKIEL 1-3 – Božja prisotnost v vetru, viharju in ognju ...

BINKOŠTI, cca. 33 po Kr

Ko je prišel binkoštni dan, so bili vsi zbrani na istem kraju.

Nenadoma je nastal z neba šum, kot bi se bližal silovit vihar, in napolnil vso hišo, kjer so se zadrževali.

3 Prikazali so se jim jeziki, podobni plamenom, ki so se razdelili in nad vsakim je obstal po eden.

4 Vsi so bili napolnjeni s Svetim Duhom in začeli so govoriti v tujih jezikih, kakor jim je Duh dajal izgovarjati.

5 V Jeruzalemu so tedaj prebivali Judje, pobožni možje iz vseh narodov pod nebom.

6 Ko se je razširil glas o tem, se je zbrala množica ljudi, ki so bili vsi iz sebe, ker jih je vsakdo slišal govoriti v svojem jeziku.

- Torej tisti, ki so sprejeli njegovo besedo
 - Na dan žetve se prične žetev vernikov
- so bili krščeni
 - Kje?
- in ta dan jim je bilo pridodano okrog tri tisoč duš.
 - Sinaj: postava na ploščah
 - Jeruzalem: postava na srcih

DOKAZ DUHA in celotno življenje slavljenja?

Saj vemo, da celotno stvarstvo vse do zdaj skupno zdihuje in trpi porodne bolečine. 23 Pa ne samo ono: tudi mi, ki imamo **prvine Duha** ... (Rim 8,22-23)

42 Bili so stanovitni v nauku apostolov in v občestvu, v lomljenju kruha in v molitvah. 43 Vse pa je v duši navdajal strah, zakaj po apostolih se je dogajalo veliko čudežev in znamenj. 44 Vsi verniki so se družili med seboj in imeli vse skupno:

45 prodajali so premoženje in imetje ter od tega delili vsem, kolikor je kdo potreboval.

46 Dan za dnem so se enodušno in vztrajno zbirali v templju, lomili kruh po domovih ter uživali hrano z veselim in preprostim srcem. 47 Hvalili so Boga in vsi ljudje so jih imeli radi. Gospod pa jim je vsak dan pridruževal te, ki so našli odrešenje.

22 Saj vemo, da celotno stvarstvo vse do zdaj skupno zdihuje in trpi porodne bolečine. 23 Pa ne samo ono: tudi mi, ki imamo **prvine Duha** ... (Rim 8,22-23)

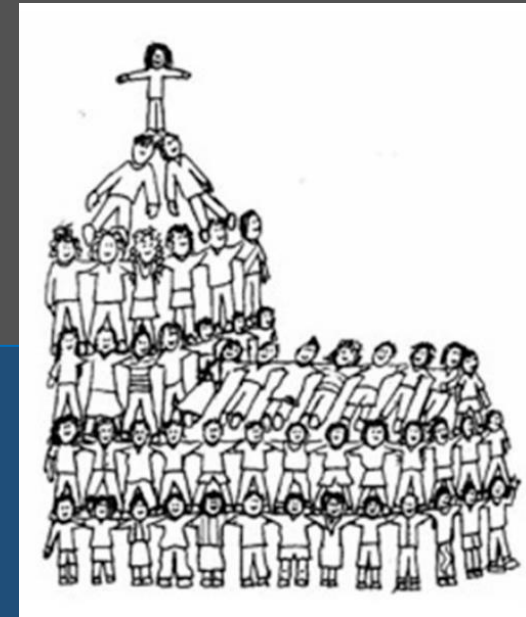
NADOMESTILO templja in obredov »Bog je spremenil naslov«

VKLJUČITEV POGANOV

- Svet poganstva
 1. Politeizem: zagotoviti dobro voljo bogov za vsa področja življenja skozi: molitve, daritve, vedeževanje
 2. Vloga filozofov in zasmehovanje daritev in obredov – pomembnost kreposti in morale
 - PAVEL pridiga poganom v Atenah s tematiko slavljenja/čaščenja (Apd 17):
 - sooči pogane z **njihovim lažnim čaščenjem bogov, narejenih po rokah ljudi**,
 - katerim služijo s svojimi rokami, kar ni možno pri resničnem Bogu.

Prihod Duha (26,21) – Bog med nami

- Bog biva med svojim ljudstvom – izpolnitev ideala templja: po Duhu
- Ta zedinjena skupnost bo vključevala poganske in judovske učence.
- Duh je priča, da Jezus živi in je navzoč Gospod.

PREDMET: Jezus Kristus je postal predmet pobožne pozornosti, ki je bila do takrat rezervirana za Boga!!

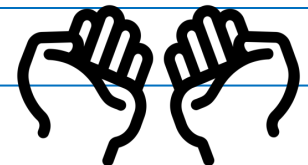
SUBJEKT:

- ☐ Za Izraelce: Jezus je nadomestil tempelj kot metodo približevanja Bogu.
- ☐ Za pogane: se obrnejo stran od služenja bogovom in najdejo odnos z resničnim Bogom, s tem da služijo živemu Jezusu.
- ☐ Sedaj so verniki TEMPELJ

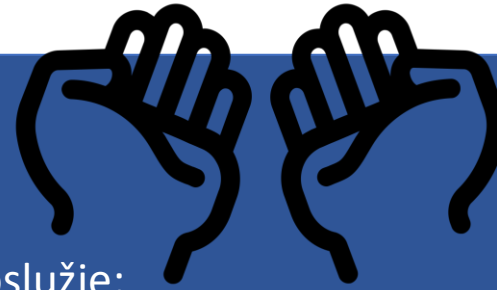
KAKO?

...

NZ svobodno uporablja obredni izraz službe za Boga, ki jo kristjani opravljajo za Kristusa!

Slavljenje kot RITUAL (SLUŽENJE) v NZ

- ❑ Heb. 'ābad = *douleuō*, »služiti«
doulos se nikoli ne uporablja specifično za obredno bogoslužje;
služabništvo Kristusu vključuje življenjski stil popolne predanosti njemu in je predpogoj za sprejemljivo liturgično slavljenje.
- ❑ glagol, *latreuō*, = »služiti«
bolj povezano z izpolnjevanjem religijskih in obrednih dolžnosti
V NZ – ta beseda se občasno uporablja za splošen izraz za slavljenje (vključujoč življenjski stil, etično soočanje),
V Rimljanom 12,1 Pavel povsem zaobjame Mojzesovo vizijo slavljenja s celotnim srcem in celotnim telesom:
Ker je Bog torej tako usmiljen, vas rotim, bratje: darujte svoja telesa [sōmata] v živo, sveto [thysian zōsan hagian euaireston] in Bogu všečno žrtev; to je vaše smiselno bogoslužje [logikēn latreian].
- ❑ *Leitourgeō* – Najbolj opazen NZ izraz za obredno in ritualno bogoslužje, posvečeno Bogu.
 - Poudari slovensko besedo »liturgija«.
 - Uporabljeno pri Zaharijevi duhovniški službi v Luka 1,23 (*leitourgia*):
 - Pismo Hebrejcem demonstrira, da je enkratna Jezusova daritev za grehe dovršila duhovniško službo (*leitourgein*) (Heb 10,10-12).
 - On je naš veliki duhovnik, poseden na desnici Božjega prestola, duhovnik (leitourgos) v svetišču.

Zahodna kultura je zavrgla te tisoče let stare simbolične geste PADANJA NA OBLIČJE, ki se pogosto pojavlja v Svetem pismu.

Uporabljamo druge geste oz. gibe:

fizični položaji (ležanje, sedenje, statični),

kot tudi dejanja, ki jih delamo z rokami (ploskanje, dvigovanje rok)

ali nogami (korakanje v sprevedu, plesanje, skakanje).

Ali imajo zahodnjaki težave z vključevanjem CELOTNEGA TELES?

[Mukuni](#)

[Religious DANCE](#) Judje

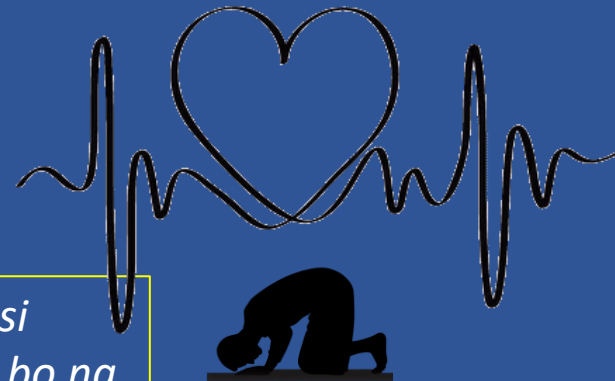

SLAVLJENJE kot FIZIČNA gesta v nasprotju z / V DUHU in RESNICI (Jn 4)

– to je argument za duhovno slavljenje v nasprotju s telesnimi izrazom slavljenja

Pavel uporablja *proskyneō* samo v

*Če pa bi vsi prerokovali in bi vstopil kakšen neverujoč ali nepoučen človek, ga bodo vsi opominjali in vsi presojali. 25 Tedaj se bodo razkrile skrivnosti njegovega srca. Padel bo na obraz, *molil* Boga in priznal, da je Bog resnično med vami. (1 Kor 14,25)*

Pavlova osebna praksa in pisanje potrjuje njegovo stališče do priklanjanja:

- Apd 24,11: prispel je v Jeruzalem 12 dni bolj zgodaj z namenom *slavljenja (proskyneō)*.
- Apd 20,36: Preden zapusti Efez, Pavel *poklekne (tithenai ta gonata)* in *moli s starešinami* in kasneje naredi isto v Tiru (Apd 21,5).

5 Mojzesova gre za duha in resnico (stvar SRCA: ljubezen ...)

Duh in resnica v Janezu 4

Janez v tem odlomku ne naznani konec priklanjanja in začetek notranjega, duhovnega slavljenja, TEMVEČ ker je Jezus tako tempelj kot predmet slavljenja, bo prihodnje padanje na obličje pred Očetom umaknjeno iz Jeruzalema. (Vrstice 21–24 Jezus uporabi besedo *proskyneō* osem krat.)

Pri Pavlu gre za »**celotno življenje slavljenja**« sistem na temelju vere v odrešenijsko delo Jezusa Kristusa

- 1 Tes 1,9-10 – obrniti se okrog, spreobrniti se (epistrephein) od malikovalstva
 - Slaviti (doulein: služiti) ŽIVEGA Boga
 = celotna predanost življenja, da bi živeli življenje, ki je vsečno Bogu
- Pavel postavi temelje v 12,1-2: sprejemljivo slavljenje zahteva darovanje samega sebe v živo in sveto daritev.
 - Krščanstvo ni niz skrivnih obredov, TEMVEČ vzajemna služba za Boga vernikov, ki darujejo veselje, molitev in zahvaljevanje.
 - **Tako kot v 5 Mz 6,5 in 10,12–11, to je predanost celotnega telesa, razumno služenje, sprejemljivo Bogu:**
 - Spoznanje Boga je temelj za primerno slavljenje (razumno)
 - Dajati slavo Bogu je primeren odziv na Božje samorazodetje (Ps 29,1-2; Lk 17,18; Rim 4,20; Raz 4,9) ki se odraža v življenju zahvaljevanja, strahospoštovanja in predanosti.
- VSE to je na temelju Kristusove RESNIČNE spravne daritve –
 - **ki jo Pavel razlaga iz celotnega bazena SZ obrednega izkustva**
 - Mi služimo Bogu v moči Svetega Duha
 - Na temelju Božje besede – le-to je potrebno poučevati
- **Pavlova služba za Boga = SLAVLJENJE** (uporablja duhovniške, liturgijske izraze)
 - Uporablja terminologijo SZ in ji daje nov pomen:
 - Daritev (thysia), leitourgia (bogoslužje) = sedaj je to daritveno služenje naše vere, ko služimo potrebam drugih
 - Priklonitev (Flp 2,17) – pitna daritev je sedaj slika mučeništva
 - Obreza, ki je bila včasih primerno slavljenje – je sedaj v srcih po Svetem Duhu

Knjiga Razodetja nudi najbolj podrobno informacijo o krščanskem slavljenju **toda to slavljenje je umeščeno v nebesih**, ne na zemlji.

Tempelj; svetišče in duhovniške daritve!

- Življenje živeto v kontekstu zmage jagnjeta, ki je bilo zaklano:
 - Dovršeno Kristusovo delo
 - Sedaj opevano pri slavljenju v nebesih
- Skupnost vsakovrstnih vernikov, ki nudi edinstveno slavljenje:
 - stoji zoper poganstvo
 - pričuje o evangeliju
 - PREDMET slavljenja: Bog in Jagnje
- Slavljenje nebeške skupnosti je vzporedno slavljenju zemeljske skupnosti
- Poudarek na slavljenju je na himnih pesmih: opevanje in vzklikanje
 - 4,11
 - 5,9-10
 - 11,17-18
 - 15,3-4
 - 19,6-8
- ZAKLJUČI SE brez TEMPLJA; toda BOŽJA PRISOTNOST v vsem

RAZ 8,1-4
TIŠINA V NEBESIH

**16 Kristusova beseda naj bogato prebiva med vami
V vsej modrosti se med seboj poučujte in spodbujajte.
S psalmi, hvalnicami in duhovnimi pesmimi
v svojih srcih hvaležno prepevajte Bogu.**

**17 In vse, kar koli delate v besedi ali v dejanju,
vse delajte v imenu Gospoda Jezusa
in se po njem zahvaljujte Bogu Očetu. (Kol 3,16-17)**

Iz Kološanom 3,16 **skrb za slavljenje je večje od same glasbe:**

Prvič, če pravo slavljenje vključuje spoštljiva človeška dejanja podrejanja in priklanjanja pred suverenim Bogom kot odziv na njegovo milostno razodovanje samega sebe in v skladu z njegovo voljo, potem bo pravo slavljenje izraženo v glavnem tako, da ljudje

- (1) se oblečemo z usmiljenjem, dobrotljivostjo, ponižnostjo, krotkostjo in potrpežljivostjo;
- (2) nosimo bremena drug drugemu;
- (3) odpuščamo drug drugemu kot je Kristus odpustil nam;
- (4) se ogradimo z ljubeznijo;
- (5) dovolimo, da Kristusov mir vlada v nas;
- (6) smo hvaležni;
- (7) dovolimo Kristusovi besedi, da v obilju prebiva v nas;
- (8) ravnamo svoja življenja po Jezusovem imenu in tako dajemo hvalo Bogu po njem.

Po Mojzesovi tradiciji in po izročilu prerokov Pavel spominja verne Kološane, da
je resnična slavlilna glasba predpogoj za resnično življenje slavljenja. (Block)

Glasba v SZ in NZ slavljenje

Glasba je v bistvu lahko »oboje, slavljenje kakor tudi pripomoček slavljenju,« vendar ni niti nepogrešljiva niti primarni element pri svetopisemskem slavljenju/čaščenju.

Vsaka generacija ima vprašanja o »glasbi«.

Vloga, nevarnosti, namen, estetika ...

TODA ...

2000 let **je CERKEV bila TA, KI VPLIVA**

Zadnjih 100 let pa je Cerkev izgubila ta status – še posebej v glasbi!!!

Starozavezno življenje ni bilo tiho!

- ❑ Glede na Pismo od pričetkov zgodovine **je bila glasba pomembna v vsakdanjem življenju.**
 - tlačenje grozdja (Jer 25,30; 48,33),
 - žetev pridelka (Iz 9,3),
 - kuhanje jedi (Ezek 24,3-5),
 - ali kopanje jarkov in vodnjakov (4 Mz 21,17-18),
- ❑ Ljudje **so si lajšali breme težkega dela** s petjem ali citiranjem pesmi.
- ❑ **Glasba in ples** sta bila redna elementa **praznovanj** v kakršnem koli obdobju življenja (Pridigar 3,4).
 - v vinogradih (Sod 21,19-21),
 - ko so ostrigli ovce (2 Sam 13,28),
 - na porokah (Sod 14,14; glej tudi Mt 22,1-13; Jn 2,1-11),
 - ob kronanju (2 Sam 15,10; 1 Kr 1,39-40),
 - in na romanjih (2 Sam 6,5).
- ❑ Velik pripomoček ob **praznovanju ljubezni** - *šîr haššîrîm*, **Visoka pesem**
- ❑ Pomembna **v času tragedij**; formalne žalostinke so nastale ob smrti pomembnih oseb (2 Sam 1,17-27; 2 Krn 35,25).

2000 let SZ hebrejske kulture
- dolgo obdobje številnih sprememb
- nedokumentirano v smislu ZVOKA
- vendar obstaja nekaj idej ...

Besednjak glasbe - SZ

- širok spekter glasbenih izrazov:

- »Pesem za petje« (šîr) (»hvalospev« – (2 Mz 15);
- Kazalnik »**Pojte!**« predstavi nekaj psalmov ali odlomkov psalmov:
himne pesmi slavljenja (Ps 68,4 [5], 32 [33]),
zahvaljevanje za Božje delovanje za Izraelski narod (Ps 105,2 = 1 Krn 16,9), in
eshatološke himne (Ps 96,1, 2; Iz 42,10).
- »**nova pesem**« – kot odziv na doživetje Božjega delovanja,
 - toda tudi v himnih pesmih izraženo zaupanje v Božje končno delo (Ps 96,1; 98,1; 149,1; Iz 42,10; Raz 5,9)
- **slaviti** [pesem] slavljenja, himna (hallēl) –
- »hvalnica« to »**dajati hvalo**« (hôdâ/tôdâ) – slaviti Boga za specifično pomoč pri razreševanju kriz
- **narediti glasbo/peti slavlne pesmi**, pesem, glasba/petje, psalm (zāmar, zāmîr, zimrâ, mizmôr).
 - Koren besede zāmar pomeni »igrati glasbeni inštrument«
 - ponavadi s strunami (Ps 33,2; 98,5; 144,9; 147,7),
 - ampak tudi pihala (149,3),
 - in pogostokrat petje pospremljeno z glasbenimi inštrumenti (71,22-23).

Prve zabeležene človeške besede v Svetem pismu pridejo v obliki ljubezenske pesmi (1 Mz 2,23)

Tedaj je človek rekel:

*»To je končno kost iz mojih kosti
in meso iz mojega mesa;
ta se bo imenovala móžinja
kajti ta je vzeta iz moža.«*

1 Mojzes 4,21 predlaga, da je iznajdba glasbenih inštrumentov bil pomemben napredek pri razvoju culture, ko so gradili mestno obzidje, udomačevali živali in odkrivali uporabnost kovine.

21 Njegovemu bratu je bilo ime Jubál
in postal je oče vseh godcev na citire in flavto.
Tudi Cila je rodila Tubál Kajina,
ki je koval vsakovrstno orodje iz brona in železa.

Bron in železo??

Glasba kot slavljenje

- *Pesem morju (2 Mz 15,1-18).*
 - Prva navedba **glasbe kot del slavljenja**.
 - Mirjam je vodila vse ženske v ples z ritmom malega bobna
Tedaj je Mirjam, Aronova sestra, prerokinja, vzela v roko boben
in vse žene so se ji pridružile; plesale so in igrale na bobne.
Mirjam pa jim je odpevala:
**»Pojte GOSPODU, ker je silno vzvišen;
konja in jezdeca je treščil v morje.«**
- Kratke ponovitve; živahno, divje, glasno, s plesom

VEDNO DVE STRANI

- *Pesem teletu (2 Mz 32,1-20).*
 - Izraelci so izdelali zlato tele in ga častili
 - Njihovo praznovaje je bilo zaznamovano z veseljačenjem (v. 6),
 - glasno petje (v. 18) in plesanje (v. 19).
 - povezano z estetiko in energičnimi gibi
 - — **ker bogovi ne slišijo.**

❑ Prva pesem zapisana v puščavi (4 Mz 21,17-18) toda nobenega namiga o zvoku ...

17 Takrat je Izrael pel tole pesem:

»Pridi gor, vodnjak – prepevajte mu!

Vodnjak, ki so ga izkopali knezi,
ki so ga izsekali prvaki ljudstva
z žezlom, s svojimi palicami.«

❑ Beduini delijo glasbeno izročilo SZ. Beduini vzklikajo (konec potovanja po puščavi) podobno vzkliku začetka in konca potovanja skrinje zaveze (4 Mz 10,35-36)

35 Kadar se je skrinja odpravljala na pot, je Mojzes govoril:

»Vzdigni se, GOSPOD, in razkrope naj se tvoji sovražniki;
tisti, ki te sovražijo, naj zbeže izpred tvojega obličja!«

36 In kadar se je ustavila, je govoril:

»Vrni se, GOSPOD, k množici Izraelovih tisočnij!«

❑ *Pesem Božjega ljudstva* (5 Mz 31,14–32,47).

- Za zamenjavo Mojzesa in ohranitev ljudstva na pravi duhovni poti, je YHWH dal pesem.
- To besedilo je
 - opomnik YHWH-jeve pretekle milosti (32,1-14),
 - njegova opozorila zoper nezvestobo (v. 15-25),
 - njegova obljuba glede končne obnove (v. 36-43)
- Ta pesem je izjemna zaradi svojega pričevanja glede moči glasbe v življenju ljudi.

Glasba v vsakdanjih aktivnostih starodavnih Judov:

- Pesmi bojevanja;

- ❑ 6 Ko se je David, potem ko je ubil Filistejca, vračal in so prišli domov, so šle žene iz vseh Izraelovih mest kralju Savlu naproti, **pele so in rajale, z bobni, z radostnim vzklikanjem in s cimbalami.**

7 Žene, ki so plesale, so si odgovarjale in govorile:

***»Savel jih je pobil na tisoče,
David pa na desetisoče!«*** (1 Sam 18,6-7)

- ❑ 5 David in vsa Izraelova hiša sta rajala pred GOSPODOM ob vseh **glasbilih iz cipresovine, ob citrah, harfah, bobnih, kraguljčkih in ob cimbalah.** (2 Sam 6,5-6)

- - ženske vključene; raznolika glasbila in plesanje = Davidov čustven prikaz predanosti
- - sprejemljivo / nesprejemljivo slavljenje

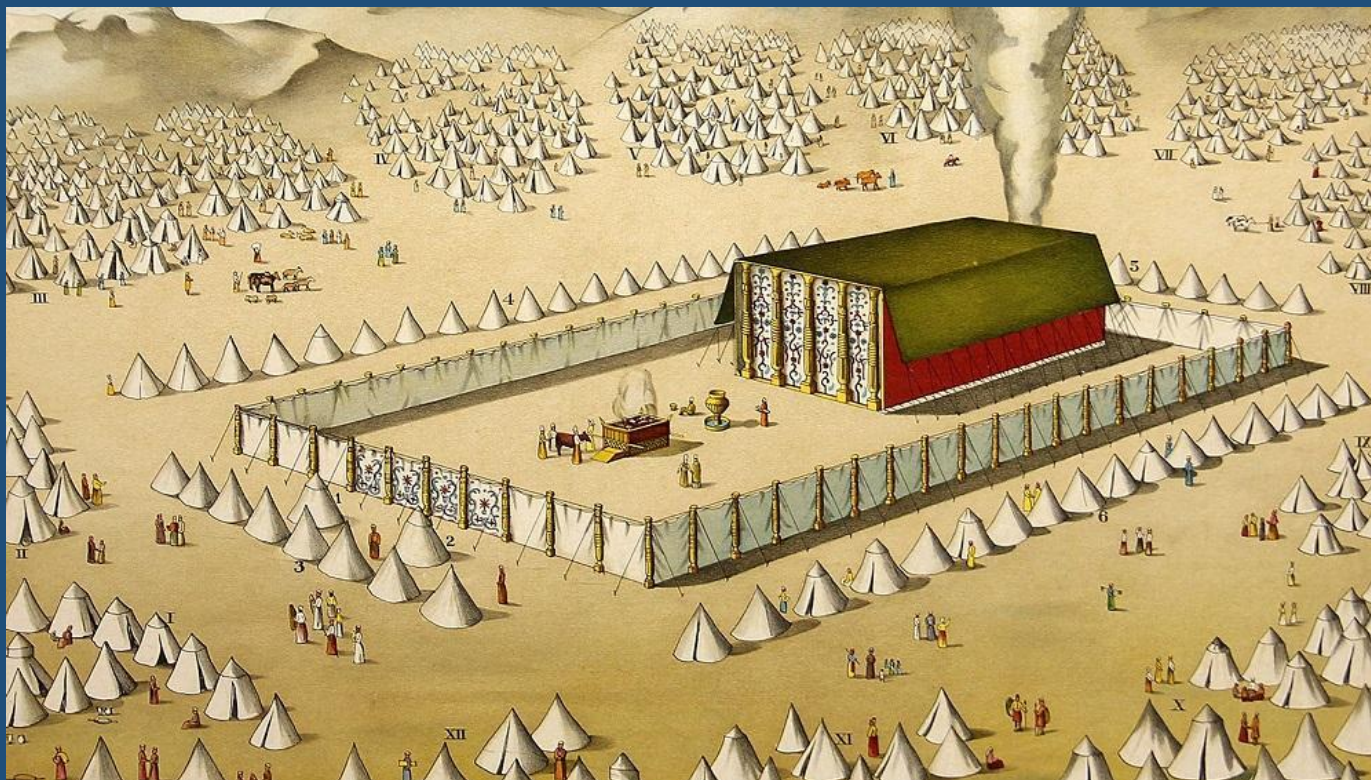
Kroniški knjigi in Knjigi kraljev omenjata dve vrsti inštrumentov na STRUNE:

- Kle shir = »pripomočki za petje«: LIRA
- Isharim = »za pevce«: HARFA

»Zgradil sem majhno liro, na temelju artefakta iz leta 1200 pr. Kr., ki so ga izkopali med ruševinami starodavnega mesta Har Megiddo (aka »Harmagedon«) na severu Izraela.

Vse, kar lahko rečem zagotovo, je to, da bi bilo možno za Davida, da je igral na ta 10-strunski »kinnor«.

Megiddo

Zvok slavljenja v shodnem šotoru.

Navodila, ki jih je YHWH dal za slavljenje v shodnem šotoru (2 Mz 25,1 – 3 Mz 16,34)

molči glede glasbe, bodisi instrumentalne ali vokalne glasbe,

- zapihati v shofar kot klic ljudi k slavljenju na pravni dan (3 Mz 25,9)
- in zvončkljanje zvončkov na duhovnikovem ogrinjalu znotraj svetišča (2 Mz 28,33-35).

TODA slavljenje v shodnem šotoru je z zvokom:

- vokalna in instrumentalna glasba sta bili pogosti pri slavljenju po vsem starodavnem svetu,
- YHWH je zapovedal, da na srebrne trobente trobentajo skozi celotno žgalno in mirovno daritev (4 Mz 10,1-10);

Glasbila (Tamid VII)

- lira (kinnor),
- kitara (nebel, ali harfa);
- 2-12 piščali (ali flavte, kot auloi),
- cimbale

2-12 piščali (ali flavte, kot auloi) – ob določenem času v letu

- pasha
- praznik šotorov

Bass Aulos and Flute – in Agai

[Aulos](#)

Shofar

[shofar](#)

Silver trumpets and shofar

[trumpets](#)

David prinese skrinjo zaveze v Jeruzalem
Začetek liturgije ...

1 Prinesli so GOSPODOVO skrinjo in jo postavili sredi šotora, ki ga je David razpel zanjo.

Nato je David daroval pred GOSPODOM žgalne in mirovne daritve.

2 Ko je David dokončal darovanje žgalnih in mirovnih daritev,
je blagoslovil ljudstvo v imenu GOSPODA nad vojskami.

3 Razdelil je vsemu ljudstvu, vsej Izraelovi množici, možem in ženam,
vsakemu hleb kruha, kos mesa in kolač iz suhega grozdja.

4 Potem je postavil nekaj levitov za službo pri GOSPODOVI skrinji,

da so GOSPODA, Izraelovega Boga, hvalili, se mu zahvaljevali in ga slavili,

5 in sicer Asáfa kot načelnika

in Zeharjája kot drugega za njim, Jeiéla, Šemiramóta, Jehiéla, Matitjája, Eliába, Benajája, Obéd Edóma
in Jeiéla z glasbili, s harfami in citrami;

Asáf je igral na cimbale,

6 duhovnika Benajá in Jahaziél pa sta stalno trobila na trobento pred Božjo skrinjo zaveze.

7 Takrat, tisti dan, je David prvič izročil Asáfu in njegovim bratom tole hvalnico GOSPODU.

37 Tam pred skrinjo GOSPODOVE zaveze je pustil Asáfa in njegove brate, da bi ves čas,
kot bo narekoval sleherni dan, opravljali službo pred skrinjo.

38 Pa še Obéd Edóma in oseminšestdeset njegovih bratov,
Obéd Edóma, Jedutúnovega sina, in Hosája kot vratarja.

39 Duhovnika Cadóka in njegove brate duhovnike je poslal
pred GOSPODOVO prebivališče na višini, ki je bila v Gibeónu,
40 da bi ves čas, **zjutraj in zvečer, darovali GOSPODU žgalne daritve** na žgalnem oltarju,
v skladu z vsem, kar je pisano v GOSPODOVI postavi, ki jo je zapovedal Izraelu.

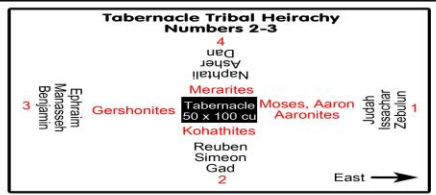
41 Pri njih sta bila Hemán in Jedutún in drugi, ki so bili izbrani in poimensko določeni,
da »**hvalijo GOSPODA, ker na veke traja njegova dobrota**«.

42 Hemán in Jedutún sta imela pri sebi **trobente in cimbele za godce ter glasbila za nabožne pesmi**.
Jedutúnovi sinovi pa so bili določeni za vrata.

43 Potem je vse ljudstvo odšlo, vsak na svoj dom. Tudi David se je vrnil, da bi blagoslovil svojo hišo.

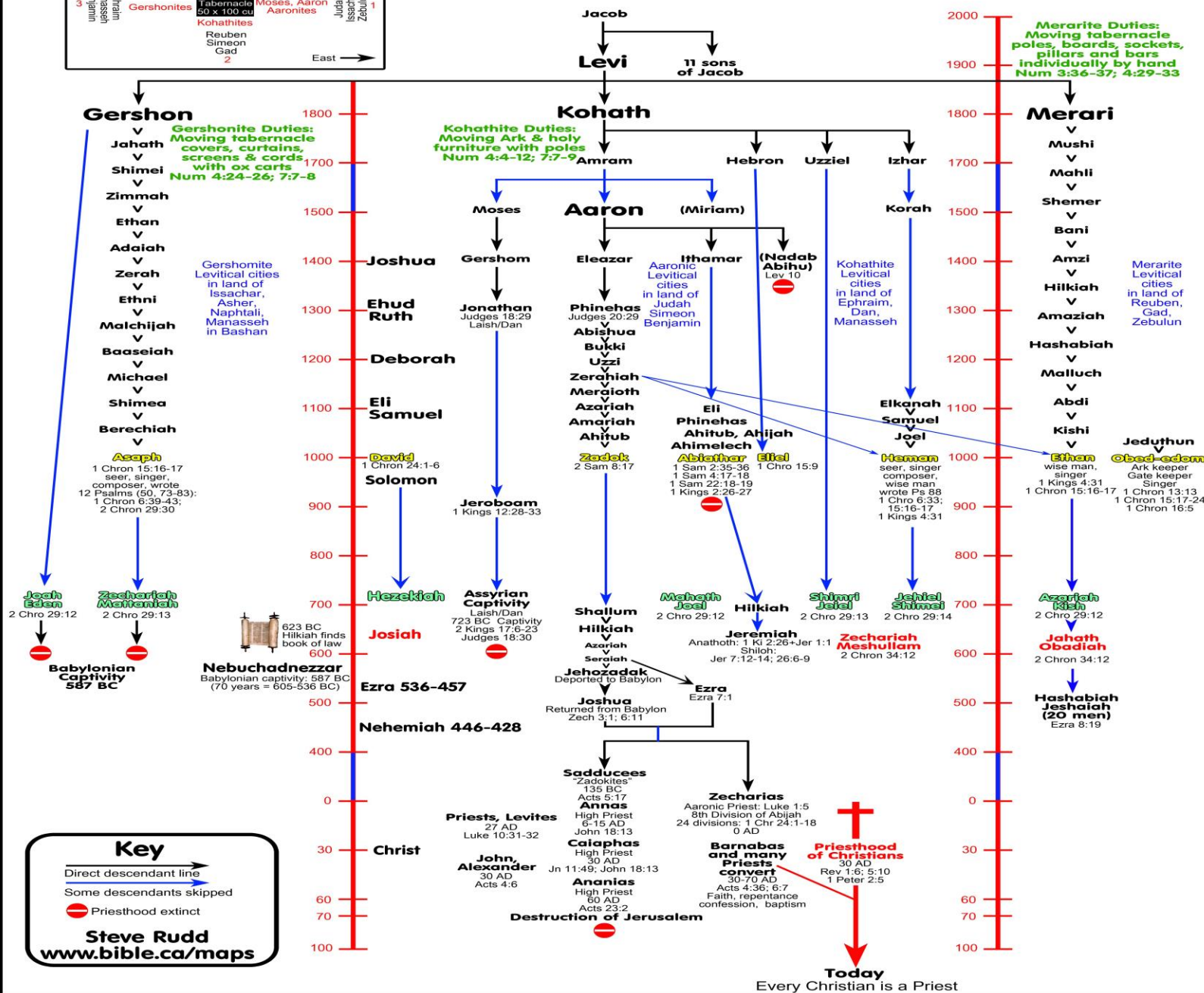
LEVITI
- naloge

David organizira
duhovništvo,
levite,
liturgijo ...

The Levitical Priesthood

Ex 6:16-20
1 Chron 6:1-30

7 Potem so duhovniki skrinjo GOSPODOVE zaveze prinesli na njeno mesto,
v notranje svetišče hiše, v presveto, pod peruti kerubov.

8 Keruba sta razprostirala peruti nad mestom, kjer je stala skrinja,
tako da sta keruba krila skrinjo in njena drogova od zgoraj.

9 **Drogova** sta bila tako dolga, da je bilo njuna konca videti iz svetišča pred notranjim svetiščem,
od zunaj pa ju ni bilo videti. Tam sta ostala do tega dne.

10 V skrinji ni bilo drugega kakor dve tabli, ki ju je bil vanjo položil Mojzes pod Horebom,
ko je GOSPOD sklenil zavezo z Izraelovimi sinovi ob izhodu iz Egipta.

11 Ko so duhovniki prišli iz svetišča

– vsi navzoči duhovniki ne glede na njihove skupine so se namreč prej posvetili –

12 in ko so prišli **še vsi leviti pevci**, Asáf, Hemán, Jedutún, njihovi sinovi in bratje
in so se oblečeni v bisus
postavili s cimbalami, harfami in citrami
na vzhodno stran oltarja

– ob njih je bilo še **sto dvajset duhovnikov, ki so znali trobiti na trobente** –

13 **so trobentači in pevci**

enodušno in skladno zapeli
v slavo in zahvalo GOSPODU.

Kakor hitro je zadonel glas

trobent, cimbal in drugih glasbil v čast GOSPODU,
»ker je dober, ker na veke traja njegova dobrota«,

je hišo, GOSPODOVO hišo, napolnil oblak,

14 tako da duhovniki zaradi oblaka niso mogli pristopiti, da bi opravili bogoslužje.

Kajti GOSPODOVO veličastvo je napolnilo Božjo hišo.

POSVETITEV prvega templja (2 Krn 5)

BOGOSLUŽJA v STARI ZAVEZI povezana s posebnimi priložnostmi:

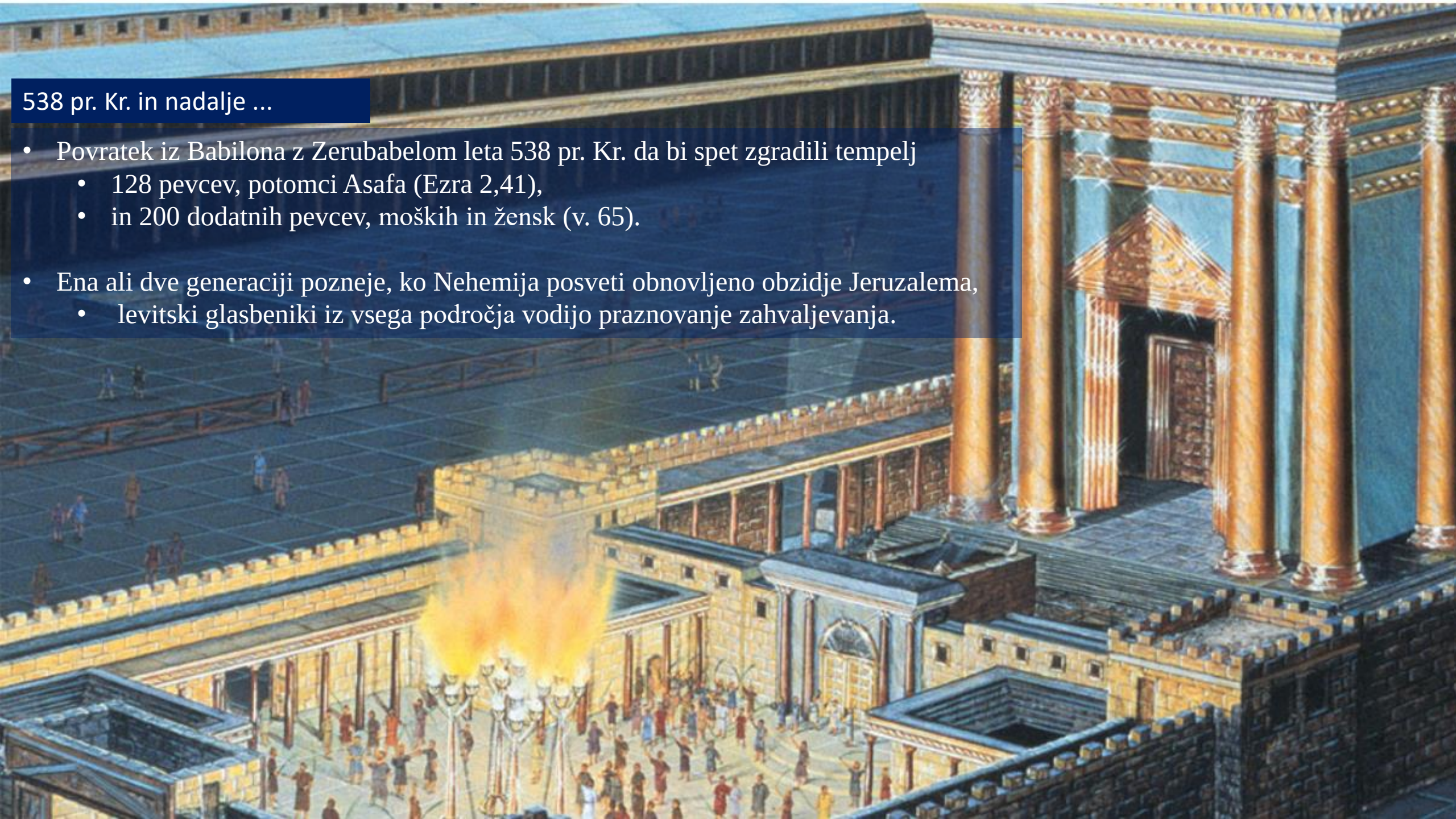
- KRONANJE:
 - Shodni šotor (2 Mz 40)
 - Duhovništvo (3 Mz 8-9)
 - Tempelj (1 Kr 8)
- Celovita prenova slavljenja/čaščenja (Ezekija, Josija)
- ali obnova zaveze (Elija)
- ali molitev za vojno situacijo (Josafat)

PO IZGNANSTVU:

- Prenova, obnova Jeruzalema, templja, slavljenja: večji, glasnejši!
 - Ezra-Nehemija: 8 praznovanj!

538 pr. Kr. in nadalje ...

- Povratek iz Babilona z Zerubabelom leta 538 pr. Kr. da bi spet zgradili tempelj
 - 128 pevcev, potomci Asafa (Ezra 2,41),
 - in 200 dodatnih pevcev, moških in žensk (v. 65).
- Ena ali dve generaciji pozneje, ko Nehemija posveti obnovljeno obzidje Jeruzalema,
 - levitski glasbeniki iz vsega področja vodijo praznovanje zahvaljevanja.

Aristeasovo pismo – poročilo očividca tempeljskega darovanja

V času daritvenega bogoslužja je bila najgloblja tišina, taka, da se je zdelo, da v prostoru ni niti ene osebe, čeprav **je bilo vseh duhovnikov, ki so bili prisotni, okrog 700;** da ne omenjam ogromne množice tistih, ki so čakali, da so bile darovane njihove daritve; vse se je opravljalo v strahospoštovanju in na način, ki je vreden Božjega veličanstva.

PSALMI so zavzeli osrednje mesto v tempeljski liturgiji

- Nekateri podnaslovi podajo ime melodične formule, ki so jo uporabili za spremljavo
 - Spremljali so jih z glasbili na strune z brenkanjem
- Glasbena struktura je temeljila na liturgijskih odsekih, na katere so psalmi bili razdeljeni
 - Zapeli so en del in da bi poudarili konec odseka tega dela liturgije – so zatrobili na trobento – to je bila pavza (selah)
- Glasbeni odgovori (napevi), razviti v **Judovskem slavljenju = ANTIFONO petje** (so prisotni še danes)
 - Annah = odgovor
 - Talmud opisuje številne možnosti, kako to storiti

PSALM 136

- 1 Zahvaljujte se GOSPODU, ker je dober,
ker na veke traja njegova dobrot.
- 2 Zahvaljujte se Bogu bogov,
ker na veke traja njegova dobrot.
- 3 Zahvaljujte se Gospodu gospodov,
ker na veke traja njegova dobrot;
- 4 njemu, ki je sam storil velike čudeže,
ker na veke traja njegova dobrot;
- 5 njemu, ki je z razumnostjo naredil nebesa,
ker na veke traja njegova dobrot;

...

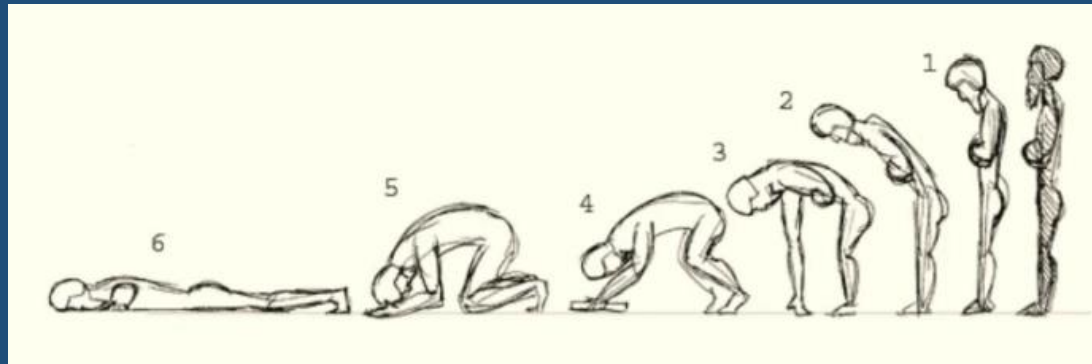
Vrstni red dnevnih pesmi ima globok in mistični pomen, prav tako tudi izbor pesmi za ta dan:

- NEDELJA (prvi dan v tednu, prvi dan stvarjenja; Bog je vzpostavil oblast nad svojim svetom)
 - PS 24: *GOSPODOVA je zemlja ...*
- PONEDELJEK (vode razdeljene, vzpostavljen obok med zgornjimi in spodnjimi vodami – 1 Mz 1,6-7)
 - PS 48: *2 Velik je GOSPOD in zelo hvaljen v mestu našega Boga, na njegovi sveti gori; 3 lepa v višini, veselje vse zemlje, je gora Sion na skrajnem severu, dvor velikega kralja.*
 - Izbor tega psalma je, ker je Bog naredil razdelitev svojega stvarstva in zavladal nad njim
- TOREK (kopno je vidno; na tej zemlji sodniki sprejemajo odločitve; Bog je v svoji modrosti odkril kopno in tako pripravil svet za svoje zborovanje)
 - PS 82 *Bog vstane v Božjem zboru, sredi bogov sodi*
- SREDA (ustvarjeni so sonce, luna, zvezde; in Bog bo sodil in se maščeval tistim, ki častijo nebeške stvarstve kot bogove)
 - PS 94 *Bog maščevanja, o GOSPOD, Bog maščevanja, pokaži se!*
- ČETRTEK (ustvarjena živa bitja; tisti, ki vidi ta živa bitja, dá čast Stvarniku)
 - PS 81 *Vriskajte Bogu, naši moči, vzklikajte Jakobovemu Bogu.*
- PETEK (ustvarjanje je dokončano in okronana; človek je ustvarjen in samo on lahko prepozna Božjo veličino, Stvarnikovo oblast in sprejme, da postane Kraljev služabnik)
 - PS 93 *GOSPOD kraljuje, oblečen v veličastvo.*
- ŠABAT – SOBOTNI DAN - PS 92
 - Pesem za sobotni dan
 - Pesem za prihodnost: popravljen svet, za dan, ko je popoln mir šabata – večno življenje
 - glede na Talmud je svet bil ustvarjen tako, da traja 6000 let
 - in v naslednjem tisočletju bo uničen in samo Bog bo ostal
 - aludiranje na Iz 2,11 *Samo GOSPOD bo vzvišen tisti dan.*
 - Ta psalm se poje kot navezava na ta dan, po 6000 letih

70 po Kr.

Žalostinke

Zahodne kulture potlačijo javno izražanje čustev, še posebej žalovanja, žalosti (pogrebi)

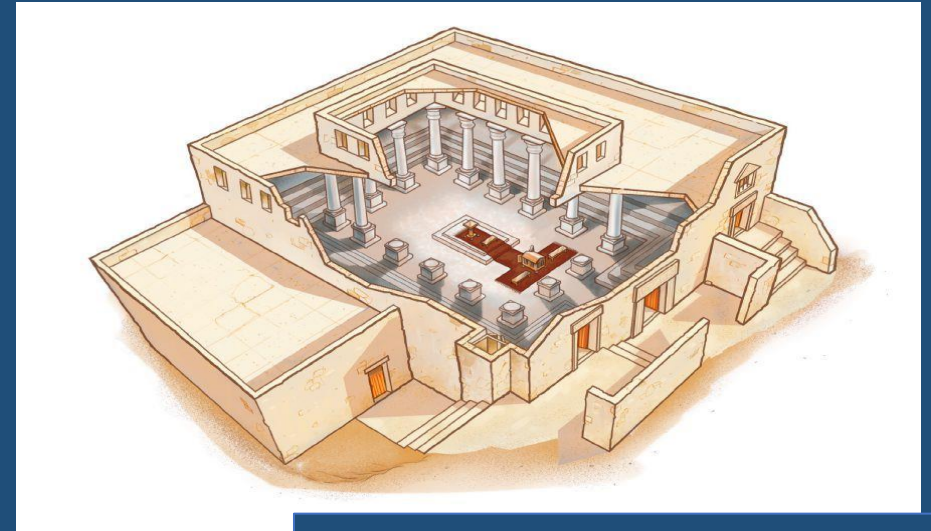
Drugi deli sveta: izraz telesnih gest in prepevanje o svoji žalosti

- tovrstna drža do čustev se vidi v SZ Izraelu – daje prostor močnim čustvom

SLAVLJENJE?

TEMPELJ v nasprotju s SINAGOGO/SHODNICO

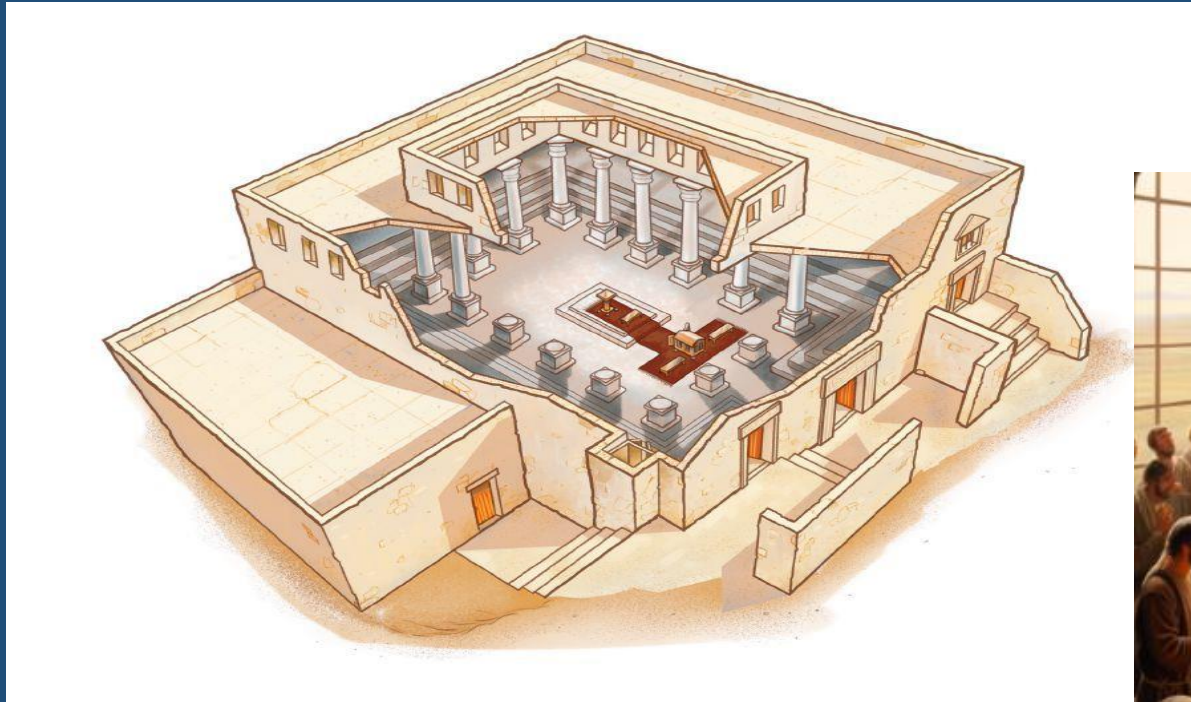
- Liturgija s hierarhijo, obred darovanja, rigidna organizacija
- Podedovano duhovništvo
- Razlikovanje med izvrševalci obredov in skupnostjo

LITURGIJA

- Blagoslov, zahvaljevanje, šema
 - Branje Tore
 - Kratka pridiga/komentar – DERASHAH
 - Molitev
 - Petje psalma
 - Duhovniški blagoslov
- Ljudje laiki
 - Poudarek na BRANJU
 - Psalmi, molitev – izgovarjati (recitirano v povišanem govoru, ki odzvanja kot pesem – skandiranje na eni noti
 - (kot ekphonesis)
 - https://www.youtube.com/watch?v=HMHWMhPI_MI
 - Kantor – vodja glasbe

Od sinagoge do zgodnje krščanske cerkve

Kristjani so videli svojo vero kot dovršitev judaizma in uporabili judovsko liturgijo, ki je bila videna v novi luči:

- Krst,
- »liturgija Besede« (branja, petje psalmov in himnih pesmi, učenje in molitev) in
- post.

NZ piscem ni bilo potrebno razlagati znanih obredov ...

Kantorji iz shodnic so se spreobrnili in uporabili svoje veščine v krščanskih cerkvah.

RELIGIJSKO ŽIVLJENJE v RIMSKEM CESARSTVU:

- ☐ Vse prisotno: enote, pojedine, vojska; od posameznika do mestne države
- ☐ VIDNO: templji in svetišča, velikanska, bogata, vedno gradili nove
- ☐ Ceremonije: povorke, letni prazniki
- ☐ Raznolikost – številne kulture in bogovi = vsi dobrodošli
- ☐ VIZUALNO: predmeti, kipi, slike
- ☐ Obredi: različni obredi ob različnih priložnostih; daritve – pojedine
- ☐ VSE POJEDINE: v čast boga
- ☐ POLITIČNO (kult cesarja!)

- GLASBA je bila del vsega tega!!

RIM – zmagoslavni vstop: <https://www.youtube.com/watch?v=whbl55Q1KB0>

RIMLJANI

SLAVLJENJE celotno življenje

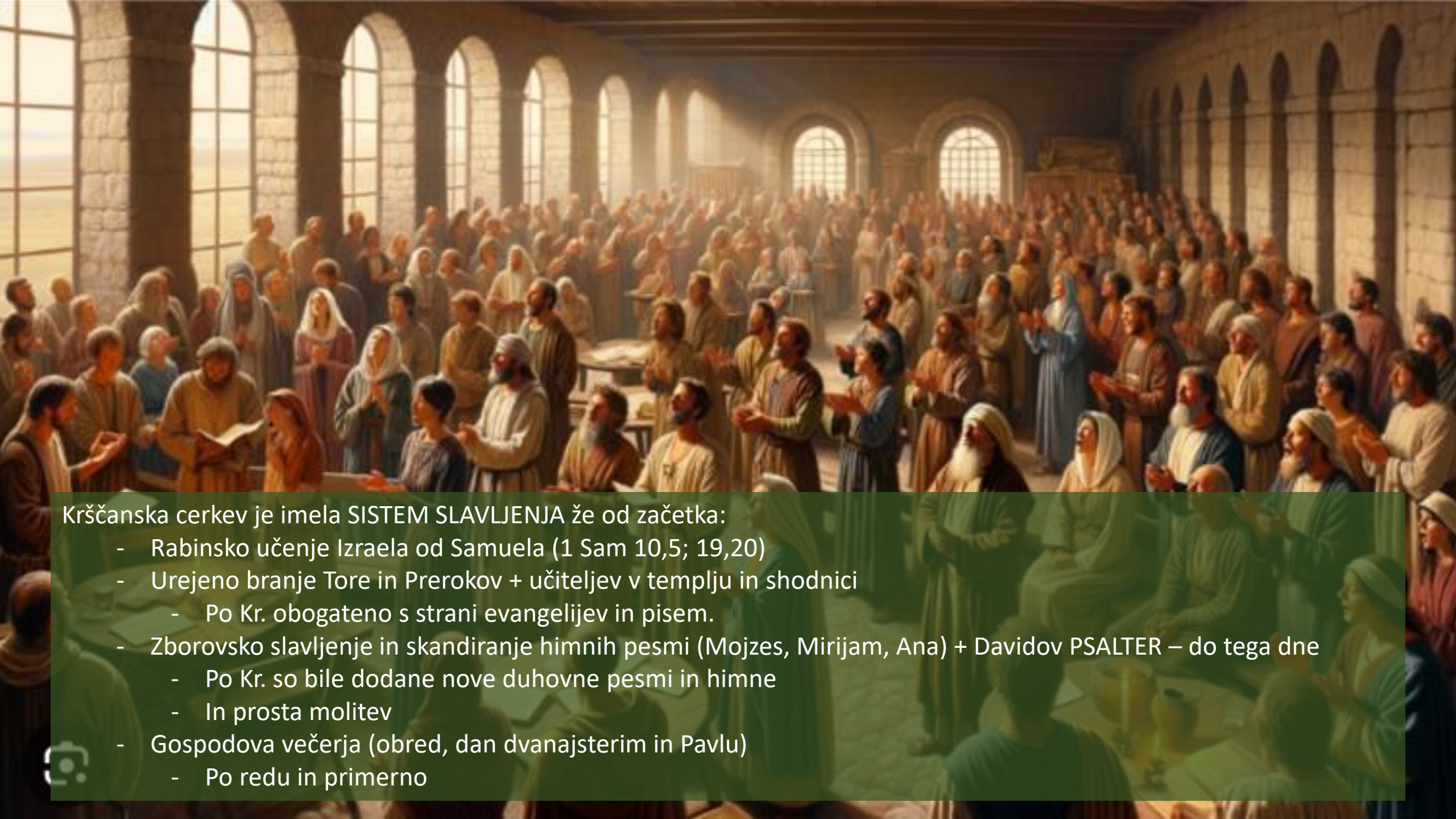
- Religija je del vsega

JUDJE

Slavljenje – drža SRCA

- Praktirano v vsakdanjem družbenem življenju
- In v OBREDNEM življenju: tempelj, sinagoga/shodnica
- Liturgija in besedilo

Krščanska cerkev je imela SISTEM SLAVLJENJA že od začetka:

- Rabinsko učenje Izraela od Samuela (1 Sam 10,5; 19,20)
- Urejeno branje Tore in Prerokov + učiteljev v templju in shodnici
 - Po Kr. obogateno s strani evangelijev in pisem.
- Zborovsko slavljenje in skandiranje himnih pesmi (Mojzes, Mirijam, Ana) + Davidov PSALTER – do tega dne
 - Po Kr. so bile dodane nove duhovne pesmi in himne
 - In prosta molitev
- Gospodova večerja (obred, dan dvanajsterim in Pavlu)
 - Po redu in primerno

KRŠČANSTVO

V času PREGANJANJA

DRŽAVNA RELIGIJA

Vzhod in Zahod

MEDKULTURNO

PREDMET SLAVLJENJA

LITURGIJA in PROSTOR

Nimajo:

- svetega kraja, ikon, povork, duhovništva, daritev

IMAJO:

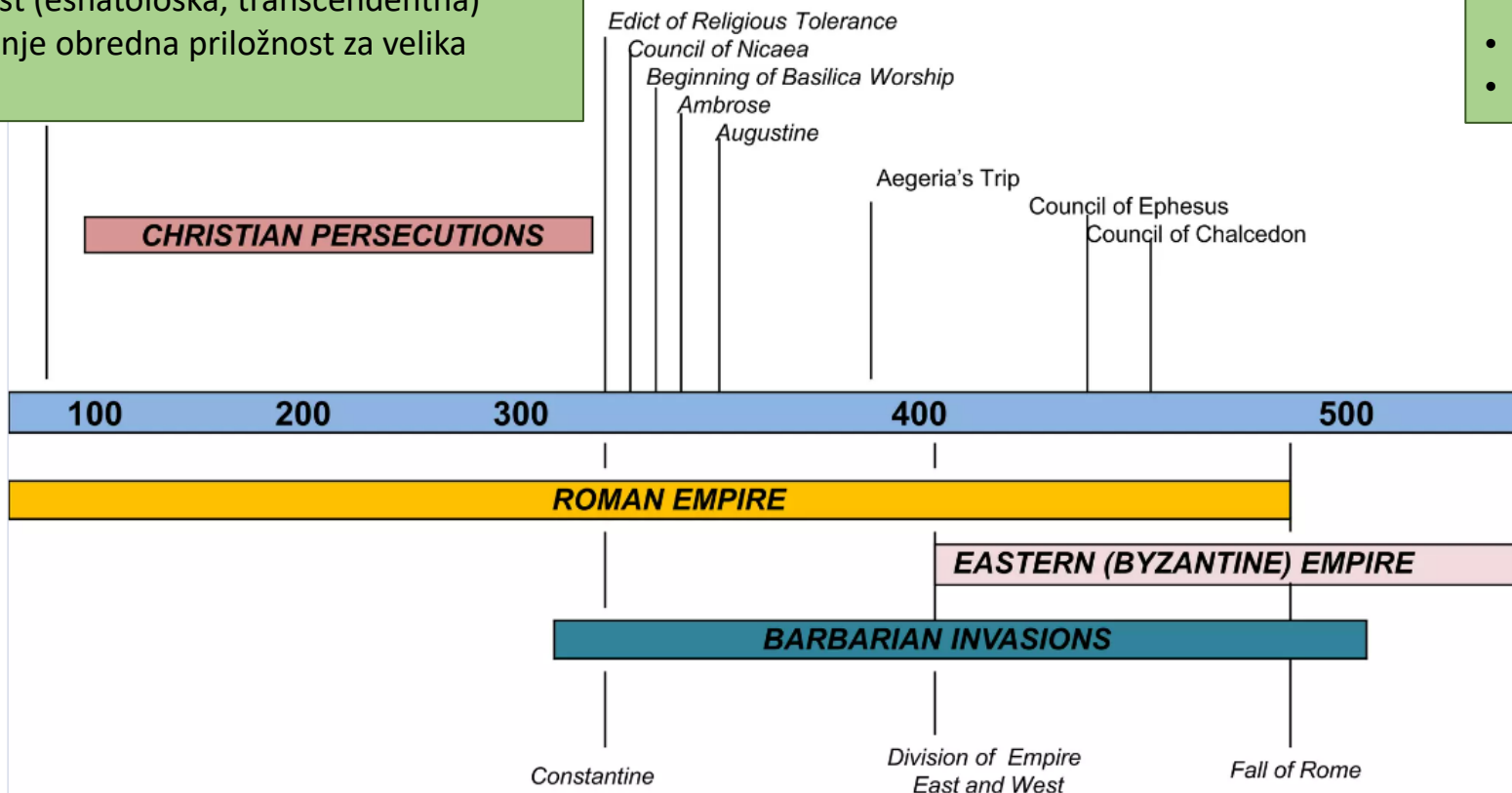
- intimnost/pristnost
- enakost in dostopno vsem
- ni vizualnih učinkov TODA ja, imajo gorečnost
- pomembnost (eshatološka, transcendentna)
- moč (slavljenje obredna priložnost za velika znamenja)

Od začetka: Bog Oče IN Gospod Jezus Kristus

Videno v klicanju Jezusovega imena:

- v molitvi, sklicevanje na Boga (Maranatha), formula krsta, Gospodova večerja, himne (Flp 2; Kol 1), Raz (Jezus kot razodevalec, kot Bog)
- Podrobnosti med ekumenskimi koncili ... KREDO

- Prostor čaščenja
- Posvečenost
- Duhovništvo
- Beseda
 - Branje
 - Premišljevanje, molitve kredo oz. veroizpovedi
- Udejstvovanje
- Gospodova večerja – evharistija

Liturgija – bogoslužje s praznovanjem evharistije (v tem kontekstu)

- starost, avtorstvo – stvar razprave
- Napisano:
 - 3. ali 4. stoletje po Kr. Liturgija apostolske vzpostavitve Apostolske konstitucije
 - 200 po Kr. Liturgija sv. Jakoba, Liturgija sv. Marka
- Toda njihova tradicija in praksa obstajata že veliko dlje; izhajata iz apostolske tradicije z določenimi dodatki

STARODAVNE LITURGIJE

- ☐ Liturgija Jeruzalemske cerkve (Vzhod; danes ob posebnih priložnostih)
 - ☐ Liturgija sv. Jakoba
 - ☐ Glavna struktura je delo sv. Jakoba (in nekateri celo menijo, da je CELOTNO pismo delo apostola; medtem ko drugi menijo, da ne izhaja od apostola) – ima pa zgodnji datum!
 - ☐ Od te liturgije izhaja veliko drugih (Liturgija sv. Basilija; armensko-gregorijanska; sv. Janeza Zlatoustega)
- ☐ Aleksandrijska liturgija (Egipt in sosednje dežele)
 - ☐ Liturgija sv. Marka (enaki pogledi kot pri sv. Jakobu)
- ☐ Rimska liturgija – datirana 5. stol.
- ☐ Galicijska liturgija – poznejši datum
- ☐ Liturgija Perzije in Edese

LITURGIJE v DVEH DELIH:

1) Missa Catechumenorum

A) PROANAFORALNO

- Molitev pripravljanja
- Začetna HIMNA
- Vstopni spev
- Himna Svet si, Gospod
- Pridiga
- Izgovorjava katekemuna

2) Missa fidelium

- Molitve zvestobe
- Vstopni spev
- Položitev kruha in vina na oltar
- Poljub miru
- VEROIZPOVED

B) ANAFORALNO

Velika evharistična molitev

- Uvod
- Molitev zmagovalne himne
- Zmagovalna himna
- Spomin na življenje našega Gospoda
- Spomin na obred

Posvečenje

- Besede vzpostavitve KRUHA
- Besede vzpostavitve VINA
- Darovanje telesa in krvi
- Uvodna molitev za spustitev Svetega Duha
- Molitev za posvetitev elementov

Velika zastopniška molitev

- Splošno zastopanje za bolne in mrtve
- Molitev pred Gospodovo molitvijo
- Gospodova molitev
- Embolizem

Evharistija

- Molitev nagibanja
- Svete stvari za svete osebe
- Lomljenje kruha
- Izpoved
- Evharistija
- Blagoslovitev kruha: in molitev zahvale

V Rimskem kontekstu

<https://www.youtube.com/watch?v=4zGxi-7xDDw>

- Pregarjanje
- Poganstvo Rimskega sveta (glasba, ples)
- **Drža nekaterih kristjanov do glasbe**

Pseudo-Basil, Komentar na Izaijo 5:158

Igranje na liro kot prostitucija

Postaviš liro, okrašeno z zlatom in slonovino na visok podest kot da je hudičevski malik in neka obupana ženska, namesto da bi bila poučena, da položi svoje roke na vreteno, jo ti učiš, da roke iztegne ob liro. Morda ji za to plačaš ali pa jo predaš neki ženski zvodnici, ki je izčrpala potencial razuzdanosti svojega lastnega telesa in sedaj uvaja mlade ženske kot učiteljica podobnih dejanj. (Aulosovo igranje je imelo enako kritiko (Dioniz) ...)

4. stoletje: Arnobius, Adversus nationes 2:42

Ali je za to poslal duše, da bi bitja (14) svete in plemenite rase tukaj vadila petje in godbe; da si napihnejo lica pri pihanju na piščal; da bi morali prevzeti vodstvo pri petju nečistih pesmi in dvigovanju glasnega ropota kastanjet, (15) s čimer naj bi drugo množico duš v svoji razuzdanosti vodile, da se prepustijo nerodnim gibom, plešejo in pojejo, tvorijo obroče s plesalci in na koncu, z dvignjenimi stegni in boki, skupaj lebdiijo z drhtečim gibanjem ledij?

Kaj je čudovito?

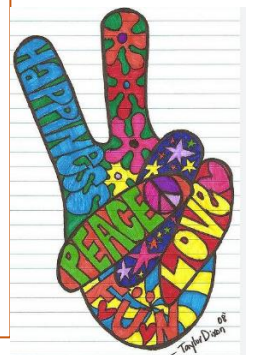
- V življenju
 - V umetnosti
 - V glasbi
- Ali je definicija čudovitega spremenljiva?

Kaj je namen glasbe v liturgiji, na bogoslužju?
Kateri so nekateri ekstremni pogledi na to temo?

- ❑ V starodavnem Egiptu: STARA GLASBA je odsev visokega etosa in pomembna pri izobrazbi
- ❑ PLATON (428 – 348 BC) je imel podobno stališče; soočil se je z Novimi glasbeniki!
 - ❑ Meni, da glasba lahko pokvari ali povzdigne dušo osebe; zato bi množica inštrumentov v glasbi morala biti prepovedana.
 - ❑ Harmonije oz. večglasje: jonično petje – za pijance; in mešano petje za žalostinke, zato rej nepotrebno.
 - ❑ Glasbilo Aulos bi moralo biti prepovedano.
- ❑ Aristotel (384 -322 BC) razpravlja o etosu in estetiki:
 - ❑ Vsake vrste glasba je dobra, da zadovolji potrebo po drugačnih družbenih potrebah (izobraževanje, počitek, očiščevanje, zabava).
 - ❑ Mladi ljudje bi se morali naučiti, kako igrati tourificationso (igranje, ki doseže dušo; postali bodo boljši presojevalci).

GLASBA (namen, vloga, estetika ...)

Bazilij (330-379 po Kr.) v homiliji o Psalmu 1

- Sveti Duh je združil užitek melodije z učenjem; tako da v tolažbi zvoka lahko nezavedno prejmemo to, kar je koristno v besedah ...

Hieronim (347-420 po Kr.) iz njegovega komentarja na Efežane

- Nagovarja skladatelje melodij: naj ne pojejo Gospodu z glasom, temveč s srcem; ne po zadnji modi (v cerkvenih gledaliških melodijah), temveč v strahu, delu in poznavanju Svetega pisma. Pevec ne sme ugajati le z glasom, ampak tudi z besedami, ki jih pove ...

Avguštin (354-430 AD) iz Izpovedi

- Zavzema se za uporabo glasbe v liturgiji; opozarja na psihološke pasti vernikov pri poslušanju glasbe in etične dileme ...
- Tudi sam je v dilemi, a pravi: bolj se nagibam k temu, da ODOBRAVAM petje v cerkvi!!

Glasba v Rimskem okolju

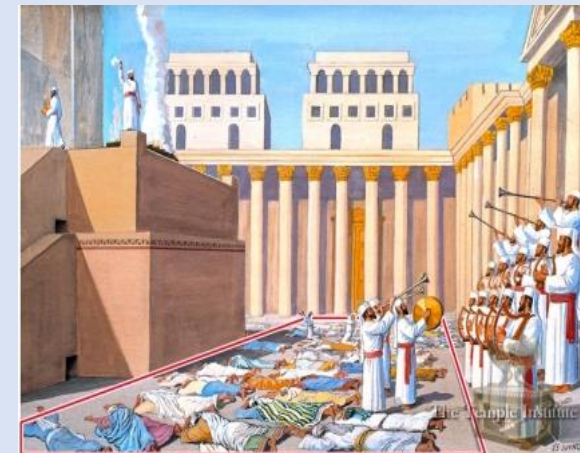
- Del kulta, družbe, praznikov, plesa, dela ...
- Glasba za ZABAVO ali?
 - v amfiteatru (boji, tekmovanja ...)
 - Kaj je lepo? Platon in ideja estetskega (vprašanje glasbila aulos)
- Glasbeniki
 - SUŽNJI iz vsega sveta
 - Pesmi za zборе in pihalne orkestre (Seneka (Letter 84))
 - Amaterji s citrami: Pesmi za solo petje
 - <https://www.youtube.com/watch?v=fEj1h7BC2b4> (Neron)
- **Hidravlične orgle** – 3. stoletje pr. Kr.
 - prefinjen inštrument za areno (<https://www.youtube.com/watch?v=US50QmZaeyE>)
 - kako deluje (<https://www.youtube.com/watch?v=lwIFxPuH5N0>)

Nekateri vidiki GLASBE v

☐ tempeljski liturgiji

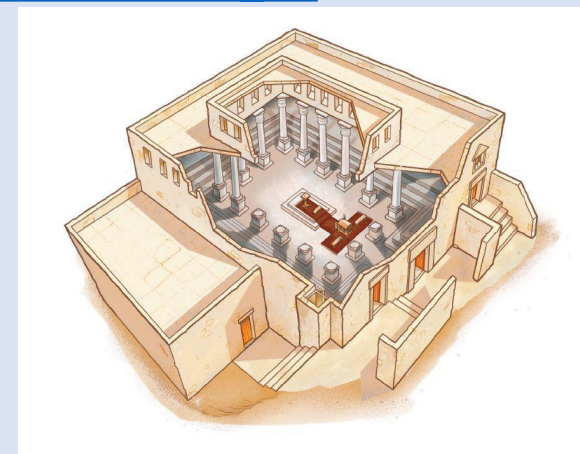
- trobenta = simbol Božje moči
- petje = SKANDIRANJE (drugačno od prefinjenega govorjenja)
- psalmi za vsak dan (s pavzami (selah) za obrede)
- psalmi odgovarjanja (anah)

☐ sinagogi/shodnici

- BREZ glasbil
- PSALMI!
- petje kot recitiran govor (preprosta pesem) s strani kantorja Ekphonesis

https://www.youtube.com/watch?v=HMHWMhPI_MI

GLASBA v ZGODNJEM krščanstvu (33-500 po Kr.)

- V liturgiji: BREZ glasbil (povezava s poganstvom in jemanje pozornosti Besedi; in nič več v shodnicah po 70 po Kr.)
- Na družbenih zborovanjih: duhovne pesmi pospremljene s citrami (NE aulos!)

Iz Pavlove terminologije v Efežanom 5,19 dve ločeni vrsti krščanske glasbe:

☐ Psalmodija

- Znano besedilo PSALMA in znana melodija
- Kako se kombinira z Antiphone (kot refren), ki ga poje zbor (videno v templju)
- In dialog med dvema je: odzivni ali antifonski (odgovarjati)
- Do 4. stoletja je bil razvit sistem

☐ Himnodija

- Nove pesmi z novimi besedili, ki temeljijo na doksologiji
- Ideja, da so številna »besedila« v Novi zavezi že bila vzpostavljene himne
 - (Flp 2; 2 Tim 2,11-13. Raz ... Magnificat, Benedictus, Nunc Dimittis ...)
 - Nekateri so razpravljali, ali so te peli v Pavlovem času
- Prva pesem/himna, pisec Ambrozij Milanski (4. stol.): napisal je številne himne
 - Zgodnja himna: Te Deum ...
- Pogostokrat v kontekstu določene teološke debate

- Različne definicije za himne in duhovne pesmi

Funkcija glasbe v zgodnji cerkvi:

- izraziti slavljenje božanstvu,
- daritev,
- izobraževanje novih vernikov.

Avguštin (4. stol.) definira HIMNO:

»Ali veš, kaj je himna? To je pesem s hvalnico Bogu [cantus est cum laude Dei].

Če hvališ Boga in ne poješ, ne izgovarjaš hvalnice; če ne poješ in ne hvališ Boga, temveč neko drugo stvar, ne izgovarjaš hvalnice.«

TE DEUM

- Ena najbolj veličastnih **pesmi** v liturgiji Cerkve
- Najstarejša; Nicetas, škof Remesiana (4/5th)
- Besedilo sestoji iz izjav verovanj: v kontekstu arianskega kontroverznega učenja
- Melodija izhaja iz različnih predgregorijanskih in gregorijanskih melodijskih zvrsti

<https://www.youtube.com/watch?v=sqwV9l-U8ds>

*You are God: we praise you;
You are the Lord: we acclaim you;
You are the eternal Father:
All creation worships you.
To you all angels, all the powers of heaven,
Cherubim and Seraphim, sing in endless praise:
Holy, holy, holy, Lord, God of
Power and might,
Heaven and earth are full of your glory.
The glorious company of apostles praise you.
The noble fellowship of prophets praise you.
The white-robed army of martyrs praise you.
Throughout the world the holy Church
Acclaims you:
Father, of majesty unbounded,
Your true and only Son, worthy
Of all worship,
And the Holy Spirit, advocate and guide.
You, Christ, are the king of glory,
The eternal Son of the Father.
When you became man to set us free*

*You did not spurn the Virgin's womb.
You overcame the sting of death,
And opened the kingdom of heaven
To all believers.
You are seated at God's right hand in glory.
We believe that you will come, and
Be our judge.
Come then, Lord, and help your people,
Bought with the price of your own blood,
And bring us with your saints
To glory everlasting.
Save your people, Lord, and bless
Your inheritance.
Govern and uphold them now and always.
Day by day we bless you.
We praise your name for ever.
Keep us today, Lord, from all sin.
Have mercy on us, Lord, have mercy.
Lord, show us your love and mercy;
For we put our trust in you.
In you, Lord, is our hope:
And we shall never hope in vain.*

Ite Missa Est = MAŠA
Ime »maša« v 5. stol.

The Liturgy: The Mass

Proper chants (7th-8th c.)

1. Introitus

6. Graduale

7. Alleluia

1. Offertorium

7. Communio

Ordinary chants (9th c.)

2. Kyrie

3. Gloria

9. Credo

3. Sanctus/
Benedictus

6. Agnus Dei

9. Ite missa est/
benedicamus

Prayers and readings (4th c.)

I. liturgy of the Word

4. Collect

5. Epistle

8. Gospel

II. liturgy of the Eucharist

2. Preface

4. Eucharistic prayer

5. Pater noster

8. Post-communion

MAŠA

Redna maša

*****Liturgija Besede*****

Kyrie

Gloria

Kredo

*****Liturgija Evharistije*****

Sanctus

Agnus Dei

Posebna maša

Uvodna pesem

Gradual

Aleluja

Sekvenca

Povzdigovanje

Evharistija

John Wycliffe (1328–1384) - angleški teolog, biblični prevajalec, reformator, **katoliški** duhovnik in univerzitetni profesor na [University of Oxford](https://www.oxford.ac.uk/).

- Wycliff komentira: *V starih časih so ljudje peli žalostne pesmi, ko so bili v zaporu, da bi poučevali evangelij, odpravili brezdelje in se koristno zaposlili za ta čas. Toda te in naše pesmi se ne ujemajo, kajti naše vabijo k veselju in ponosu, njihove pa vodijo k žalovanju in daljšemu razmišljanju o Božji postavi. Kmalu zatem so začeli uporabljati nečimrne trike – diskant, kontra note, orgle in hoquetus ... Ki nečimrne ljudi spodbuja bolj k plesu kot k žalovanju ... Ko je v zboru štirideset ali petdeset (sic!) ljudi, trije ali štirje razuzdani nesramniki pa opravljajo najbolj pobožno službo z razcvetom, tako da nihče ne sliši besed, vsi drugi pa so neumni in jih gledajo kot bedaki.*

G. de Machaut, 1365, Messe de Nostre Dame

https://www.youtube.com/watch?v=c3KkYXlveaE&list=OLAK5uy_kwfoJWjUHYZ3rhEuDr2aObqaY4jDuLsTA&index=1

Zborovska knjiga ETON (začetek 16. stoletja)

Erazem: »Sodobna glasba je tako zgrajena, da kongregacija ne prenese ene same besede. Zboristi sami ne razumejo, kaj pojejo. Toda po mnenju duhovnikov in menihov sestavlja to celotno vero.«

https://www.youtube.com/watch?v=5skK6JPDURg&list=PLd_Aj4o7i04f-UwOR12LdXJ7QJuKVoHAu

Kaj je namen glasbe in slavljenja? Vsi so si postavili to vprašanje!

- Daritev, izobraževanje, slavljenje ... Transcedentno ...

❑ Glasbena DILEMA: Umetnost v slavljenje?

- Ali je prava umetnost lahko del darovanja cerkve
- Ali mora biti glasba služabnica običajnega slavlilca

❑ Izobraževanje?

- Kaj je bilo rečeno o Bogu?
- Razumljivo za vse?

- ☐ Redna maša vključuje tista **besedila, ki ostajajo enaka za vsako mašo**.
 - ☐ Pesem **the Kyrie** od nevmatičnega (vzorec ene do štirih not na zlog) do melizmatičnega (neomejeno število not na zlog) stila.
 - ☐ **The Gloria** se je pojavila v 7. stoletju (psalmodsko recitiranje – uporaba psalmskih tonov; kasneje je Gloria postala nevmatična)
 - ☐ Melodije **Kreda**, sprejete v mašo okrog 11. stoletja, spominja na psalmske tone
 - ☐ **The Sanctus and Benedictus** sta verjetno iz apostolskih časov. Običajne Sanctus pesmi so nevmatične.
 - ☐ **The Agnus Dei** je bila vpeljana v latinsko mašo iz Vzhodne Cerkve v 7. stoletju in je v bistvu nevmatični stil.
 - ☐ Zaključna **Ite Missa Est** in njen nadomestek Benedicamus Domino ponavadi uporabi melodijo uvodne pesmi Kyrie.

Posebna maša sestoji iz besedil, ki **variirajo glede na vsako mašo** – za vsak praznik ali obdobje.

- ☐ **The Introit** je uvodna pesem, ki je bila prvotno psalm z refrenom, ki so ga peli med verzi.
 - ☐ Do 9. stoletja – nevmatični stil —verz psalma v stilu psalmskega tona
- ☐ **The Gradual**, vpeljana v 4. stoletju – od refrena med verzi psalma.
 - ☐ Kasneje – uvodna melodija (korus)—verz psalma ali
- ☐ **The Alleluia** izhaja iz Vzhoda v 4. stoletju.

MAŠA	
Redna maša	Posebna maša
*****Liturgija Besede*****	
Kyrie	Uvodna pesem
Gloria	
	Gradual
	Alleluja
	Sekvenca
Kredo	
*****Liturgija Evharistije*****	
	Povzdigovanje
Sanctus	
Agnus Dei	
	Evharistija

Velika maša na jesensko nedeljo sredi 15. stoletja

<https://www.youtube.com/watch?v=UTSJ7LqZLYQ&t=234s>

- Cerkevno bogoslužje se takrat ni smatralo kot medij za komuniciranje informacij, razen za tihe molitve
- Oseba ne bi smela razumeti ali opisati središčno skrivnost vesolja – latinsko in skrivnostno

Obdobje reformacije ... kritika ... in protireformacija

- ☐ **Problem liturgije** je bil, da so bile v zmedi, ki ji je sledila reformacija, ustvarjene številne lokalne variacije maše,
 - ☐ niso vse bile visoke kvalitete ali v skladu z osrednjim naukom.
 - ☐ Cerkev je dojela, da bi drugačne liturgije lahko postale resnična grožnja enotnosti.
 - ☐ Reforme: ustvariti nov, središčno vzpostavljen red bogoslužja, ki bi ga vsaka Cerkev v vsaki državi morala uporabljati.
- ☐ **GLASBENI PROBLEM 16. stoletja**
 - ☐ **Zlato obdobje glasbe:** vrhunec v zgodovini krščanske glasbe
 - ☐ Bogate katedrale, podpora in koristi umetnosti ter določena teologija, ki je podpirala razsipnost
 - ☐ **Vrstni red maše** – usmerjenost na glasbeno pozornost
 - ☐ Osnovna melodija
 - ☐ Gregorijanski koral so se včasih uporabljali za vse maše (ena melodija za 6 različnih glasbenih del)
 - ☐ Iz sekularne glasbe: ljudske pesmi, ljubezenske pesmi, bojevniške pesmi ... Uporabili in razvili so jih glasbeniki
 - ☐ Celotno delo: kreativno, bogato, kompleksno ...

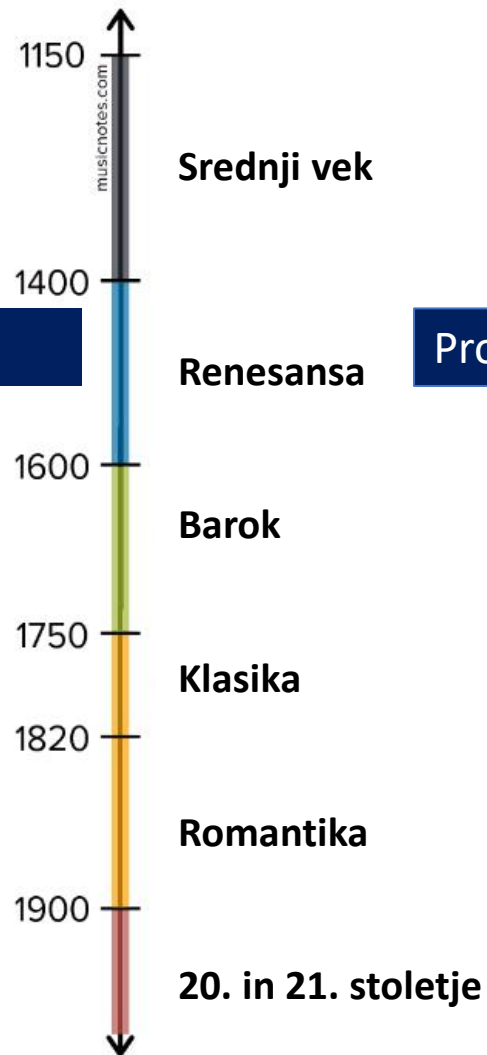
Svetovna
»klasična« in druga glasba

Katoliška liturgija in cerkvena glasba

1570 Tridentinski koncil

1960 Vatikan II

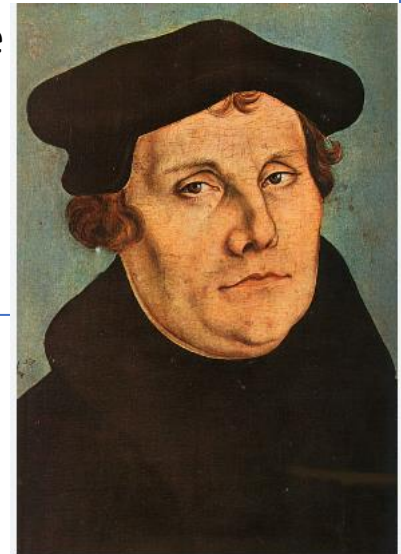

Protestantske cerkve in različna glasbena zapuščina

Luther – Calvin – Anglija – Amerika

LUTHER

- Pravica vsake osebe, da bere Sveto pismo = jezik in poznavanje Svetega pisma
- Meniško ozadje: molitev in glasba (poznal gregorijansko skandiranje, naučil se je igrati na piščal in peti)
 - »Poleg Božje besede si glasba zasluži največjo pohvalo. Ona je gospodarica in guvernanta tistih človeških čustev, ki obvladujejo ljudi ali jih pogosteje preplavijo.« ...
 - Renesansa – ljudje razmišljajo kot Grki
- Rešitev za problem maše: imeti dve
 - **Latinska maša** za katedrale, opatije, kjer udeleženci razumejo jezik in kjer je tišina primerna
 - **Nemška masa** za lokalno župnijsko cerkev (pesmi in molitve v nemščini)
- Liturgija: tako kot rimska maša
 - Glasbena osnova: gregorijansko skandiranje; polifonična glasba je bila dovoljena za določene dele
 - Oblačila, sveče, povzdignjenje hoste
 - Kruh in vino ponujeno vsem
 - Skupinsko udejstvovanje v glasbi
 - Ni rigidno

GLASBA v LUTERANSKIH (EVANGELIČANSKIH) cerkvah

- Prevedene latinske pesmi – in prirejena (poenostavljene) melodija za nov jezik
 - Prevedene pesmi za skandiranje
 - Prevedene himne in ambrozijski stil (Te Deum, Gloria in excelsis...)
- Na neki točki predstavljene nemške pesmi:
 - Uporabljali so popularne ljudske pesmi, napeve, otroške pesmi –
 - Nekterim so dodali novo besedilo ... (Innsbruck, ich muss dich lassen)
 - druge so bile spremenjene ... (In dulci jubilo)
 - Sekularno v nasprotju s pobožnim: Ideja, da posvetno lahko postane pobožno:
 - upoabljali zelo posvetne pesmi (ulične pesmi, viteške pesmi)
 - in jih spremenili, tako da so izgubile slab učinek na ljudi
 - Nekatere je Luther napisal sam: besedilo in glasbo

Pomen glasbe

- Pripomoček za posvečenje, vzpodbujanje slavljenja, orodje za izobraževanje
 - Pesmi so se morali naučiti na pamet!
 - Kongregacijsko petje so vodili šolski fantje
-
- Po 1523 ... so izdajali **PESMARICE** (Neue geistliche Gesange, Etlich Christilich Lieder; Enchiridion geistliche Gesenge...)
 - Glasbeni del liturgije:
 - Osnova gregorijanski napevi + enoglasno petje + preprosta spremljava z orglami,
 - + »nove pesmi« so bile napisane v harmonijah (večglasju) in na voljo vsem (ljudje so bili glasbeno izobraženi) – v pesmaricah

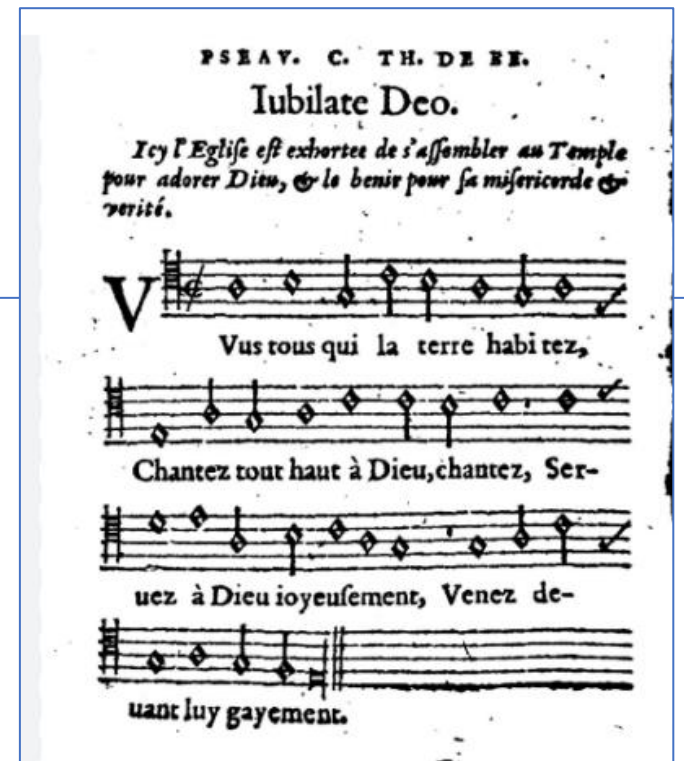
Švicarski reformatorji

- Luther in katoliki ...
 - Vprašanje evharistije (spomin)
 - Luther razmišlja o družbi kot o krščanski, ki zgolj potrebuje reform = uporablja ljudske pesmi in jih reformira
- Reformatorji: resnična cerkev je ločena od sveta, zato: nov začetek
 - Zwingli (zelo izobražen glasbenik), nobenega interesa za preprosto kongregacijsko petje, toda glasba ni bila prioriteta
 - Calvin – cerkvena reforma (strogo obnašanje: nič plesa, grešnikom prepovedana evharistija ...) in reforma slavljenja
- **Umetnost je moteča:**
 - nobenih dekoracij; glasbo obvladujejo zaradi povezave s katoliki ali zabavo:
 - samo PSALMI primerni za krščansko petje,
 - in inštrumenti SO BILI dovoljeni samo v času SZ zaradi ljudske nedoraslosti,
 - petje v harmoniji – prepovedano,
 - glasba ima moč: zato jo uporabljajte zgolj za Boga.

»Vedno je treba paziti, da petje ni lahkotno in lahkomišno, temveč da ima težo in veličastnost, kot pravi sveti Avguštin: da bi se glasba, ki zabava ljudi na večerjah in doma, Razlikovala od psalmov, ki se pojejo v cerkvi v prisotnosti Boga in angelov.«

ŽENEVSKI PSALTER (1539-1562)

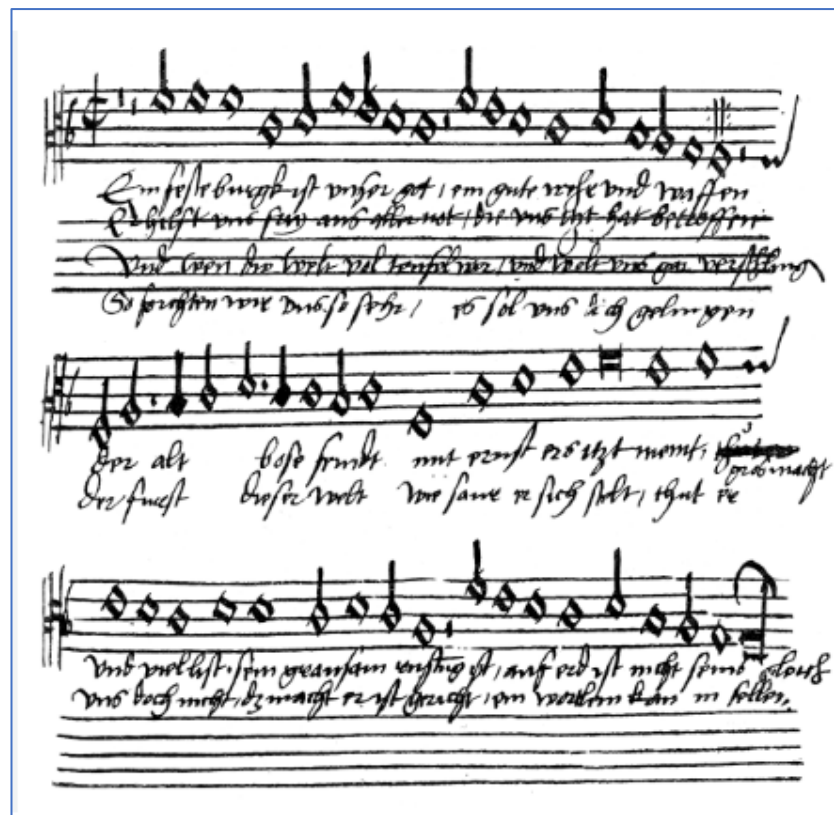
- Psalms translated to French by Clément Marot and Théodore de Bèze
- Put to music by Guillaume Franc, Louis Bourgeois en Maistre Pierre
- Preproste melodije, nepozabne – velik vpliv na krščanski svet
- Brez ritmičnih različic (dolgi in kratki), nota na zlog, brez večglasja
- Drugi so si od teh sposojali, naredili večglasje, aranžmaje ...

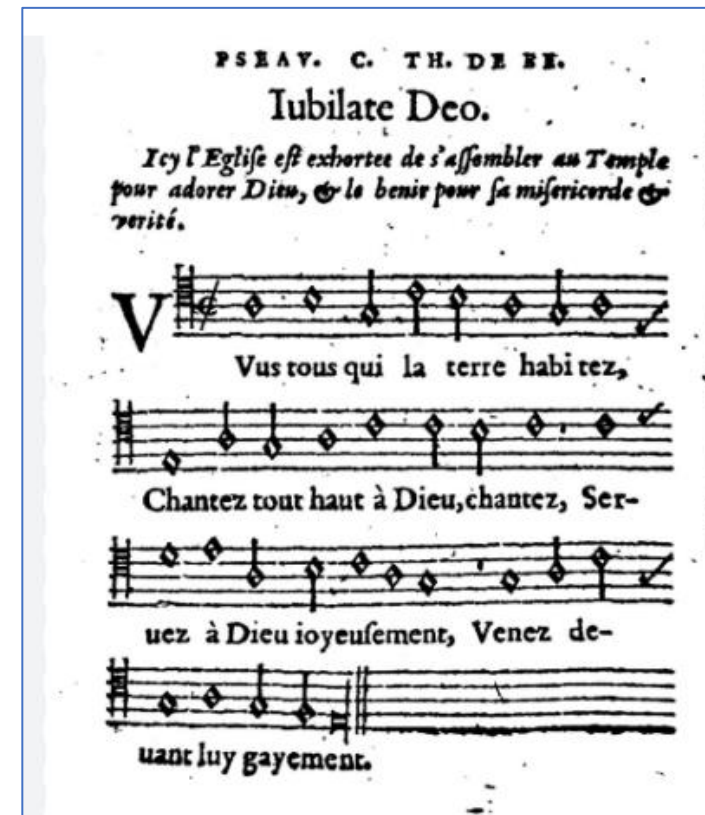
Povejte mi, kakšne vrste glasbo imajo radi in povem vam, kaj verjamejo ...

<https://www.youtube.com/watch?v=3n8XdKkrqgo>

<https://www.youtube.com/watch?v=ul7QMtXBLgY>

https://www.youtube.com/watch?v=mh_2kPai6FU

Katoličan v cerkvi poslušá brez petja; kalvinist poje brez poslušanja; luteran poslušá in poje hkrati! (L. Bianconi)

AMERIKA

- 1607 – prva krščanska naselbina v Jamestownu, Virginia
 - Nobenega cerkvenega premoženja, nobene krščanske tradicije slavljenja
 - Biblijski in metrični psalter
 - Razširitev krščanstva v 100 letih
- Stil slavljenja: preprosto in neposredno
 - Krščanska glasba osnovana na velikanskem področju med dvema velikima mestima: ljudska umetnost (nič klasične glasbe vse do sredine 19. stoletja)
 - Edina krščanska glasba: petje PSALMOV
 - Edine melodije, ki so jih prinesli iz Evrope (francoski Hugeneri na Floridi ter angleški in nizozemski puritanic v New England)
- Prva publikacija v Ameriki: **Bay Psalm Book** (Boston, 1640) – nobene glasbe
 - Priporočilo, da uporabljajo melodije iz Ravenscroft's Whole Book of Psalms <https://www.youtube.com/watch?v=VQmfHLpCQcU>
 - 1647 rev. John Cotton komentira o situaciji glede glasbe z **vodilnim pevcem** v cerkvah:
 - Na podeželju je petje z vodilnim pevcem ostalo
 - V New England novi načini petja = normalno, petje po notah
 - vzpostavitev »šol petja« (z zanimivimi zgodbami o tem, kaj se je tam dogajalo)
 - Samoučenje inštruktorjev; potovali od kraja do kraja ...
 - Od leta 1750 so bile izdane številne knjige z novimi pesmimi (Youths Entertining Amusement, 1754) s preprostimi (psalmi) in bolj kompliciranimi spevi
 - Glasbena zbirka 19. stoletja (Virginia Harmony, Kentucky Harmony ...)
 - Ljudske melodije so dobile krščansko besedilo in vstopile na cerkvena bogoslužja = ljudske himne
 - **Wondrous Love + melodija od pesmi Auld Lang Syne**
 - **Amazing Grace melodija od There is a Land of Pure Delight (Virginia Harmony)**

Od reformacije naprej je dolga vrsta piscev himnih pesmi, še posebej v Nemčiji in Skandinaviji, prispevala k tej zvrsti - **KORAL** in za sabo pustila najbolj bogato telo glasbe v krščanski cerkvi.

HIMNE v slavljenju

Kalvinistične cerkve po Evropi so razvile širok repertoar **psalmodijev** (metrična postavitev psalmov za kongregacijo/občestvo), še posebej cerkve v Angliji in na Škotskem.

17. stol. nekaj angleških piscev je začelo pisati besedila himnih pesmi neodvisno od specifičnih besed v Pismu.

19. stol. gorečnost za petje himnih pesmi je dosegla svoj vrhunec z izdajo najslavnejše in najvplivnejše pesmarice **Hymns Ancient and Modern**.

Tradicija prebujenja je najbolj zakoreninjena v pobožnih himnih.

Označuje jo poudarek na odnosu Kristus (ženin) do svoje cerkve in do posameznega vernika (nevesta).

Splošno se smatra, da je **Isaac Watts** (1674-1748) najbolj uspešno združil izražanje slavljenja s človeškim pobožnim izkustvom. (Joy to the World; When I Survey).

»Ne bi si privoščil nobenih drznih metafor, niti uporabil težkih besed, da ne bi skušal nevednega slavlilca k petju brez razumevanja.«

Charles Wesley (1707-1788) je razvil, kar nam je danes poznano kot pesmi »povabila«. (Hark the Herald!; Jesus lover of my soul). Glasba dostopna vsem. 6500 pesmi.

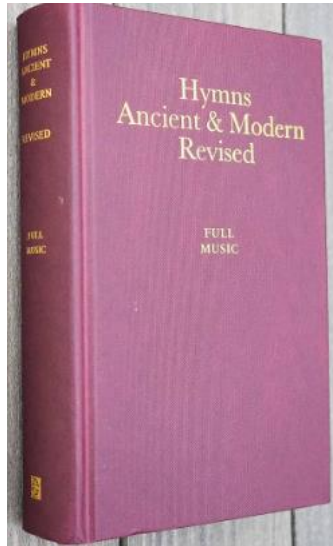
Cerkvena glasba v času ameriške kolonizacije in revolucije je temeljila na evropskem modelu, še posebej petje Psalma pri kalvinistih.

Eden najbolj bogatih prispevkov v cerkveni glasbi v Ameriki nedvomno izhaja iz **zapuščine Afro-Američanov**, ki so prišli v Ameriko kot sužnji. Njihove himne govorijo o duhovnih izkustvih, trpljenju in veri.

Od 1640 do 1940 se je razvil širok razpon kongregacijskega petja po vsej Ameriki.

Začenši s Psalterji prvih kolonialcev, so Američani prispevali **širok stil pesmi in himnih**, kar so združili s popularnimi in vplivnimi **gospel** pesmimi.

Od leta 1950, je bilo več glasbe objavljene za kongregacijsko petje kot kdajkoli prej v zgodovini cerkve. Skoraj vsaka denominacija, kot tudi neodvisne skupnosti in založniške hiše so **proizvedle uradne in dopolnile pesmarice** ter z njimi povezane zbirke pesmi.

Wattsove himne

HIMNE

LJUDSKA GLASBA

Metrični PSALMI

Petje z voditeljem

Kantate

OPERA in
ORATORIJ

Novo vedno prihaja

MAŠA/ liturgija

Wesleyjeve himne

Filozofija – kaj je glasba? Cage

INŠTRUMENTI – piano, saksofon, sint.

Vojne - REAKCIJA

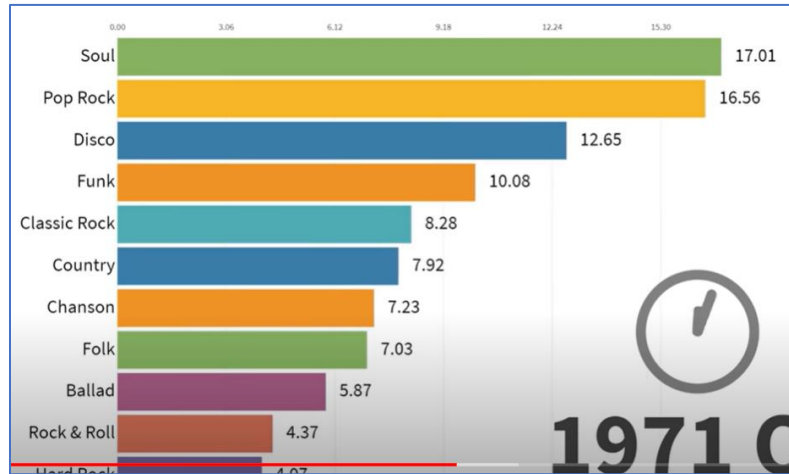
Mesto/država

Filozofija

Znanost, eksperimenti, zvok

PROTESTANTSKE cerkve (binkoštna, neodvisna ...)

- **Jesus movement** (1960-1970) – spreobrnjeni, spremenjeni hipiji, oblikujejo pesmi miru in ljubezni – Božji ljubezni
- 1970 Krščanska glaba – industrija (uporaba številnih zvrsti: rock, hip-hop, punk, metal ...)
- 1971 Osnovana cerkev Kalvarija **MARANATHA MUSIC**
 - Vineyard cerkev in **VINEYARD music** (izhaja iz istega korena)
- Larry Norman: oče krščanskega rocka- "Why Should the Devil Have All the Good Music?".
 - Mešanje različnih zvrsti ... gospel+southern rock; rock+folk (Keith Green, Amy Grant, Michael W. Smith...)
- Do leta 1980 CCM = multimilijonska industrija
- 1970-1990: različni nameni teh pesmi
 - slavljenje in čaščenje, vera, spodbuda in molitev
 - evangelizirati, nekatera besedila so namenjena slavljenju in oboževanju Jezusa.
- **PLOŠČE** so podpirale to glasbo:
 - Sparrow Records 1976
 - Hillsong 1991
 - Gotee Records 1994 (hip hop)
- 2000s – teološki fokus pride od baptistov, reformiranih ... (Shane&Shane, Getty's...)
- 2013 Bethel church postane **Bethel glasba**

Zakaj je ljudem všeč tridentinska maša?

- ✓ Je teatrično in poetično izkustvo velike duhovne moči
- ✓ Daje večji občutek skrivnostnosti in svetosti
- ✓ Očitno je bolj požrtvovalna kot sodobna maša
- ✓ Je del tradicije slavljenja, ki je staro stoletja
- ✓ Vedno je ista – nobene svobode ni za osebne variacije
- ✓ Jezik je junaški in močan, kar običajne verzije ne dosežejo
- ✓ Sodobna besedila so pogostokrat banalna
- ✓ Ker je bila ista v vsaki državi, je dala občutek skupnosti z drugimi katoliki po svetu

Be Thou my Vision

Ena najstarejših himnih pesmi na svetu.

Besedilo izvira iz 6. stoletja iz Irske, v pesmi, ki se pripisuje zgodnjemu krščanskemu irskemu pesniku Dallán Forgaill.

V zgodnjem 20. stoletju so besede ForgaillaGaelica bile prevedene v angleščino s strani Mary Elizabeth Byrne, in kmalu jih je Eleanor Hull dodala v verz. Danes se besedilo ponavadi poje na ljudsko irsko melodijo znano kot 'Slane',

When I Survey The Wondrous Cross, Isaac Watts, England (1707)

'Love Divine' (1747) angleški metodistični voditelj Charles Wesley. Danes se največkrat poje na melodijo 'Blaenwern'.

Angleški pesnik in duhovnik John Newton je bil bivši trgovec sužnjev, ki se je spreobrnil v krščanstvo potem ko je preživel brodolom. Postal je predan abolicionist. Besedilo pesmi 'Who sav'd a wretch like me' bi se lahko nanašalo na njegovo duhovno prebujenje ali njegovo fizično preživetje, in Newtonova 'Amazing Grace' (1779) se je nadaljevala in postala pesem gibanja za osebne svoboščine.

'Jerusalem', znan tudi po izvoru svojega poeta, "And did those feet in ancient time", temelji na pesmi iz leta 1808 pesnika Williama Blake, ki predlaga, da bo obisk Jezusa ustvaril nebesa v Angliji. Hubert Parry je napisal to pesem leta 1916.

How Great Thou Art

Osnova je švedska pesem, imenovana 'O Store Gud' (O Great God), napisal jo je Carl Boberg leta 1885 ki je bil navdihnjen nad zvokom cerkvenih zvonov blizu svojega doma. Kasneje so Bobergejevo pesem dodali tradicionalni švedski narodni pesmi, a je kmalu bila prevedena v angleščino s strani britanskega misijonarja Stuarta K. Hine in postala zelo popularna.

What a Friend We Have in Jesus – Joseph M. Scriven (besedilo leta 1855) in Charles Converse (glasba leta 1868), Irska

In Christ Alone – Keith Getty in Stuart Townend, Severna Irska/Anglija (2001)

IŠČETE SLUŽBO kot GLASBENIK?

**Mestna občina Hamburg
IŠČE GLASBENIKE
(organista, pevce)**

za:

verska bogoslužja, politična praznovanja, konference, pogrebe in poroke

Mestna občina Hamburg (1642)

zaposli KANTORJA

ki bo:

- ☐ »poskrbel za dovolj dobro in primerno glasbo za praznike, kot tudi za vsako nedeljo, za vse cerkve v mestu«,
- ☐ uporabil sodoben slog (opero), da kongregacija lahko uživa v starem in novem ter da se zadovoljijo vsi okusi,
 - ☐ za lažje razumevanje besedila bo raje uporabil harmonično strukturo kot strukturo moteta,
- ☐ omogočil odlično izvedbo visokega standarda (izbral pevce za zbor ali soliste v skladu z njihovimi zmožnostmi),
- ☐ ustvaril novo glasbo v sodobnem slogu (ponovil znane himne a hkrati ustvaril nova glasbena dela, tako kot nove pridige).

CITIRANJE in/ali PLAGIATORSTVO

Stil citiranja in izposojevanje

- Od gregorijanskih pesmi
- Luthrovih melodij (številne ne originalne) uporabljene skoraj na enak način
- Himnim je nemogoče slediti – nenehne spremembe in razvijanje
- Skladatelji so to uporabljali ves čas ... improviziranje po znani melodiji
- Bachov problem!

PREVODI in SPREMEMBE ...

- Luther je prevajal latinske himne in napeve – in glede na to spremenil melodijo
- Obdobje glasbe, ko so nekaj vzeli, prevedli in izdali kot svoje
(Seven spanish angels – Ti si pesem moje duše)
- Danes – pravice avtorstva! TODA ... Ali je možno narediti nekaj povsem novega?

- Pachelbel KANON v D duru

https://www.youtube.com/watch?v=JvNQLJ1_HQ0

- Pet Shop Boysi ("Go West")
 - <https://www.youtube.com/watch?v=LNBJMRvOB5M>
- Coolio ("C U When U Get There")
 - <https://www.youtube.com/watch?v=VzDN7mCDoC0>
- S.A.R.S. <https://www.youtube.com/watch?v=E8Ms56gX-Tc>
- Pachelbel in ALL the songs...<https://www.youtube.com/watch?v=PC6jwoHyOk>

Katoliška liturgija PRED Vatikanom II

- ❑ Običajna maša (Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei) – latinsko!
- ❑ Običajna maša – pesmi (prevedene) in ljudske melodije
 - Primerno za liturgijski koledar
 - Božične pesmi *In that time of the year* (11. stol. – prevedeno iz latinščine)
 - Velikonočne pesmi *Uskrsnu Isus doista* preuzet (iz Cithare octochorde iz 1757)
 - Psalmi (namesto branja ALI antifonsko)
 - Daritev (kruh in vino, telo in kri)
 - Vstopiti in oditi (Te Deum)
 - Skupnost vernih (Nearer my God to Thee, What a Friend...)

Katoliška liturgija PO Vatikanu II

<https://www.youtube.com/watch?v=ueLfh6E3ido>

❖ Luterani
❖ Prezbitarijci
❖ Metodisti

Vnesli še:

- Rožni venec in Marijna pobožnost: Marijine pesmi
- Trenutki prebujenja vneseni v »nove pesmi« – »duhovni šanson«
 - prihaja počasi od 1960-ih
 - Dogodki: Duhovna obnova:
 - Delo z mladimi

= not only to PROPER, but also to ORDINARY!

- Nepredstavljivo pred Vatikanom II = spremembe v CCM kar se najbolje vidi v konzervativnih področjih katoliške cerkve (<https://www.youtube.com/watch?v=zBUHp1dg4LM>)
- TODA: liturgija je spremenjena! Kaj je izgubljeno in kaj je pridobljeno?

Poroka 😊

<https://www.youtube.com/watch?v=XYKwqj5QViQ> (zanimivo)

<https://www.youtube.com/watch?v=nXF1uCDsy5E> (pogosto)

REAKCIJA

Tridentinsko množično prebujenje

- Liturgija očiščevanja
- <https://www.youtube.com/watch?v=DwWvCIAvWSo>

Karizmatična necerkvena gibanja

- Dodatek liturgiji
- Progledaj srcem
<https://www.youtube.com/watch?v=OfK1P78wXHg>

= kakšna je obsodba po terminih doseženega slavljenja?

Vodja slavljenja je nosil breme ...
Ne zgolj pozornost!

- l'ars pour l'ars
- Poklicni glasbenik
- Ego glasbenika

Ali obstaja razlika?
Ali bi morala obstajati?

Doseči skrivnostnost ... kaj je namen ...

Preprosto zdravilo za »jaz kulturo«?

LEPOTA v UMETNOSTI ... CELOVITOST

- ☐ Resnica
- ☐ Dobrota
- ☐ Namen (grdo poudarja lepoto)

Drža slavljenja

- Ko srečamo Boga
- Nekaj, kar hočemo vedno storiti?
- Srečati Boga ...

In potem še eno, povsem drugačno, predavanje o vizualni umetnosti v krščanski zgodovini ...